

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Markéta Káninská

Valná hromada akciové společnosti

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Petr Čech, LL.M.

Katedra: Obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 7. září 2010

Čestné prohlášení

„Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně za použití zdrojů a literatury v ní uvedených.“

V Praze dne 7. září 2010

Poděkování:

Velmi ráda bych poděkovala a vyslovila uznání všem, kteří mi pomáhali při vzniku této práce, a to zejména JUDr. Petru Čechovi, LL.M., vedoucímu mé diplomové práce.

Zvláštní poděkování potom patří mým kolegům z Advokátní kanceláře Šimberský, kteří se mnou v čase psaní této práce měli dostatek trpělivosti a neustále mě nabádali k jejímu dokončení. Závěrem bych chtěla také poděkovat Mgr. Lence Měsíčkové za její podporu a pomoc při závěrečné revizi práce.

Obsah

<u>1. Úvod.....</u>	<u>1</u>
<u>2. Valná hromada coby nejvyšší orgán akciové společnosti a její postavení v rámci organizační struktury akciové společnosti.....</u>	<u>5</u>
<u>3. Svolaání valné hromady.....</u>	<u>8</u>
<u>3.1 Druhy valných hromad.....</u>	<u>8</u>
<u>3.0 Subjekty oprávněné svolat valnou hromadu.....</u>	<u>9</u>
<u>3.0.1 Představenstvo.....</u>	<u>9</u>
<u>3.0.2 Dozorčí rada.....</u>	<u>13</u>
<u>3.0.3 Akciová minorita.....</u>	<u>15</u>
<u>3.1 Způsoby svolaání valné hromady.....</u>	<u>19</u>
<u>3.1.1 Pozvánka na valnou hromadu a oznámení o konání valné hromady coby základní způsoby svolaání valné hromady.....</u>	<u>19</u>
<u>3.1.2 Právní povaha svolaání valné hromady, právní povaha pozvánky na valnou hromadu a oznámení o konání valné hromady.....</u>	<u>24</u>
<u>3.2 Lhůta pro svolaání valné hromady.....</u>	<u>28</u>
<u>4. Průběh valné hromady.....</u>	<u>31</u>
<u>3.1 Právo akcionáře účastnit se valné hromady.....</u>	<u>31</u>
<u>3.2 Osobní účast akcionáře na jednání valné hromady versus zastoupení akcionáře na valné hromadě.....</u>	<u>32</u>
<u>4.0 Listina přítomných.....</u>	<u>40</u>
<u>4.1 Účast dalších osob a hostů na jednání valné hromady.....</u>	<u>42</u>
<u>4.2 Usnášeníschopnost valné hromady.....</u>	<u>44</u>
<u>4.3 Volba orgánů valné hromady.....</u>	<u>48</u>
<u>4.4 Pořad jednání valné hromady, procedurální otázky.....</u>	<u>51</u>
<u>5. Hlasování akcionáře na valné hromadě.....</u>	<u>56</u>
<u>5.1 Způsoby hlasování.....</u>	<u>56</u>

5.0 Právní povaha hlasování akcionáře na valné hromadě.....	57
6. Rozhodnutí valné hromady.....	60
4.1 Počet hlasů potřebných k přijetí rozhodnutí valné hromady aneb většinové rozhodování.....	60
4.2 Zápis o valné hromadě.....	62
6.0 Právní povaha usnesení valné hromady.....	63
6.0.1 Úvod do problematiky právní povahy usnesení valné hromady.....	63
6.0.2 Usnesení valné hromady není právní úkon.....	65
6.0.3 Usnesení valné hromady je právní úkon.....	65
6.0.4 Pochybnosti v obou směrech aneb usnesení valné hromady coby rozhodnutí sui generis.....	66
6.0.5 Stanovisko autorky práce k právní povaze usnesení valné hromady. .	67
7. Závěr.....	70
Seznam zkratk.....	78
Seznam literatury.....	80
Resumé.....	84

1. Úvod

Akciová společnost představuje poměrně složitou, v praxi však rozšířenou,¹ právní entitu, které je v českém právním řádu z hlediska právní úpravy věnována velká pozornost. Akciová společnost představuje nejdětalněji upravený typ obchodní společnosti, a to nikoli pouze z hlediska obsáhlosti obecné úpravy obsažené v obchodním zákoníku, ale také z hlediska zvláštních úprav nacházejících se v řadě dalších právních předpisů, které se věnují specifickým druhům podnikatelské činnosti ve formě akciové společnosti. Mezi tyto specifické druhy podnikatelských aktivit se řadí banky, investiční společnosti a investiční fondy, penzijní fondy, pojišťovny apod.

Téma diplomové práce „Valná hromada akciové společnosti“ jsem si nevybrala náhodou, ale přemýšlela jsem o jeho zadání již v průběhu studia třetího ročníku právnické fakulty, kdy se jsem coby právní praktikantka pracující v advokátní kanceláři měla možnost poprvé seznámit s fungováním akciové společnosti zblízka a v praxi a zejména, kdy mi bylo umožněno fyzicky se účastnit několika valných hromad akciových společností. V rámci své právní praxe jsem do této problematiky začala pronikat hlouběji a získané znalosti jsem se snažila zúročit při přípravě a organizování valných hromad několika akciových společností. Uvedené kroky pak jen logicky vyústily v mé rozhodnutí napsat na toto téma diplomovou práci.

Zadané téma je však značně obsáhlé a kapacity této práce by mi neumožňovaly zabývat se všemi aspekty existence a fungování valné hromady coby nejvyššího orgánu nejen akciové společnosti. Detailní rozbor takto široce vymezeného tématu respektující požadavky kladené na kvalitu závěrečné práce tohoto typu by si vyžádal stovky a stovky stran. V této práci se proto budu věnovat jen úzce vymezené oblasti života valné hromady akciové společnosti, se kterou jsem měla možnost se v praxi nejvíce seznámit, a to problematice svolání valné hromady a následného průběhu jejího jednání zakončeného přijetím rozhodnutí valné hromady. I takto zúžené téma je však možné pojmout velmi široce, proto se v jeho rámci zaměřím pouze na analýzu vybraných nejpálčivějších otázek, které jsou zejména v praxi spojovány s řadou problémů a výkladových rozporů.

Vymezenou oblastí se chci zabývat zejména z toho důvodu, že o ní nemám pouze teoretické povědomí, ale v několika případech jsem si své studiem získané znalosti mohla ověřit

¹ Podle údajů Českého statistického úřadu, uvedených ve Statistické ročence České republiky 2008, bylo k 31. 12. 2007 registrováno celkem 290 218 obchodních společností, z toho 20 455 akciových společností. Dle Statistické ročenky České republiky 2009 pak bylo k 31. 12. 2008 registrováno celkem 311 309 obchodních společností, přičemž 22 700 z toho bylo akciových společností. Z uvedeného vyplývá, že forma akciové společnosti je stále oblíbená a počet akciových společností rok od roku roste.

také v praxi. Dále je třeba mít na paměti, že byť se právní úprava svolání valné hromady akciové společnosti a následného průběhu její jednání na první pohled jeví jako dostatečná (rozuměj více než podrobná), vyvstává v právní praxi celá řada otázek a právních problémů, na které i takto podrobná právní úprava odpověď nedává a je třeba, aby k nim zaujala své stanovisko soudní judikatura.

Uvedené téma si zaslouží podrobnější exkurz také z toho důvodu, že právní úprava části zvoleného tématu, a to problematiky svolání valné hromady a výkonu některých akcionářských práv souvisejících s valnou hromadou, prošla na konci roku 2009 rozsáhlou novelizací, přijatou pod vlivem transpozice směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/36/ES ze dne 11. července 2007 o výkonu některých práv akcionářů ve společnostech s kótovanými akciemi.² Touto novelou mám na mysli zákon č. 420/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.³

Účel uvedené směrnice asi nejlépe vystihl P. Čech, který uvedl cit.: „*Hlavním účelem navrženého předpisu je harmonizovat právní úpravu výkonu kontrolních práv akcionářů v členských státech EU a přiblížit ji ekonomické realitě globalizovaného kybernetického světa počátku 21. století.*“⁴ Je třeba si uvědomit, že právní úprava svolání valné hromady a výkonu některých akcionářských práv souvisejících s valnou hromadou před přijetím této směrnice byla v řadě členských států značně konzervativní (rozuměj lpěla na tradičních institutech akciového práva v podobě písemných pozvánek na valnou hromadu, vyžadovala osobní účasti akcionáře na valné hromadě, kladla přílišné formalismy na jednání valné hromady apod.) a bezmála v ničem nebyla schopna reflektovat bouřlivý vývoj elektronických komunikačních prostředků posledních několika desetiletí. V dnešní době moderních komunikací, kdy je téměř každý člověk⁵ vybaven mobilním telefonem, disponuje internetovým připojením, nebo má alespoň zabezpečen přístup k internetové síti a je schopen jejich prostřednictvím komunikovat s lidmi na druhé straně planety, se jeví výše uvedené požadavky přinejmenším archaické. Je třeba si uvědomit, že akcionáři společností se již nerekrutují pouze z osob blízkého okolí společnosti, ale mnohem častěji pocházejí z jiného regionu země, ba dokonce z jiného státu či kontinentu. Lpění na osobní účasti akcionářů na jednání valné hromady společnosti pak bývá pro tyto „nerezidentní“ akcionáře značně problematické (řešitelné např. prostřednictvím zástupce) a

² Směrnice byla publikována v Úředním věstníku Evropské unie v částce L/184 ze dne 14. července 2007 a nabyla účinnosti dne 3. srpna 2007.

³ Novela obchodního zákoníku nabyla účinnosti dne 1. prosince 2009.

⁴ Čech, P. Modernizace akciové komunitární úpravy. Obchodní právo, 2006, č. 2, s. 7 - 12.

⁵ Výhradu činím vůči obyvatelům zemí třetího světa, jejichž možnosti v tomto ohledu jsou značně omezené. Nicméně uvedená právní úprava se dotýká toliko členských států Evropské unie, tedy zemí s poměrně vysokou životní úrovní.

finančně velmi nákladné. Tento fakt si uvědomily i orgány ES a začaly tuto dlouhodobě neudržitelnou situaci řešit.

Před přijetím novely obchodního zákoníku zvažoval zákonodárce dva způsoby, jakým do našeho právního řádu výše zmiňovanou směrnicí transponovat. Buď minimální transpozici směrnice, spočívající v úpravě pouze oblastí vymezených směrnicí, nebo naopak rozšířenou transpozici směrnice, tedy rozšíření požadavků směrnice i na oblasti, u nichž to směrnice explicitně nevyžadovala. Zákonodárce nakonec upřednostnil právě první z uvedených variant, neboť byla nejméně legislativně náročná, minimalizovala nákladů spojených s novou právní regulací a zároveň jí bylo učiněno za dost povinností plynoucím České republice z členství v Evropské unii.⁶

Drobnou výjimku, pokud jde o požadavek minimální transpozice směrnice, učinil zákonodárce pouze v otázce subjektů, na něž se nová právní úprava požadovaná směrnicí bude vztahovat. Jak je z názvu směrnice patrné, jsou předmětem zájmu toliko akciové společnosti s kótovanými akciemi.⁷ Je to logické, neboť právě u kótovaných společností byl zaznamenán největší podíl „nerezidentních“ akcionářů, tj. akcionářů pocházejících mimo zemi sídla akciové společnosti. Zákonodárce však považoval za nedůvodné přijetí odlišné právní úpravy pro kótované společnosti a nekótované společnosti tam, kde jsou nová pravidla racionálně aplikovatelná i na nekótované společnosti. Jeho primárním požadavkem bylo zabránit neopodstatněnému „rozbíhání“ akciového práva kótovaných i a nekótovaných společností.⁸

Cílem této práce je seznámit čtenáře s právní úpravou procesu svolání valné hromady akciové společnosti a následného průběhu jejího jednání, a to od jeho počátku, za který považují rozhodnutí představenstva akciové společnosti, případně jiného svolavatele, o svolání valné hromady spolu s přípravou pozvánky na takovou valnou hromadu, resp. oznámení o konání valné hromady, až po samotný konec jednání valné hromady, kterým je přijetí rozhodnutí valné hromady a pořízení zápisu o valné hromadě. V rámci jednotlivých kapitol upozorním čtenáře na rozpory doprovázející některé otázky, které s sebou praxe valných hromad přináší, a ohledně nichž se vede rozsáhlá diskuse mezi předními představiteli právní doktríny. To vše s přihlédnutím k aktuální judikatuře Nejvyššího soudu ČR, případně vrchních soudů, mému stanovisku k rozebírané otázce a případným návrhům *de lege ferenda* učiněným za účelem odstranění některých nejasností, které stávající právní úprava přináší.

⁶ Viz Důvodová zpráva k zákonu č. 420/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

⁷ Přesněji dle článku I. odst. 1 směrnice jde o společnosti, které mají sídlo v členském státě Evropské unie, a jejichž akcie jsou přijaty k obchodování na regulovaném trhu umístěném nebo provozovaném v členském státě.

⁸ Srovnej op. cit. sub 6.

Na úvod své práce uvedu čtenáře do problematiky pojednáním o organizační struktuře akciové společnosti, v níž nenahraditelné místo zaujímá právě valná hromada a vysvětlím, proč se valná hromada pyšní označením „nejvyšší“ orgán akciové společnosti. Následující kapitoly pak budou věnovány procesu svolání valné hromady a průběhu jejího jednání, a to pokud možno chronologicky tak, aby na sebe jednotlivé fáze tohoto procesu navazovaly.

Nejprve se tedy zaměřím na podmínky řádného a včasného svolání jednání valné hromady a vymezím jednotlivé subjekty oprávněné valnou hromadu svolat. Poté rozeberu oba zákonem předpokládané způsoby svolání valné hromady, tedy pozvánku na valnou hromadu a oznámení o konání valné hromady a pojednám také o právní povaze svolání valné hromady.

V dalších kapitolách věnovaných již samotnému průběhu jednání valné hromady se budu zabývat otázkou osobní účasti akcionáře na valné hromadě, jakož i podmínkám, za kterých se může akcionář nechat na jednání valné hromady zastoupit vybraným zástupcem. Dále poukáži na význam, který v průběhu jednání valné hromady náleží listině přítomných a za jakých podmínek se mohou jednání valné hromady účastnit i jiné než zákonem povolané osoby.

Následovat bude rozbor problematiky usnášeníschopnosti valné hromady s poukazem na důvody, pro které je nutné jednání valné hromady pro nezpůsobilost valné hromady se usnášet ukončit a přenechat projednání jednotlivých bodů náhradní valné hromadě. Dále zaměřím svou pozornost na jednotlivé orgány valné hromady a upozorním čtenáře na úkoly, které v průběhu jednání valné hromady tyto orgány plní. Nebude chybět ani pojednání o podmínkách, za kterých je možná změna navrhovaného pořadu jednání valné hromady, jakož i o procedurálních otázkách, které mohou vyvstat v průběhu jednání valné hromady.

V závěrečných kapitolách této práce poukáži na problematiku hlasování akcionáře na valné hromadě a podrobně rozeberu důsledky takového hlasování v podobě rozhodnutí, resp. usnesení valné hromady. Neopomenu do této práce zařadit také polemiku na téma právní povaha usnesení valné hromady.

Závěrečnou kapitolu bude věnována shrnutí nejdůležitějších závěrů jednotlivých kapitol této práce a jejímu celkovému zhodnocení.

Na tomto místě považují za důležité upozornit čtenáře, že tato práce bude pojednávat pouze o akciových společnostech, jejichž cenné papíry nebyly přijaty k obchodování na regulovaném trhu, tedy o nekótovaných akciových společnostech, jejichž počet je ve srovnání s kótovanými akciovými společnostmi výrazně vyšší,⁹ a tudíž se lze s nimi v praxi setkat mnohem častěji. V tomto směru se nebudu zabývat všemi aspekty, které do našeho právního

⁹ Viz op. cit. sub 6.

řádu pronikly vlivem transpozice výše uvedené směrnice, ale vyberu jen ty, které se přímo dotkly procesu svolání a následného průběhu jednání valných hromad nekótovaných akciových společností.

Dále se v této práci nebudu zabývat, a tudíž nezohledním, důsledky, které s sebou přináší situace, kdy má akciová společnost pouze jediného akcionáře. Stejně tak se s ohledem na omezené kapacity této práce nebudu věnovat problematice neplatnosti usnesení valné hromady a podrobnému pojednání o náhradní valné hromadě. Těchto otázek se dotknu jen velmi okrajově, a to v rámci rozboru jednotlivých institutů, se kterými tyto otázky úzce souvisejí, resp. na ně logicky navazují.

2. Valná hromada coby nejvyšší orgán akciové společnosti a její postavení v rámci organizační struktury akciové společnosti

Právní úprava organizační struktury akciové společnosti je velmi podrobná ve srovnání s právní úpravou ostatních obchodních společností.¹⁰ Je to dáno především tím, že

¹⁰ Viz Černá, S. Obchodní právo. Akciová společnost. 3. díl, Praha: ASPI, 2006, s. 217.

akciová společnost představuje výrazně složitější právní entitu ve srovnání s ostatními typy obchodních společností a vyžaduje tak podrobnější právní úpravu zajišťující vyšší právní ochranu společníků (akcionářů) a zejména třetích osob, neboť společníci po dobu existence akciové společnosti neručí za její závazky vůči třetím osobám.

Obchodní zákoník nejen, že stanoví, které orgány musí obligatorně zřizovat každá akciová společnost (rozuměj podrobně určuje strukturu orgánů akciové společnosti), ale také detailně upravuje jejich působnost, způsob rozhodování, vztah k ostatním orgánům společnosti, jakož i vztahy k třetím osobám.

Z hlediska organizační struktury akciové společnosti lze historicky rozlišovat dva základní modely uspořádání, a to jednak model monistický¹¹ coby historicky mladší a jednak model dualistický,¹² který se snaží nedostatky původního monistického modelu odstranit. Oba tyto modely postupem času a reflektující bouřlivý vývoj dnešní společnosti v jednotlivých národních právních řádech doznávají řady změn. Co je však oběma těmito modelům vždy společné, je postavení valné hromady coby nejvýznamnějšího a nejvyššího orgánu akciové společnosti, kterému přísluší rozhodovat o nejzásadnějších otázkách života společnosti.¹³

Tuzemská právní úprava organizační struktury akciové společnosti vychází z dualistického modelu uspořádání s několika jistými odchylkami. Mezi obligatorně zřizované orgány tuzemské akciové společnosti patří:

- valná hromada coby nejvyšší orgán společnosti;
- představenstvo coby řídicí orgán nadaný obchodním vedením;
- dozorčí rada coby kontrolní orgán s některými významnými rozhodovacími pravomocemi;

¹¹ Monistický model zcela postrádá existenci dozorčí rady coby kontrolního orgánu. Její kontrolní funkci přebírá orgán, který vedle toho vykonává také řídicí působnost. Tento orgán se v různých právních řádech nazývá různě, ve Spojených státech amerických je to tzv. rada ředitelů (board of directors) a ve Francii tzv. správní rada. Monistický model je charakteristický zejména pro země angloamerického právního systému (např. Spojené státy americké, Velká Británie apod.). Ze zemí na starém kontinentě se tento systém uplatňuje především ve Francii, Itálii nebo Rusku.

¹² Dualistická organizační struktura je charakteristická především tím, že vedle valné hromady coby nejvyššího orgánu společnosti, se povinně zřizují další dva orgány, a to představenstvo a dozorčí rada. Představenstvu náleží výkon řídicí funkce a obchodní vedení, zatímco dozorčí rada vykonává kontrolní působnost, resp. kontrolní činnosti. Nesetkáme se tedy s tím, aby jeden a tentýž orgán byl nadán obchodním vedením a řídicí působností, a zároveň prováděl kontrolu těchto činností, jako je tomu u monistického organizačního modelu. Dualistický model je typický pro většinu evropských zemí. Setkáme se s ním např. v Německu, Rakousku, Polsku a samozřejmě také v České republice.

¹³ Srovnej op. cit. sub 10, s. 218 – 221.

- výbor pro audit coby další orgán s převážně kontrolní úsobností.¹⁴

Vedle těchto orgánů není vyloučeno, aby stanovy společnosti zřídily další orgány a stanovily jejich pravomoc, působnost a způsob jejich ustavení.¹⁵

Zásadní odchylkou od ryze dualistického modelu organizačního uspořádání orgánů akciové společnosti je skutečnost, že oprávnění volit a odvolávat členy představenstva společnosti přísluší primárně valné hromadě coby nejvyššímu orgánu společnosti, nikoli dozorčí radě. Volba členů představenstva dozorčí radou je v našem právním řádu pouze fakultativní možností, to však za předpokladu, že s touto možností výslovně počítají stanovy akciové společnosti.¹⁶

Z výše uvedeného je patrné, že význam valné hromady je značný a v organizační struktuře akciové společnosti zaujímá valná hromada centrální místo.

Obchodní zákoník vymezuje valnou hromadu v ustanovení § 184 odst. 1 coby nejvyšší orgán akciové společnosti. Z hlediska systematického se valná hromada řadí mezi obligatorně zřizované kolektivní (nepočítaje v to problematiku tzv. jednočlenné společnosti) orgány akciové společnosti s převážně vnitřní působností.

Až do 1. července 1996, tedy do účinnosti novely obchodního zákoníku č. 142/1996 Sb., obchodní zákoník vymezoval valnou hromadu coby orgán vytvářený ad hoc toliko z akcionářů přítomných na valné hromadě, neboť v původním ustanovení § 184 odst. 1 obchodního zákoníku stanovil, že valná hromada cit.: „*se skládá ze všech na ní přítomných akcionářů.*“ Tato právní úprava byla ve srovnání se zahraničními právními úpravami valných hromad ojedinělá a právní teorií často kritizovaná, proto zákonodárce přistoupil k přijetí výše uvedené novely obchodního zákoníku a konstituoval valnou hromadu do dnešní podoby trvalého orgánu personálně tvořeného všemi akcionáři společnosti (tedy i těmi, kteří nejsou aktuálně přítomni jednání valné hromady).¹⁷

¹⁴ Viz Černá, S. Výbory pro audit v zahraničních a tuzemských akciových společnostech. Obchodněprávní revue, 2010, č. 8, s. 223 – 232. Výbor pro audit je však obligatorně zřizovaným orgánem pouze u akciových společností, které naplňují znaky subjektu veřejného zájmu ve smyslu ust. § 2 písm. m) zákona o auditorech.

¹⁵ Viz Dvořák, T. Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 385. Shodně též Eliáš, K. Akciová společnost. Systematický výklad obecného akciového práva se zřetelem k jeho reformě, Praha: Linde, 2000, s. 203.

¹⁶ Viz ustanovení § 194, odst. 1, věta druhá, obchodního zákoníku.

¹⁷ Srovnej Pelikánová, I. Komentář k obchodnímu zákoníku. 2. část. 1. vydání. Praha: Linde, 1995, s. 518. Shodně Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 603.

Termín „nejvyšší orgán“ naznačuje, že v působnosti valné hromady nebude rozhodování běžných každodenních otázek života akciové společnosti, k tomu není technicky ani procesně uzpůsobena, neboť nejde o pravidelně, resp. nepřetržitě jednající orgán společnosti. Právě naopak, valná hromada je nejvýznamnějším orgánem společnosti, jehož prostřednictvím akcionáři realizují právo podílet se na řízení společnosti a přijímají rozhodnutí, která zásadním způsobem ovlivňují další existenci a činnost společnosti, včetně rozhodování o personálním složení dalších orgánů společnosti. Ostatní orgány společnosti pak plní funkce směřující k zajištění řádného chodu společnosti, a to představenstvo k jejímu obchodnímu vedení a dozorčí rada ke kontrole její činnosti. Do výkonu působnosti těchto orgánů, tedy do obchodního vedení a kontroly, valná hromada zasahovat nemůže, resp. může tyto otázky ovlivnit pouze nepřímo prostřednictvím rozhodování o personálním složení těchto orgánů.¹⁸

3. Svolení valné hromady

3.1 Druhy valných hromad

Valná hromada není trvale jednajícím orgánem společnosti. Taková konstrukce valné hromady by činila problémy zejména v akciových společnostech s velkým počtem akcionářů, příp. s akcionářskou strukturou pocházející z různých zemí, nebo dokonce kontinentů. Platná právní úprava proto stanoví toliko požadavek jedné valné hromady ročně, která se bude konat ve lhůtě určené stanovami, nejpozději však do 6 měsíců od posledního dne účetního období.¹⁹ Jedno jednání valné hromady za rok je minimálním standardem, který je společnost povinna dopřát všem svým akcionářům, a jehož prostřednictvím akcionáři realizují výkon svých základních práv souvisejících s valnou hromadou. Akcionářům je tak umožněno alespoň jednou ročně získat informace o stavu společnosti, jejím hospodaření, o vnitřním fungování

¹⁸ Srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. června 2005, sp. zn. 29 Odo 442/2004.

¹⁹ Viz ustanovení § 184a, odst. 1, obchodního zákoníku.

společnosti, a hlavně alespoň jednou za rok mohou rozhodnout o budoucích důležitých otázkách života společnosti.

Jednání valné hromady, které se koná ve lhůtách určených stanovami akciové společnosti nebo zákonem, se označuje jako řádná valná hromada. Vedle toho se lze setkat také s pojmy mimořádná nebo náhradní valná hromada. Na tomto místě si dovoluji upozornit, že řada autorů a koneckonců i obchodní zákoník²⁰ užívá nepřesné označení „řádná valná hromada,“ „mimořádná valná hromada“ nebo „náhradní valná hromada.“ Valná hromada coby nejvyšší orgán společnosti je však pouze jedna jediná. Z koncepčního hlediska je tak správné rozlišovat pouze řádné, mimořádné nebo náhradní jednání valné hromady coby jednoho orgánu společnosti. V žádném případě se nejedná o tři různé orgány společnosti, jak se může na první pohled z užívání nepřesného označení zdát.²¹ S odkazem na toto vysvětlení si však dovoluji v této práci také užívat zjednodušeného označení řádná, mimořádná nebo náhradní valná hromada.

O mimořádnou valnou hromadu půjde tehdy, pokud bude valná hromada svolána mimo termíny stanovené zákonem, resp. stanovami společnosti. Obecně se tak děje v případech, kdy to vyžadují zájmy společnosti, zejména je-li třeba operativně a urgentně řešit některé zásadní otázky fungování společnosti (např. skončení funkčního období členům představenstva společnosti, v důsledku čehož nemá společnost řádně fungující statutární orgán).²² V případě, že není řádná ani mimořádná valná hromada schopna se v důsledku nedostatečného počtu přítomných akcionářů usnášet, pak je třeba svolat tzv. náhradní valnou hromadu, pro kterou platí zvláštní pravidla svolání i usnášeníschopnosti.²³

3.0 Subjekty oprávněné svolat valnou hromadu

3.0.1 Představenstvo

Primárně je svolání valné hromady právem a současně i povinností představenstva společnosti coby kolektivního orgánu. Jiné orgány společnosti, resp. jiné osoby mohou svolat valnou hromadu pouze výjimečně, a to za podmínek stanovených zákonem.

²⁰ Srovnej ustanovení § 181, odst. 2, a ustanovení § 185, odst. 3, obchodního zákoníku.

²¹ Shodně Eliáš, K., Bartošíková, M., Pokorná, J. a kol. Kurs obchodního práva. Právnícké osoby jako podnikatelé. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 308, poznámka pod čarou nebo Dvořák, T. Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 389. Autoři v obou případech namísto zákonného termínu jednání valné hromady užívají termín zasedání valné hromady, což je však z hlediska závěru o užívání nepřesného označování valných hromad ve výše uvedeném smyslu nepodstatné.

²² Viz op. cit. sub 10, s. 223.

²³ Srovnej ustanovení § 185, odst. 3, odst. 4, obchodního zákoníku.

Vlastnímu svolání valné hromady (rozuměj uveřejnění pozvánky na valnou hromadu nebo oznámení o jejím svolání způsobem určeným zákonem a stanovami společnosti) by mělo předcházet ještě rozhodnutí představenstva společnosti coby kolektivního orgánu o svolání valné hromady, a to postupem dle ustanovení § 194 odst. 3 obchodního zákoníku. Záměrně jsem použila kondicionál „mělo by,“ neboť v praxi se lze často setkat s případy, kdy svolání valné hromady takové formální rozhodnutí představenstva nepředchází, a to buď proto, že členové představenstva postrádají vědomí o povinnosti takové rozhodnutí učinit, nebo sice povědomí mají, ale z jakéhokoli důvodu tuto povinnost neplní. V takovém případě však nelze hovořit o valné hromadě svolávané představenstvem akciové společnosti, neboť svolavatelem valné hromady bude jiný subjekt, a to osoba či orgán společnosti, který o svolání valné hromady namísto představenstva fakticky rozhodne a zajistí, případně učiní navazující administrativní úkony v podobě přípravy a následného uveřejnění pozvánky na valnou hromadu, resp. oznámení o konání valné hromady. V takovém případě může přicházet v úvahu svolání valné hromady jednotlivým členem představenstva, dozorčí radou či jejím členem, případně akcionářskou minoritou, což jsou další subjekty, které jsou za podmínek stanovených zákonem oprávněny valnou hromadu svolat.

Svolání valné hromady však může vzejít i mimo tyto zákonem předvídané subjekty, typicky od zaměstnanců akciové společnosti (např. od ředitele společnosti) nebo od jednotlivých akcionářů, kteří nedosahují kvality akciové minority.²⁴ Tyto zákonem nepředpokládané subjekty mohou svolat valnou hromadu tím, že bez vědomí představenstva společnosti fakticky rozhodnou o jejím svolání, určí její pořad jednání a zabezpečí, popřípadě sami učiní na to navazující administrativní úkony. Zde je však nutné si položit otázku, zda taková valná hromada bude svolána řádně, a pokud nikoli, jaké důsledky mohou být s takovým postupem spojeny.

Patrně nelze učinit jiný závěr než, že o řádně svolanou valnou hromadu nepůjde, neboť nebudou dodrženy zákonné požadavky kladené na osobu svolavatele. Takový nedostatek však ještě nemusí být fatální (zejména budou-li dodrženy ostatní zákonem stanovené požadavky řádného svolání valné hromady) a sám o sobě ještě nemusí způsobit neplatnost usnesení přijatého takto svolanou valnou hromadou. Bylo-li svolání valné hromady v zájmu společnosti, lze předpokládat, že by soud, v případě, že by byla podána žaloba na neplatnost usnesení přijatého valnou hromadou, neplatnost takového usnesení nevyslovil, a to s odkazem na ustanovení § 183 odst. 1 ve spojení s ustanovení § 131 odst. 3 obchodního zákoníku. Vždy však

²⁴ Akciovou minoritou se rozumí akcionář nebo akcionáři společnosti, jejíž základní kapitál je vyšší než 100.000.000,- Kč, kteří mají akcie, jejichž souhrnná jmenovitá hodnota dosahuje alespoň 3% základního kapitálu, a dále akcionář nebo akcionáři společnosti, která má základní kapitál 100.000.000,- Kč a nižší, kteří mají akcie, jejichž souhrnná jmenovitá hodnota dosahuje alespoň 5% základního kapitálu.

bude záležet na okolnostech konkrétního případu a na posouzení důvodů, které neoprávněného svolavatele ke svolání valné hromady vedly a důsledků, které jeho postup přinesl.

Jakmile však již představenstvo rozhodne o svolání valné hromady společnosti, pak není podstatné, kdo vlastní svolání valné hromady realizuje. Není vyloučeno, aby představenstvo současně s přijetím rozhodnutí o svolání valné hromady určilo i konkrétní osobu či osoby, které svolání valné hromady zabezpečí.²⁵ Obvykle se totiž jedná o administrativní úkony spočívající ve formální přípravě pozvánky na valnou hromadu, resp. oznámení o jejím konání s navrhovaným pořadem jednání, zajištění její distribuce akcionářům, zajištění prostor pro konání valné hromady atp., které by bylo lze uložit zaměstnancům společnosti v rámci plnění jejich pracovních úkolů.

Vedle představenstva společnosti je oprávněn svolat valnou hromadu (rozuměj učinit rozhodnutí o svolání valné hromady) také kterýkoliv člen představenstva. Jedná se o zákonem stanovenou výjimku, která se uplatní ve dvou případech, a to (i) pokud zákon stanoví povinnost valnou hromadu svolat a představenstvo coby kolektivní orgán se na svolání valné hromady bez zbytečného odkladu neusnese nebo (ii) pokud není představenstvo dlouhodobě schopno se usnášet.

Ad (i) Povinnost svolat valnou hromadu stanoví zákon v těchto případech:

- 1) požádá-li o svolání valné hromady akciová minorita společnosti v souladu s ustanovením § 181 obchodního zákoníku;
- 2) ve lhůtě určené stanovami společnosti, nejpozději však do 6 měsíců od posledního dne účetního období dle ustanovení § 184a odst. 1 obchodního zákoníku;
- 3) není-li původní valná hromada schopna se usnášet, je třeba svolat náhradní valnou hromadu za podmínek dle ustanovení § 185 odst. 3 obchodního zákoníku;
- 4) bez zbytečného odkladu poté, co bude zjištěno, že celková ztráta společnosti na základě jakékoli účetní závěrky dosáhla takové výše, že při jejím uhrazení z disponibilních zdrojů společnosti by neuhrazená ztráta dosáhla poloviny základního kapitálu nebo to lze s ohledem na všechny okolnosti alespoň předpokládat dle ustanovení § 193 odst. 1 obchodního zákoníku;
- 5) bez zbytečného odkladu poté, co bude zjištěno, že se společnost dostala do úpadku dle ustanovení § 193 odst. 1 obchodního zákoníku;

²⁵ Srovnej usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. prosince 2006, sp. zn. 35 Odo 755/2005.

6) je-li nezbytné přijmout rozhodnutí, k němuž je oprávněna pouze valná hromada společnosti.

Ad (ii) Zákon nikde explicitně nestanoví, čím rozumí pojem dlouhodobost. Ačkoli někteří autoři podávají relativně konkrétní výklad pojmu dlouhodobosti (např. T. Dvořák rozumí dlouhodobostí dobu delší než dva měsíce),²⁶ souhlasím s J. Dědičem,²⁷ že vždy bude pro posouzení naplnění požadavku dlouhodobosti záležet na konkrétních okolnostech případu a poměrech dané společnosti. Lze však uzavřít, že představenstvo společnosti zcela jistě není dlouhodobě schopno se usnášet zejména v situaci, kdy počet jeho členů klesne pod polovinu (případně pod stanovami určený minimální počet), v důsledku čehož není představenstvo trvale, resp. do doby zvolení nových členů představenstva usnášeníschopné, nebo v případě, že mezi členy představenstva jsou takové názorové, pracovní či osobní rozpory, které znemožňují řádné fungování představenstva společnosti.

Člen představenstva, který svolá valnou hromadu za podmínek stanovených zákonem, neporušuje své zákonem uložené povinnosti, a tudíž ho nelze za takové svolání valné hromady volat k odpovědnosti. Pokud však svolá valnou hromadu, aniž by pro takový postup byly splněny zákonné předpoklady, bude odpovídat za škodu, kterou takovým nezákonným postupem společnosti způsobí v souladu s ustanovením § 194 odst. 5 a odst. 6 obchodního zákoníku.²⁸

Představenstvo, stejně jako jeho jednotliví členové, jsou oprávněni svolat jak řádnou, mimořádnou, tak náhradní valnou hromadu.

K důležitému závěru, pokud jde o okruh subjektů oprávněných svolat valnou hromadu akciové společnosti, dospěl Nejvyšší soud ČR ve svém usnesení ze dne 22. srpna 2006, sp. zn. 29 Odo 1023/2005, ve kterém dovedl oprávnění svolat valnou hromadu dokonce i pro bývalého člena představenstva akciové společnosti. Byť se citované rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR zabývá problematikou svolání členské schůze Česko-čínské obchodní komory, tj. subjektu, který je sice zapsán v obchodním rejstříku, není však kapitálovou společností, je možné závěry tohoto rozhodnutí přenést i do práva obchodních společností, tedy i na právní úpravu svolání valné hromady akciové společnosti.²⁹

²⁶ Viz Dvořák, T. Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 394, poznámka pod čarou.

²⁷ Viz Dědič, J. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. III. díl. Praha: Polygon, 2002, s. 2226.

²⁸ Viz Dědič, J., Štenglová, I., Čech, P., Kříž, R. Akciové společnosti. 6. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 430 – 431.

²⁹ Srovnej Čech, P., Pavela, L. Právní povaha úkonů spojených s valnou hromadou. Právní rádce, 2006, č. 12, s. 24 - 31.

Nejvyšší soud ČR v tomto rozhodnutí řešil situaci, kdy všem členům představenstva navrhovatelky (Česko-čínské obchodní komory) zaniklo stanovami určené funkční období a noví členové představenstva nebyli dosud zvoleni. Neexistoval zde tudíž jakýkoli orgán, či osoba, která by byla dle zákona či stanov komory oprávněna svolat členskou schůzi. Nakonec svolal mimořádnou členskou schůzi komory jeden z bývalých členů představenstva bez součinnosti s ostatními bývalými členy představenstva. Tento jeho postup byl napaden dovolateli jako neoprávněný a dovolatelé namítali, že členská schůze nemohla být řádně svolána.

Nejvyšší soud ČR však jejich námitkám nevyhověl a uzavřel, že i bývalý člen představenstva měl oprávnění členskou schůzi svolat, neboť cit.: *„neměla-li navrhovatelka představenstvo, nebylo možno dodržet při svolání členské schůze postup stanovený zákonem a stanovami pro její svolání, neboť v souladu se zákonem a stanovami by nebylo ani její svolání bývalým členem představenstva. Proto je třeba dovodit, že oprávnění svolat členskou schůzi má i bývalý člen představenstva, když nikdo jiný, kdo by ji mohl svolat k dispozici není... Za situace, kdy členové žádost o svolání členské schůze nepodají a zákon ani stanovky navrhovatelky řešení stavu, který nastal, nenabízejí, je třeba aplikovat analogicky z ustanovení § 129 odst. 2, poslední věty a rovněž ustanovení § 184 odst. 3 (nyní § 184a odst. 1 obchodního zákoníku) obch. zák., ze kterých plyne, že členskou schůzi může svolat kterýkoli člen navrhovatelky anebo kterýkoli (bývalý) člen představenstva.“*

S ohledem na to, že Nejvyšší soud ČR sáhl k analogické aplikaci ustanovení týkající se svolání valné hromady kapitálových společností, je tím spíše uvedené rozhodnutí bez dalšího použitelné také pro svolání valné hromady akciové společnosti.

3.0.2 Dozorčí rada

Dalším orgánem oprávněným svolat valnou hromadu akciové společnosti je dozorčí rada. Dozorčí rada je však při tom vázána ustanovením § 199 odst. 1 obchodního zákoníku, tj. může svolat valnou hromadu pouze tehdy, pokud to vyžadují zájmy společnosti.

Dozorčí rada, obdobně jako představenstvo společnosti, rozhoduje o svolání valné hromady coby kolektivní orgán. Ještě do nedávna bylo sporné, jestli i v případě dozorčí rady by bylo lze usuzovat, že svolat valnou hromadu je oprávněn kterýkoli člen dozorčí rady. Ačkoli v tomto ohledu obchodní zákoník mlčí, domnívám se shodně jako I. Štenglová,³⁰ J. Dědič³¹ a

³⁰ Viz Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 685.

³¹ Viz Dědič, J. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. III. díl. Praha: Polygon, 2002, s. 2459.

koneckonců i aktuální judikatura Nejvyššího soudu ČR,³² že i jednotliví členové dozorčí rady jsou oprávněni valnou hromadu svolat, budou-li splněny zákonem stanovené podmínky pro svolání valné hromady dozorčí radou a dále obdobné předpoklady jako v případě svolání valné hromady jednotlivými členy představenstva. Je to dáno především tím, že obchodní zákoník stanoví pro svolání valné hromady dozorčí radou přiměřené použití ustanovení § 184 až 190 obchodního zákoníku, tedy i ustanovení § 184a odst. 1 věta druhá obchodního zákoníku. Opačný názor v tomto směru zastává T. Dvořák,³³ který uvádí, že cit.: „*Oproti představenstvu zde však platí, že svolat zasedání valné hromady může toliko dozorčí rada jakožto kolektivní orgán, jednotlivý její člen k tomu není oprávněn a usnesení valné hromady takto svolané jsou neplatná, ledaže je tu některý z důvodů uvedených v ust. § 131 odst. 3 obch. z. (§ 183 odst. 1 obch. z.)*.“ Publikace T. Dvořáka však reflektuje stav ke dni 1. 3. 2009, tedy ke dni, kdy rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR řešící tuto problematiku ještě neexistovalo. Avšak i přes znalost tohoto judikátu ze strany T. Dvořáka by bylo lze očekávat, že by T. Dvořák setrval na svém oponujícím stanovisku.

Jak již bylo uvedeno výše, dozorčí rada není oprávněna svolat valnou hromadu kdykoli. Pro svolání valné hromady musí existovat konkrétní důvod, rozuměj svolání valné hromady musí vyžadovat zájmy společnosti. Bližší specifikaci termínu zájmy společnosti však obchodní zákoník nepodává. Bude tedy vždy na posouzení dozorčí rady, případně jednotlivého člena dozorčí rady, zda v každém jednotlivém případě shledá takové závažné důvody, pro které je v zájmu společnosti valnou hromadu svolat. V praxi půjde nejčastěji o případy, kdy zákon stanoví povinnost svolat valnou hromadu, ale představenstvo, resp. jeho jednotliví členové zůstanou nečinní, např. nesvolá-li představenstvo akciové společnosti, které svolalo mimořádnou valnou hromadu podle ustanovení § 181 obchodního zákoníku, náhradní valnou hromadu za podmínek dle ustanovení § 185 odst. 3 obchodního zákoníku, jestliže původní valná hromada nebyla usnášeníschopná.³⁴

Při svolání valné hromady dozorčí radou je však třeba zachovat jistou míru obezřetnosti, neboť ne ve všech případech, kdy by přicházelo v úvahu svolání valné hromady, může dozorčí rada valnou hromadu svolat. Například tehdy, kdy o svolání valné hromady požádá akciová minorita v souladu s ustanovením § 181 odst. 1 obchodního zákoníku a představenstvo společnosti této minoritě nevyhoví, musí dozorčí rada nejprve posoudit, zda je svolání valné

³² Srovnej usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. září 2009, sp. zn. 29 Odo 4547/2008, v němž dospěl Nejvyšší soud ČR k závěru, že cit.: „*Závěr odvolacího soudu, podle něhož i v případě svolání valné hromady dozorčí radou platí přiměřeně ustanovení § 184 až § 190 obch. zák., která (při splnění v nich uvedených podmínek) mohou založit i oprávnění jednotlivého člena dozorčí rady akciové společnosti svolat valnou hromadu, je přitom v souladu s hmotným právem.*“

³³ Op. cit. sub 26, s. 395.

³⁴ Srovnej usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. dubna 2005, sp. zn. 29 Odo 567/2004.

hromady vůbec v zájmu společnosti a existuje zde tedy objektivní důvod pro svolání valné hromady, neboť ne vždy musí být zájmy společnosti (které mají v tomto případě přednost) v souladu se zájmy minoritních akcionářů.

Došlo-li by totiž ke svolání valné hromady, aniž by to vyžadovaly zájmy společnosti, tedy bez splnění podmínek pro svolání valné hromady dozorčí radou ve smyslu ustanovení § 199 odst. 1 obchodního zákoníku, byla by valná hromada svolána v rozporu se zákonem a usnesení přijatá takovou valnou hromadou by bylo lze napadnout pro neplatnost postupem dle ustanovení § 183 obchodního zákoníku.³⁵ Dozorčí rada, resp. její jednotliví členové, kteří v takovém případě rozhodli o svolání valné hromady, by odpovídali za škodu, kterou by porušením svých povinností způsobili.

3.0.3 *Akciová minorita*

Posledním³⁶ subjektem oprávněným svolat valnou hromadu je akcionář, resp. akcionáři společnosti, kteří k tomu byli zmocněni soudem v souladu s ustanovením § 181 odst. 3 obchodního zákoníku. Jedná se o výkon jednoho ze základních akcionářských práv souvisejících s valnou hromadou společnosti a současně o opatření proti nečinnosti představenstva či dozorčí rady společnosti.

Avšak pro to, aby akcionář, resp. akcionáři společnosti mohli být soudem zmocněni ke svolání valné hromady, je třeba kumulativně splnit řadu podmínek:

- 1) musí jít o tzv. akciovou minoritu ve smyslu ustanovení § 181 odst. 1 obchodního zákoníku;³⁷
- 2) představenstvo musí porušit svoji zákonem stanovenou povinnost a k řádné a úplné žádosti akciové minority nesvolá mimořádnou valnou hromadu tak, aby se konala

³⁵ Srovnej usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. února 2009, sp. tn. 29 Cdo 4223/2007.

³⁶ Použila jsem termín „poslední“, ačkoli to není zcela přesné, neboť za určitých okolností je oprávněn svolat valnou hromadu akciové společnosti také likvidátor, na kterého v důsledku jeho jmenování přešla působnost statutárního orgánu jednat jménem společnosti. V rámci probíhajícího procesu likvidace akciové společnosti je tak likvidátor dalším subjektem oprávněným svolat valnou hromadu společnosti, a to za podmínek stanovených pro svolání valné hromady představenstvem společnosti coby statutárním orgánem.

³⁷ Tato podmínka musí být splněna kdykoli v průběhu řízení, neboť Nejvyšší soud ČR judikoval, že přestane-li akcionář v průběhu řízení o jeho zmocnění ke svolání valné hromady splňovat podmínku stanovenou v ustanovení § 181 odst. 1 obchodního zákoníku, ztrácí aktivní legitimaci v tomto sporu (srovnej usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. října 2000, sp. zn. 29 Cdo 1300/2000). To však neplatí, pokud v průběhu řízení opět začne tyto podmínky splňovat, v důsledku čehož opět nabude aktivní věcné legitimace (srovnej usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. května 2002, sp. zn. 29 Odo 657/2001). K této problematice obdobně také usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. února 2007, sp. zn. 29 Odo 1237/2005.

nejpozději ve lhůtě 40ti, resp. 50ti³⁸ dnů ode dne, kdy mu žádost akciové minority o svolání valné hromady došla;

- 3) minoritní akcionář požádá soud, aby jej zmocnil ke svolání mimořádné valné hromady a ke všem úkonům s tím spojeným.

Předtím než soud rozhodne a zmocní akcionáře ke svolání valné hromady, jakož i ke všem úkonům s tím spojeným,³⁹ musí prověřit, zda jsou pro svolání valné hromady splněny všechny výše zmiňované předpoklady. V rámci tohoto prověřování musí soud také posoudit, zda návrh akcionáře určený představenstvu společnosti, ve kterém ho žádá o svolání mimořádné valné hromady k projednání navržených záležitostí, splňuje požadavky ustanovení § 181 odst. 2 obchodního zákoníku, tedy zda každý z bodů návrhu obsahuje odůvodnění, případně návrh usnesení, které by měla valná hromada přijmout. Tento požadavek byl do zákona doplněn novelou obchodního zákoníku, která tak reflektovala požadavek vyplývající z článku 6 odst. 1 písm. a) směrnice. Před účinností této novely totiž akciová minorita neměla povinnost svoji žádost o svolání mimořádné valné hromady jakkoli odůvodňovat či doplňovat o návrhy usnesení valné hromady k navrženým bodům jejího pořadu jednání.

Účelem tohoto požadavku je pravděpodobně snaha usnadnit představenstvu společnosti rozhodování o svolání valné hromady k navrhovanému pořadu jejího jednání a zjednodušit také administrativní úkony s tím spojené. Z takto formulované a odůvodněné žádosti by totiž mělo jednoznačně vyplývat, k projednání jakých záležitostí má být mimořádná valná hromada svolána, zda tyto záležitosti vůbec spadají do působnosti valné hromady,⁴⁰ a čeho chce akciová minorita uvedeným postupem dosáhnout (to by mělo vyplývat zejména z návrhu usnesení k jednotlivým bodům pořadu jednání valné hromady). Představenstvo společnosti si tak nemusí složitě domýšlet, čeho si akciová minorita žádá, které otázky zamýšlí projednat a jaká usnesení by měla valná hromada přijmout (což se mohlo dít zejména v případech, kdy akciová minorita nebyla nadána takovými vyjadřovacími schopnostmi, aby bylo na první pohled seznatelné, k projednání jakých záležitostí spadajících do působnosti valné hromady si žádá svolání mimořádné valné hromady).

³⁸ Uvedená lhůta platí pro kótované společnosti.

³⁹ Může jít například o zajištění prostor, v nichž se bude jednání valné hromady konat.

⁴⁰ Dle aktuální judikatury Nejvyššího soudu ČR platí, že se akciová minorita nemůže domáhat svolání valné hromady k projednání jakýchkoli záležitostí, nýbrž pouze těch, které spadají do působnosti valné hromady (k tomu srovnej usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 6. května 2004, sp. zn. 29 Odo 841/2003, usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. února 2005, sp. zn. 29 Odo 407/2004 nebo usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. prosince 2005, sp. zn. 29 Odo 149/2005).

Co se však stane v případě, kdy představenstvo sice žádost akciové minority ke svolání mimořádné valné hromady obdrží, tato žádost však nebude úplná, rozuměj bude zcela postrádat požadované odůvodnění či návrhy usnesení? Nebo jak se bude posuzovat případ, kdy představenstvo obdrží žádost, která odůvodnění či návrh usnesení obsahovat bude, nicméně takové odůvodnění, resp. návrh usnesení nebudou v ničem korespondovat s navrženým pořadem jednání valné hromady nebo budou zcela neurčitě? S ohledem na velmi krátkou dobu, která od účinnosti výše uvedené novely obchodního zákoníku uplynula, neexistuje k tomuto ustanovení zákona adekvátní soudní judikatura, jež by se pokusila výše uvedené otázky zodpovědět. Přesto však lze určité odpovědi nabídnout.

K první otázce by bylo lze v souladu s jazykovým výkladem předmětného ustanovení obchodního zákoníku dospět k závěru, že ze zákonodárcem použitého termínu „za předpokladu“ vyplývá, že bude-li takové odůvodnění či návrh usnesení v žádosti akciové minority chybět, nejsou naplněny předpoklady ke vzniku povinnosti představenstva mimořádnou valnou hromadu svolat. I přesto by v takovém případě představenstvo, které svou působnost vykonává s péčí řádného hospodáře, a které řádně plní své povinnosti, nemělo zůstat nečinné. Obdrží-li představenstvo společnosti imperfektní žádost akciové minority o svolání mimořádné valné hromady, mělo by učinit kroky vedoucí k tomu, aby akciová minorita svou žádost ve smyslu zákonných požadavků náležitě doplnila. Zákonodárcem použité spojení „doplňen odůvodněním nebo návrhem usnesení“ totiž umožňuje učinit závěr, že je možné uvedenou žádost akciové minority doplnit i dodatečně poté, co již bude představenstvu společnosti doručena. Totéž by mělo platit také v případě, že žádost bude obsahovat neurčitě či věcně nesouvisející odůvodnění či návrh usnesení. V opačném případě by byla zcela nelogicky zvýhodňována žádost akciové minority, která sice bude formálně splňovat požadavky zákona, avšak odůvodnění či návrh usnesení budou nesrozumitelné, neurčitě či věcně nesouvisející s navrhovaným pořadem jednání valné hromady.

Pokud představenstvo společnosti po doručení imperfektní žádosti zůstane nečinné a akciová minorita, která se domnívá, že svou žádostí splnila podmínky pro svolání mimořádné valné hromady představenstvem, po uplynutí lhůty uvedené v ustanovení § 181 odst. 2 obchodního zákoníku požádá soud, aby jí zmocnil ke svolání mimořádné valné hromady a ke všem úkonům s tím spojeným, pak lze uzavřít, že soud by takové žádosti akciové minority vyhovět neměl, neboť nebudou splněny předpoklady k udělení takového zmocnění. V odůvodnění zamítavého rozhodnutí by pak měl soud poukázat zejména na obsahové nedostatky žádosti akciové minority, v důsledku kterých nebyly splněny zákonem stanovené předpoklady pro to, aby představenstvo bylo povinno svolat mimořádnou valnou hromadu.

Věcně a místně příslušným k řízení o žádosti akciové minority je v souladu s ustanovením § 9 odst. 3 písm. b) ve spojení s ustanovením § 85 odst. 4 a § 85a občanského soudního řádu krajský soud, v jehož obvodu má akciová společnost své sídlo. Řízení o svolání valné hromady je řízením nesporným dle ustanovení § 200e občanského soudního řádu, jehož účastníky jsou navrhovatel, resp. navrhovatelé a akciová společnost. Soud o věci nemusí nařizovat jednání, takový postup však nebude v praxi častý, neboť v drtivé většině případů bude potřebné provést důkazy k prokázání toho, že žádost akciové minority o zmocnění ke svolání valné hromady je po právu.⁴¹

Soudu nepřísluší coby předběžnou otázku v rámci rozhodování o svolání valné hromady posuzovat, zda byla jiná valná hromada svolána řádně. Takový postup by nebyvalým způsobem zasáhl do právní jistoty účastníků řízení. Posuzovat platnost podmínek svolání valné hromady je tak možné pouze na podkladě žaloby na neplatnost usnesení přijatého takovou valnou hromadou, resp. v řízení o zápisu skutečnosti založené tímto usnesením do obchodního rejstříku.⁴²

Obchodní zákoník v ustanovení § 181 explicitně hovoří o právu akciové minority domoci se soudní cestou toliko svolání mimořádné valné hromady. Judikatorní praxe však toto právo akcionáře rozšířila i na svolání náhradní valné hromady, tj. na případy, kdy k žádosti akciové minority představenstvo sice mimořádnou valnou hromadu svolá, ta však z jakéhokoli důvodu není schopna se usnášet a představenstvo již dále svou povinnost svolat náhradní valnou hromadu ve stanoveném termínu nesplní. V takovém případě není vyloučeno, aby se akciová minorita obrátila na soud s žádostí o zmocnění ke svolání náhradní valné hromady.⁴³ V praxi však bude mnohem rychlejší a hospodárnější, svolá-li takovou náhradní valnou hromadu dozorčí rada společnosti postupem dle ustanovení § 199 odst. 1 obchodního zákoníku.

Judikatura dále dovodila, že žádá-li akciová minorita soud o zmocnění ke svolání valné hromady z důvodu, že pořad jednání valné hromady svolané k žádosti akcionáře byl doplněn o další body, aniž by akcionář dal k doplnění pořadu jednání souhlas, může jej soud zmocnit ke svolání valné hromady s jím navrhovaným pořadem jednání pouze tehdy, byla-li konaná valná hromada úspěšně napadena postupem dle ustanovení § 183 obchodního zákoníku nebo zamítl-li

⁴¹ Op. cit. sub 28, s. 257.

⁴² K tomu srovnej usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. června 2002, sp. zn. 29 Odo 694/2001.

⁴³ Srovnej usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. dubna 2005, sp. zn. 29 Odo 567/2004, které stanoví cit.: „..., neboť poruší-li představenstvo povinnost svolat náhradní valnou hromadu, je třeba poskytnout oprávněným akcionářům možnost domoci se jejího svolání jinak; nelze totiž dovodit, že neexistuje zákonný postup, jak uplatnit právo, přiznané jim zákonem. Přitom není pochyb o tom, že soud nebude svolávat mimořádnou valnou hromadu, ale valnou hromadu náhradní, neboť mimořádná valná hromada již svolána byla, a bylo by proto nelogické a neúčelné svolávat ji znovu s tím, že teprve nebude-li opět schopna usnášení, bude se svolávat valná hromada náhradní.“

rejstříkový soud návrh na zápis skutečností, vyplývajících z usnesení této valné hromady. V řízení o zmocnění akcionáře ke svolání valné hromady proto musí soud zkoumat, zda navrhované záležitosti již nebyly projednány valnou hromadou a v kladném případě, zda usnesení této valné hromady, týkající se navrhovaných záležitostí, byla shledána neplatnými v řízení podle ustanovení § 183 obchodního zákoníku ve spojení s ustanovení § 131 obchodního zákoníku nebo v řízení před rejstříkovým soudem.⁴⁴

O zmocnění akciové minority ke svolání valné hromady, jakož i ke všem úkonům s tím souvisejícím, rozhoduje soud usnesením, které je vykonatelné okamžikem jeho doručení účastníkům řízení v souladu s ustanovením § 171 odst. 2 občanského soudního řádu. Součástí rozhodnutí soudu o zmocnění akciové minority ke svolání valné hromady bude také výrok o jmenování předsedy valné hromady, a to buď k návrhu akciové minority žádající o svolání mimořádné valné hromady, nebo dle vlastního uvážení rozhodujícího soudu, pokud v žádosti akciové minority návrh na jmenování předsedy valné hromady bude chybět.

Náhrada nákladů soudního řízení⁴⁵ a nákladů souvisejících se svoláním a konáním mimořádné valné hromady⁴⁶ jdou v případě vyhovění žádosti akciové minority za společností. Nicméně v důsledku úspěšnosti žaloby akcionáře bude prokázáno, že členové představenstva porušili svou zákonem stanovenou povinnost svolat valnou hromadu, proto zákon konstruuje solidární ručení členů představenstva za závazek společnosti uhradit náhradu nákladů soudního řízení a náhradu nákladů souvisejících se svoláním a konáním valné hromady. Navíc členové představenstva dále odpovídají společnosti za škodu způsobenou právě tím, že společnost uhradí náklady soudního řízení.

3.1 Způsoby svolání valné hromady

3.1.1 *Pozvánka na valnou hromadu a oznámení o konání valné hromady coby základní způsoby svolání valné hromady*

Způsob, jakým se svolává valná hromada akciové společnosti, se odvíjí od formy akcií, jež akciová společnost emitovala. Vydala-li společnost akcie na jméno (ať již v listinné nebo v zaknihované podobě), pak je jí známa její akcionářská struktura a valná hromada se svolává pozvánkou. S akciemi na jméno je totiž spojena povinnost společnosti vést tzv. seznam

⁴⁴ Srovnej usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. ledna 2008, sp. zn. 29 Odo 1205/2006.

⁴⁵ Nejčastěji půjde o náhradu nákladů za soudní poplatek a náhradu nákladů právního zastoupení akcionáře.

⁴⁶ V praxi to budou zejména náklady na přípravu a zaslání pozvánky na valnou hromadu či uveřejnění oznámení o konání valné hromady, náklady na zajištění místa a času konání valné hromady, na pracovníky zajišťující administrativu celého procesu valné hromady apod.

akcionářů, do něhož se obligatorně zapisují vedle označení druhu a formy akcie, její jmenovité hodnoty, také identifikační údaje akcionáře (jak fyzické, tak právnické osoby) a jakékoli změny těchto údajů. Tento seznam může být nahrazen v případě zaknihovaných akcií také evidencí zaknihovaných cenných papírů v souladu s ustanovením § 156 odst. 2 obchodního zákoníku. Práva spojená s akcií na jméno je potom oprávněna ve vztahu ke společnosti vykonávat právě osoba, která je uvedena v tomto seznamu, resp. evidenci zaknihovaných cenných papírů. Uvedené samozřejmě neplatí, pokud se prokáže, že zápis v seznamu akcionářů neodpovídá skutečnosti, v takovém případě vykonává práva spojená s akcií znějící na jméno její skutečný vlastník.

Naopak v případě, kdy společnost emitovala akcie na majitele, lze rozlišovat mezi jejich listinnou a zaknihovanou podobou.⁴⁷ Bude-li mít totiž akciová společnost akcie na majitele v listinné podobě, pak zpravidla⁴⁸ nemá žádné konkrétní informace o osobách akcionářů a je tak logické, že se valná hromada svolává prostřednictvím oznámení o konání valné hromady uveřejněného zákonem stanoveným způsobem. V případě akcií na majitele v zaknihované podobě by bylo lze uvažovat (odhlédneme-li od zákonného požadavku uveřejnění oznámení o konání valné hromady v souladu se zákonem a stanovami společnosti bez ohledu na podobu akcií na majitele) také o svolání valné hromady pozvánkou obdobně jako v případě akcií znějících na jméno. Je to dáno tím, že akciová společnost mající akcie na majitele v zaknihované podobě taktéž disponuje informacemi o své akcionářské struktuře, které získá právě z evidence zaknihovaných cenných papírů.⁴⁹ V souladu se zákonem by pak byl takový způsob svolání valné hromady, kdy by stanovy akciové společnosti mající akcie na majitele v zaknihované podobě stanovily, že valnou hromadu společnosti lze svolat vedle oznámení o konání valné hromady uveřejňovaného v Obchodním věstníku též pozvánkou zasílanou na adresu akcionářů společnosti, neboť by takový postup zcela jistě naplňoval zákonný požadavek jiného vhodného způsobu oznámení o konání valné hromady.⁵⁰

⁴⁷ Obchodní zákoník však takové rozlišení pro účely svolání valné hromady nečiní a bez ohledu na podobu akcií znějících na majitele stanoví coby obligatorní způsob svolání valné hromady uveřejnění oznámení o jejím konání v souladu se zákonem a stanovami společnosti.

⁴⁸ Pokud se nejedná například o akciovou společnost ryze rodinného typu, kde samozřejmě společnost své akcionáře velmi dobře zná.

⁴⁹ Viz ustanovení § 91 a násl. zákona o podnikání na kapitálovém trhu.

⁵⁰ K této problematice je vhodné zmínit usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. srpna 2008, sp. zn. 29 Odo 1381/2006, ve kterém Nejvyšší soud ČR judikoval, že v případě, kdy došlo ke zrušení deníku, ve kterém mělo být dle stanov společnosti uveřejněno oznámení o konání valné hromady, a má-li společnost zaknihované akcie na majitele, pak je vhodným způsobem oznámení o konání valné hromady zaslání písemné pozvánky na adresu akcionářů, neboť písemná pozvánka zasláná na adresu každého akcionáře zajistí účast adresáta dokonce lépe než oznámení uveřejněné v tisku.

Pozvánka na valnou hromadu se uveřejňuje tak, že ji představenstvo společnosti (popř. jiný orgán či osoba svolávající valnou hromadu) odešle všem akcionářům společnosti na adresu jejich sídla či bydliště uvedenou v seznamu akcionářů, a to ve lhůtě nejméně 30 dní před konáním valné hromady. Současná formulace ustanovení § 184a odst. 2 obchodního zákoníku, přijatá v důsledku novely obchodního zákoníku, odstranila dřívější nejistotu ohledně otázky, zda plně postačí, je-li pozvánka na valnou hromadu toliko ve stanovené lhůtě akcionáři zaslána (rozuměj vypravena k doručení akcionáři), nebo je nutné ji v této lhůtě akcionáři doručit. Původně bylo totiž v ustanovení § 184 odst. 4 obchodního zákoníku uvedeno cit.: „...*uveřejňuje představenstvo pozvánku tak, že ji zašle všem akcionářům...*“⁵¹ Právní praxe⁵² i soudní judikatura⁵³ se v takovém případě přikláněly k názoru, že plně postačí, bude-li v této lhůtě pozvánka akcionáři odeslána, resp. že postačí, pokud subjekt svolávající valnou hromadu učiní vše, co lze po něm spravedlivě požadovat, aby takovou informovanost akcionářů společnosti zajistil (např. odeslal pozvánku doporučeným dopisem na adresu posledního známého bydliště či sídla akcionáře). Opačný výklad by činil svolavatele valné hromady odpovědným za něco, co by nebyl schopen vlastním jednáním ovlivnit (typicky odmítnutí převzetí takové zásilky ze strany akcionáře). Bylo by proto nespravedlivé, aby tyto eventuality šly k tíži svolavatele valné hromady, pokud tento učiní vše pro to, aby se pozvánka na valnou hromadu zavčasu dostala do dispozice příslušného akcionáře. Navíc lze uzavřít, že pokud by zákonodárce vyžadoval skutečné doručení pozvánky akcionářům, pak by zajisté užil na místo termínu „...zašle...“ termín „...doručí...“

Bližší podmínky svolání valné hromady akciové společnosti s akciemi na jméno obchodní zákoník nestanoví, bude tedy záležet na konkrétních okolnostech a zejména na společnosti, zda si případné další požadavky ohledně způsobu svolání valné hromady, nebo dokonce přesný postup určí ve stanovách (např. zda si vyhradí zasílání pozvánky poštou, a to nejlépe doporučenou nebo stanoví i možnost osobního předání pozvánky apod.).

Jak již bylo výše uvedeno, zákon vyžaduje, aby pozvánka na valnou hromadu byla odeslána všem akcionářům „na adresu sídla nebo bydliště“ uvedenou v seznamu akcionářů, z čehož lze usuzovat na požadavek písemné formy takové pozvánky.⁵⁴ Díkce tohoto ustanovení

⁵¹ Srovnej ustanovení § 184, odst. 4, obchodního zákoníku ve znění účinném do 30. listopadu 2009.

⁵² Srovnej I. Štenglová in Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 606; J. Dědič in Dědič, J. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. III. díl. Praha: Polygon, 2002, s. 2227 nebo P. Čech in Čech, P. Svolání valné hromady. Právní rádce, 2008, č. 10, s. 4.

⁵³ Viz usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. ledna 2008, sp. zn. 29 Odo 1429/2006 nebo usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. července 2009, sp. zn. 29 Cdo 590/2009 (ačkoli se uvedená rozhodnutí týkají právních poměrů společnosti s ručením omezeným, jsou jejich závěry použitelné také pro svolání valné hromady akciové společnosti písemnou pozvánkou).

zákonu je tak v přímém rozporu se závěry T. Dvořáka,⁵⁵ že by bylo lze snad svolat valnou hromadu například zasláním pozvánky pomocí e-mailu nebo SMS zprávy (rozuměj nikoli v písemné formě). Přesto však mají jeho závěry v rámci uvažování de lege ferenda k této otázce své svůj význam. Domnívám se totiž, že současná právní úprava způsobu uveřejňování pozvánky na valnou hromadu je až nezdravě konzervativní, přílišně lpící na způsobech doručování doby minulého století. Společnost a zejména pak komunikační technologie prošly za posledních několik let obrovským vývojem, a jen stěží si lze v dnešní době představit někoho, kdo nevyužívá mobilní telefon, fax nebo nemá zřízení e-mailovou adresu. Zákodárce by tak měl užití těchto moderních komunikačních technologií ve svých úvahách o nové právní úpravě zohlednit, čímž by se otevřel prostor i pro jiné formy uveřejňování pozvánek na valné hromady, zejména jejich zasílání e-mailem (ať už se zaručeným elektronickým podpisem či nikoli), faxem, případně prostřednictvím SMS či multimediálních zpráv, neboť v mnohých případech se takto doručované pozvánky dostanou ke svým adresátům efektivněji a rychleji (typicky v případech, kdy se akcionář z jakéhokoli důvodu dlouhodobě zdržuje mimo adresu svého bydliště uvedenou v seznamu akcionářů), než je tomu v případě doručování prostřednictvím poštovních doručovatelů.

Avšak do doby, než nastane výše uvažovaná změna právní úpravy ohledně uveřejňování pozvánek na valné hromady, by bylo lze výše zmíněné alternativní způsoby uveřejňování pozvánek využívat toliko k výslovnému požadavku akcionáře, který například z důvodu dlouhodobé zahraniční cesty požádá společnost (ideálně písemnou formou) o zasílání pozvánek na valné hromady nikoli na adresu jeho bydliště či sídla uvedenou v seznamu akcionářů, nýbrž prostřednictvím e-mailu, který za tím účelem společnosti sdělí. Bude-li pak společnost, resp. představenstvo (nebo jiný svolavatel valné hromady) zasílat pozvánku na valnou hromadu akcionáři požadovaným způsobem, nemůže být takový postup napaden pro rozpor se zákonem, neboť by to bylo v rozporu s argumentací Nejvyššího soudu ČR, že společnost učinila vše, resp. ještě více, než lze po ní spravedlivě požadovat, aby se akcionář dozvěděl o konání valné hromady.⁵⁶

Závěrem k této problematice lze pouze doporučit, aby v případě, kdy vztahy mezi společností a akcionáři, případně mezi akcionáři navzájem, jsou napjaté, zvolila společnost ve stanovách takový způsob svolání valné hromady, který umožní vždy prokázat, že pozvánka na valnou hromadu byla řádně a včas odeslána, případně doručena akcionáři. Předejde se tak zbytečným komplikacím v podobě žalob akcionářů na neplatnost usnesení valné hromady právě

⁵⁴ Explicitně stanoví obchodní zákoník písemnou formu pozvánky na valnou hromadu pouze v případě svolání valné hromady společnosti s ručením omezeným (k tomu srovnej ustanovení § 129 odst. 1 obchodního zákoníku).

⁵⁵ Viz op. cit. sub 26, s. 400.

⁵⁶ Srovnej usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. září 2006, sp. zn. 29 Odo 634/2005.

z důvodu neobdržení pozvánky na valnou hromadu, a tím tedy i porušení stanoveného způsobu svolání valné hromady.

Oznámení o konání valné hromady uveřejňuje představenstvo společnosti (popř. jiný orgán či osoba svolávající valnou hromadu) ve lhůtě nejméně 30 dní před konáním valné hromady v Obchodním věstníku a jiným vhodným způsobem určeným stanovami. V důsledku přijetí novely obchodního zákoníku byl odstraněn dovětek „*nejméně však v jednom celostátně distribuovaném deníku určeném ve stanovách*“, čímž došlo zároveň k odstranění výkladových rozporů ohledně původního znění ustanovení § 184 odst. 4 obchodního zákoníku ve věci užití elektronických deníků coby legitimních celostátně distribuovaných deníků.⁵⁷

Výběr vhodného způsobu uveřejnění oznámení o konání valné hromady ponechává obchodní zákoník na uvážení společnosti, resp. na úpravě stanovami společnosti. Je nezbytné, aby to byl způsob přiměřený, nediskriminační, pro všechny akcionáře přístupný a nenesl společnosti nepřiměřené náklady. Nejčastěji se proto v praxi bude možné setkat právě s uveřejněním oznámení o konání valné hromady v elektronickém periodiku (např. www.valnehromady.cz), na oficiálních webových stránkách dané společnosti, nebo vydala-li společnost zaknihované akcie na majitele, se zasláním oznámení o konání valné hromady přímo akcionáři na adresu uvedenou v evidenci zaknihovaných cenných papírů. Zákonodárce nad to zachoval ještě dle mého názoru přežitý požadavek uveřejnění oznámení o konání valné hromady v Obchodním věstníku. Ačkoli jeho snahou patrně bylo podpořit centralizaci informací o konání valných hromad určených akcionářům, lze hodnotit tuto jeho snahu spíše jako zpátečnickou. Jen stěží si lze představit, že by si běžní akcionáři (notabene zahraniční) předplatili jednotlivá tištěná vydání Obchodního věstníku (případně zaplatili elektronický přístup k Obchodnímu věstníku) a pravidelně v nich sledovali, zda právě jejich akciová společnost nesvolala valnou hromadu, a to vše za předpokladu, že stanovy společnosti budou zcela jistě určovat ještě jeden vhodný způsob uveřejnění oznámení o konání valné hromady,

⁵⁷ Vrchní soud v Praze ve svém usnesení ze dne 29. února 2008, sp. zn. 7 Cmo 503/2007, publikovaném v časopise Právní rozhledy, 2008, č. 9, totiž uzavřel, že do kategorie celostátně distribuovaných deníků spadají také deníky elektronické. Odpůrcem takového zařazení elektronických deníků byl ještě před novelou zmíněného ustanovení především T. Dvořák, který ačkoli je na jedné straně nakloněn užívání moderních telekomunikačních technologií (například pracuje s možností zaslání pozvánky na valnou hromadu akcionářům pomocí e-mailu či SMS zpráv, ačkoli je to v rozporu s platnou právní úpravou), užití elektronických deníků coby celostátně distribuovaných periodik, v nichž je možné uveřejňovat oznámení o konání valné hromady, považoval za nevhodné s odůvodněním, že je jen málo společností, které by měly všechny akcionáře orientující se v problematice moderních počítačových technologií a užívající internet jako běžnou součást svého každodenního života (k tomu srovnej Dvořák, T. Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 401). Naopak P. Čech považuje takové zařazení elektronických deníků za přínosné pro právní praxi (srovnej Čech, P. Svolání valné hromady. Právní rádce, 2008, č. 10, s. 4).

který zpravidla bude pro akcionáře mnohem dostupnější (např. již zmiňované zveřejnění oznámení o konání valné hromady na oficiálních webových stránkách společnosti). Popularita Obchodního věstníku mezi akcionářskou veřejností je totiž pramalá.⁵⁸

I v případě, kdy společnost emitovala akcie na majitele, může být akcionář informován o svolání valné hromady individuálně zasláním oznámení o konání valné hromady na adresu, kterou si určí, aniž by musel pravidelně sledovat Obchodní věstník nebo se jinak starat způsobem určeným stanovami společnosti o to, zda byla valná hromada svolána či nikoli. Tuto možnost upravuje obchodní zákoník v ustanovení § 184a odst. 2 poslední věta, a to za předpokladu, že vlastník akcií zřídí ve prospěch společnosti zástavní právo alespoň k jedné akci společnosti coby jistotu na úhradu nákladů za zaslání oznámení o konání valné hromady a současně společnost požádá o zaslání oznámení na adresu, kterou v žádosti určí. Společnost je pak povinna mu na jeho náklad oznámení o konání valné hromady zasílat.

Na tomto místě je třeba upozornit, že i nedodržení stanoveného způsobu svolání valné hromady může samo o sobě být důvodem, pro který soud vysloví neplatnost usnesení valné hromady. Musí se však jednat o takové porušení stanoveného způsobu uveřejnění pozvánky na valnou hromadu, resp. oznámení o konání valné hromady, které výrazně zhorší informovanost akcionářů o konání valné hromady.⁵⁹

3.1.2 Právní povaha svolání valné hromady, právní povaha pozvánky na valnou hromadu a oznámení o konání valné hromady

Pokud jde o právní povahu samotného aktu svolání valné hromady, lze se setkat v teorii i v praxi s rozdílnými názory. Menšinový názor v tomto ohledu zastávají T. Dvořák⁶⁰ a I. Pelikánová,⁶¹ kteří považují svolání valné hromady za právní úkon společnosti vůči jejím akcionářům (I. Pelikánová tento názor vyslovila ve vztahu ke svolání valné hromady společnosti s ručením omezeným, to však nebrání jeho aplikaci na svolání valné hromady akciové společnosti). K. Eliáš⁶² pak zastává názor, že rozhodnutí o svolání valné hromady (rozuměj rozhodnutí představenstva společnosti) je součástí obchodního vedení společnosti. Domnívám

⁵⁸ Stejný názor zastává též T. Dvořák in Dvořák, T. Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 402.

⁵⁹ Viz Dědič, J., Štenglová, I., Čech, P. Kříž, R. Akciové společnosti. 6. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 432 nebo Dědič, J. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. III. díl. Praha: Polygon, 2002, s. 2228.

⁶⁰ Op. cit. sub 26, s. 390.

⁶¹ Viz Pelikánová, I. Komentář k obchodnímu zákoníku. 2. díl. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: Linde, 1998, s. 487.

⁶² Viz Eliáš, K. Společnost s ručením omezeným. Praha: Prospektrum, 1997, s. 135, poznámka pod čarou.

se však (a spolu se mnou převážná část právní doktríny),⁶³ že tyto menšinové názory ve světle platné judikatury Nejvyššího soudu ČR neobstojí.

Nejvyšší soud ČR totiž již ve svém rozhodnutí ze dne 30. dubna 1997, sp. zn. 1 Odon 2/97 uzavřel, že cit.: „*svolání valné hromady společnosti s ručením omezeným nelze považovat za jednání společnosti ve vztahu ke třetím osobám, ani za součást obchodního vedení společnosti. Svolaání valné hromady je zvláštní, zákonem výslovně stanovenou povinností, kterou jednatelé plní nad rámec obchodního vedení společnosti.*“⁶⁴ Byť se uvedené rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR týká valné hromady společnosti s ručením omezeným, zcela jistě jeho závěry obstojí také v případě svolání valné hromady akciové společnosti. Svolaání valné hromady je především záležitostí vnitřního fungování společnosti. Valnou hromadu nesvolává společnost (resp. představenstvo coby statutární orgán společnosti oprávněný jednat jejím jménem), ale představenstvo coby orgán, kterému je tato povinnost explicitně uložena zákonem. Tento závěr je patrný již z dikce ustanovení § 184a odst. 1 věta druhá obchodního zákoníku. Pokud by zákonodárce trval na tom, aby svolání valné hromady bylo právním úkonem společnosti vůči akcionářům, neurčil by, že představenstvo coby orgán, který není nadán vlastní právní subjektivitou a tudíž ani způsobilostí k právním úkonům, je oprávněno svolat valnou hromadu, ale přímo by stanovil, že valnou hromadu svolává sama akciová společnost. V takovém případě by bylo lze uvažovat o právním úkonu společnosti a tento by jejím jménem činil statutární orgán, resp. osoby oprávněné jednat jménem společnosti. Tomu však dikce výše citovaného ustanovení neodpovídá.

S právní povahou svolání valné hromady je nerozlučně spjata také otázka právní povahy pozvánky na valnou hromadu, resp. oznámení o jejím konání (tyto dva jevy de facto splývají v jedno). Obdobně se lze setkat jak s názory, které považují pozvánku na valnou hromadu, resp. oznámení o konání valné hromady (dále jen pro účely této kapitoly „pozvánka“) za právní úkon ve smyslu ustanovení § 34 občanského zákoníku, tak také s názory opačnými, tj. že pozvánka na valnou hromadu povahu právního úkonu nemá.⁶⁵ Podobně protikladně své názory

⁶³ Srovnej I. Štenglová in Dědič, J., Štenglová, I., Čech, P. Kříž, R. Akciové společnosti. 6. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 429 nebo P. Čech in Čech, P., Pavela, L. Právní povaha úkonů spojených s valnou hromadou. Právní rádce, 2006, č. 12, s. 24 – 31.

⁶⁴ Obdobně také rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. listopadu 2005, sp. zn. 29 Odo 1061/2004.

⁶⁵ Vedle autorů zmiňovaných v pozvánce pod čarou č. 60 a 61 zastává názor, že pozvánka na valnou hromadu je právním úkonem také P. Jelínková in Jelínková, P. K usnesení valné hromady. Obchodní právo. 2007, č. 12, s. 27 – 30 nebo K. Eliáš in Eliáš, K. Akciová společnost. Systematický výklad obecného akciového práva se zřetelem k jeho reformě. Praha: Linde, 2000, s. 207, který v poznámce pod čarou doslova uvedl cit.: „*Nelze totiž přehlížet, že pozvánka na valnou hromadu má povahu písemného právního úkonu, a již z toho plyne, že musí být podepsána...*“ Naopak pozvánku na valnou hromadu nepovažuje za právní úkon J. Dědič in Dědič, J. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. II. díl. Praha: Polygon, 2002, s. 1143.

prezentoval také Nejvyšší soud ČR.⁶⁶ Bylo tedy pouze otázkou času, kdy k této problematice zaujme své stanovisko velký senát obchodního kolegia Nejvyššího soudu ČR v souladu s ustanovením § 19 a § 20 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů. Stalo se tak usnesením ze dne 13. prosince 2006, sp. zn. 35 Odo 755/2005, ve kterém jednoznačně Nejvyšší soud ČR upřednostnil výklad, podle něhož pozvánka na valnou hromadu není právním úkonem. Svůj závěr opřel Nejvyšší soud ČR zejména o ustanovení § 184 odst. 3 obchodního zákoníku (nyní ustanovení § 184a odst. 1 obchodního zákoníku), podle něhož valnou hromadu akciové společnosti zásadně svolává představenstvo. Nejvyšší soud ČR k tomu doslova uvedl cit.: *„Představenstvo akciové společnosti však jako orgán nemá vlastní způsobilost k právním úkonům. Kdyby svolání valné hromady mělo mít povahu právního úkonu, muselo by se jednat o právní úkon společnosti, popř. jednotlivých členů představenstva, což ale odporuje citované dikci zákona. Kdyby pozvánka na valnou hromadu či oznámení o jejím konání měly povahu právního úkonu, měly by vady takové pozvánky či oznámení za následek neplatnost tohoto právního úkonu podle obecných ustanovení o neplatnosti právního úkonu. Tím by se otevřel prostor pro samostatný soudní přezkum této platnosti, což by snížilo míru právní jistoty ve vztazích uvnitř společnosti, ale také odporovalo zásadě, podle níž může soud do vnitřních záležitostí akciové společnosti ingerovat jen v případech, kdy tak stanoví zákon... Vady pozvánky na valnou hromadu či oznámení o jejím konání tak nanejvýš mohou založit důvod pro vyslovení neplatnosti usnesení přijatých na jednání valné hromady jimi svolaném...“*

Nejvyšší soud ČR tak tímto rozhodnutím vyloučil možnost soudního přezkumu pozvánky na valnou hromadu dle ustanovení § 80 písm. c) občanského soudního řádu, kdy by mohl tímto způsobem napadat pozvánku na valnou hromadu každý, kdo osvědčí právní zájem, a to i po uplynutí zákonem stanovené lhůty k napadení usnesení valné hromady dle ustanovení § 183 odst. 1 ve spojení s ustanovením § 131 odst. 1 obchodního zákoníku. Tento postup by nebyvale oslabil míru právní jistoty ve vztazích uvnitř společnosti, neboť i v případě, kdy by nebyla zákonem stanoveným způsobem vyslovena neplatnost usnesení valné hromady,⁶⁷ a soud by přesto v řízení dle ustanovení § 80 písm. c) občanského soudního řádu shledal neplatnost

⁶⁶ V již citovaném rozhodnutí ze dne 30. dubna 1997, sp. zn. 1 Odon 2/97, dospěl Nejvyšší soud ČR k závěru, že svolání valné hromady není právním úkonem (shodný závěr potvrdil Nejvyššího soudu ČR také v rozhodnutí ze dne 29. listopadu 2005, sp. zn. 29 Odo 1061/2004). Naproti tomu v usnesení ze dne 25. září 2001, sp. zn. 29 Odo 155/2001, Nejvyšší soud ČR zcela vybočil z jinak ustálené řady rozhodnutí a dospěl ke zcela opačnému závěru, když uvedl cit.: *„...pozvánka na valnou hromadu určitá a srozumitelná být musí, neboť tato pozvánka je právním úkonem společnosti vůči společníkům a je tedy podrobena stejným pravidlům, jako kterýkoli jiný právní úkon.“* Jediným důvodem, pro který Nejvyšší soud ČR označil pozvánku na valnou hromadu za právní úkon, byl požadavek srozumitelnosti a určitosti takové pozvánky. Toto rozhodnutí se však záhy ukázalo jako zcela ojedinělá výjimka nebo chcete-li, slepá koleť.

⁶⁷ Takové rozhodnutí valné hromady je platné a musí být řádně plněno.

pozvánky na valnou hromadu, vznikaly by vážné pochybnosti o povaze usnesení přijatého takovou valnou hromadou.

Posuzovat platnost pozvánky na valnou hromadu coby jednu z podmínek řádného svolání valné hromady je tak možné pouze v rámci přezkoumávání platnosti usnesení valné hromady přijatého valnou hromadou svolanou na základě této pozvánky.⁶⁸

Nicméně ani závěr Nejvyššího soudu ČR, že pozvánka na valnou hromadu není právním úkonem, nevylučuje, aby se na takovou pozvánku analogicky uplatnil požadavek určitosti a srozumitelnosti, jinak kladený na právní úkony. Podobnou situaci totiž řešil Nejvyšší soud ČR již v případě usnesení valné hromady, u něhož také dospěl k závěru, že nejde o právní úkon, přesto však dovedl, že usnesení valné hromady musí být formulováno jasně, srozumitelně a jednoznačně.⁶⁹

Další otázkou, kterou se Nejvyšší soud ČR v citovaném rozhodnutí velkého senátu obchodního kolegia zabýval v souvislosti s pozvánkou na valnou hromadu, a která podporuje závěr soudu o povaze pozvánky coby nikoli právního úkonu, byla problematika podpisu takové pozvánky osobou, která valnou hromadu svolává. Závěr Nejvyššího soudu ČR byl zcela logicky proti nutnosti takového podpisu na pozvánce, neboť cit.: „...*pozvánka na valnou hromadu či oznámení o jejím konání nejsou právním úkonem a nemusí tedy splňovat podmínky ustanovení § 40 odst. 3 obč. zák. K tomu je znovu třeba dodat, že (nejde-li o výjimečný případ uvedený v ustanovení § 284 odst. 3 obch. zák., popř. v ustanovení § 182 odst. 3 obch. zák.) svolává valnou hromadu představenstvo (popř. dozorčí rada) jako kolektivní orgán společnosti podpisu nezpůsobilý, nikoliv jednotliví jeho členové. Rozhodne-li představenstvo o svolání valné hromady, může takové rozhodnutí realizovat kterýkoliv člen představenstva anebo může představenstvo, poté, co přijalo rozhodnutí o svolání valné hromady, pověřit jeho provedením třetí osobu...formální lpění na podpisu pozvánky či oznámení..., by právní jistotu akcionářů samo o sobě nikterak nezvýšilo (již proto ne, že by se s ohledem na předepsané formy publicity oznámení začasť mohlo jednat nanejvýš o otisk takového podpisu).*“

Je třeba si uvědomit, že ani pozvánka na valnou hromadu podepsaná členem představenstva oprávněným jednat jménem společnosti, nedává ještě akcionáři záruku toho, že o svolání valné hromady skutečně rozhodlo představenstvo coby kolektivní orgán, tedy záruku toho, že valná hromada byla řádně svolána. To však neznamená, že by snad pozvánka na valnou hromadu měla být anonymní. Z pozvánky na valnou hromadu musí být seznatelné, kdo valnou

⁶⁸ Srovnej usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. června 2002, sp. zn. 29 Odo 694/2001.

⁶⁹ Viz usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. srpna 2003, sp. zn. 29 Odo 1013/2002 nebo usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. listopadu 2008, sp. zn. 29 Cdo 3646/2008.

hromadu svolává (zda představenstvo, dozorčí rada, jednotlivý členové představenstva či dozorčí rady, popř. soudem k tomu zmocněná akciová minorita).

Po rozboru problematiky právní povahy pozvánky na valnou hromadu by logicky mělo následovat pojednání o obsahu takové pozvánky. Obsahem pozvánky na valnou hromadu se však v této práci detailněji zabývat nebudu, neboť novela obchodního zákoníku se této oblasti prakticky nedotkla a právní teorie ani praxe v této oblasti neřeší žádné zásadní problémy či názorové rozepře.

3.2 Lhůta pro svolání valné hromady

Další podmínkou řádného svolání valné hromady (vedle dodržení stanoveného způsobu svolání) je zachování zákonem, resp. stanovami určené lhůty pro svolání valné hromady.

Obecně obchodní zákoník v ustanovení § 184a odst. 2 požaduje, aby pozvánka na valnou hromadu byla odeslána všem akcionářům společnosti nejméně 30 dní před konáním valné hromady. Stejnou lhůtu potom stanoví také pro uveřejnění oznámení o konání valné hromady. Z dikce zákona tedy vyplývá, že uvedená třicetidenní lhůta, je lhůtou minimální, tudíž nepřekročitelnou. Stanovy mohou tuto lhůtu pouze prodloužit, nikoli však zkrátit, neboť její zkrácení by bylo významným zásahem do práv akcionářů společnosti.⁷⁰

Z hlediska počítání času se i v tomto případě postupuje dle ustanovení § 122 odst. 1 věta první občanského zákoníku⁷¹ s tím, že rozhodným dnem pro počítání lhůty je den konání valné hromady, který se do uvedené lhůty nezapočítává.⁷² Pro úplnost a přehlednost uvedu jednoduchý příklad. Valná hromada akciové společnosti byla svolána na den 31. ledna 2010. Lhůta pro odeslání pozvánky, resp. uveřejnění oznámení o konání valné hromady je 30 dní. Den

⁷⁰ Akcionáři by v neočekávaně zkrácené době nebyli schopni řádně se připravit na jednání valné hromady, případně zajistit účast svoji nebo svého zástupce, což je nepřipustné.

⁷¹ Lhůta určená podle dní počíná dnem, který následuje po události, jež je rozhodující pro její počátek.

⁷² Srovnej usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. dubna 2004, sp. zn. 29 Odo 783/2003, ve kterém Nejvyšší soud judikoval, že cit.: „*Je-li ve společenské smlouvě společnosti s ručením omezeným stanovena lhůta pro doručení pozvánky na valnou hromadu způsobem „nejméně dvacet dnů přede dnem konání valné hromady“, je rozhodnou událostí pro její počítání právě den konání valné hromady a takovou lhůtu je třeba počítat zpětně ode dne, který předchází dnu konání valné hromady... Aby nedošlo k porušení práv společníka, musí být nejpozději dvacátý den přede dnem konání valné hromady pozvánka společníku doručena.*“ Ačkoli se uvedený judikát týká společnosti s ručením omezeným a doručování pozvánky společníkům, lze jeho závěry s drobnými modifikacemi aplikovat také na svolání valné hromady akciové společnosti, ať již pozvánkou, nebo oznámením o konání valné hromady. Modifikace se dotkne pouze lhůty pro svolání valné hromady a okamžiku odeslání pozvánky. Pozvánka tedy musí být odeslána nejpozději třicátý den před konáním valné hromady s tím, že den konání se do této lhůty nezapočítává.

31. ledna 2010 se do uvedené lhůty nezapočítává. Pozvánka na valnou hromadu tak musela být odeslána všem akcionářům a oznámení o konání valné hromady uveřejněno nejpozději dne 1. ledna 2010, jinak nebyla stanovená třicetidenní lhůta dodržena a nedošlo k včasnému svolání valné hromady.

Výše uvedená minimální třicetidenní lhůta však není jedinou lhůtou, se kterou počítá obchodní zákoník při svolání valné hromady. Existují totiž tři zákonné výjimky ve prospěch jejího zkrácení, a to minimální (i) patnáctidenní lhůta pro svolání náhradní valné hromady dle ustanovení § 185 odst. 3 obchodního zákoníku, (ii) patnáctidenní, resp. jednadvacetidenní lhůta pro svolání mimořádné valné hromady na žádost akciové minority, případně soudem zmocněnou akciovou minoritou⁷³ dle ustanovení § 181 obchodního zákoníku a (iii) čtrnáctidenní lhůta pro svolání valné hromady cílové společnosti po uveřejnění výsledků nabídky převzetí na žádost oferenta dle ustanovení § 32 odst. 4 zákona o nabídkách převzetí.

Právě lhůta pro svolání mimořádné valné hromady na žádost akciové minority doznala změny přijetím novely obchodního zákoníku reflektující požadavky směrnice. Původně ustanovení § 181 odst. 2 obchodního zákoníku stanovilo, že představenstvo svolá mimořádnou valnou hromadu tak, aby se konala nejpozději do 40 dnů ode dne, kdy mu došla žádost o její svolání s tím, že obecně stanovená třicetidenní lhůta pro svolání valné hromady se zkracuje na 15 dnů. Po účinnosti novely obchodního zákoníku výše uvedené platí pouze pro nekótované společnosti.

Pro kótované společnosti se v souladu s požadavky směrnice naopak lhůty prodlužují, a to tak, že čtyřicetidenní lhůta pro konání valné hromady od doručení žádosti akciové minority se prodlužuje na 50 dnů a patnáctidenní zkrácená lhůta pro svolání mimořádné valné hromady se prodlužuje na 21 dnů. Prodloužení zkrácené lhůty na minimálních 21 dnů je opodstatněno především snahou poskytnout zahraničním akcionářům dostatečný prostor, aby se připravili na jednání valné hromady, zajistili svou osobní účast nebo v případě svého zastoupení vydali pokyny, jakým způsobem má zástupce na valné hromadě vystupovat, jednat, hlasovat apod.⁷⁴ V tomto případě dal český zákonodárce při transpozici směrnice přednost odlišnému právnímu režimu pro kótované společnosti. Rozšíření tohoto režimu na všechny akciové společnosti by nebylo účelné, neboť by to s sebou neslo přísnější povinnosti pro větší okruh subjektů, než vyžaduje směrnice a než je nezbytně nutné.

⁷³ Op. cit. sub 28, s. 259.

⁷⁴ Viz Čech, P. Směrnice ES odstartovala reformu úpravy výkonu akcionářských práv. Právní zpravodaj, 2007, č. 9, s. 1 – 6.

Závěrem k této problematice je třeba upozornit, že nebudou-li dodrženy zákonem, resp. stanovami určené lhůty ke svolání valné hromady, nedojde k řádnému, resp. včasnému svolání valné hromady a následkem takového pochybení může být vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady, budou-li pro to splněny stanovené předpoklady.⁷⁵

⁷⁵ Pro úplnost je třeba dodat, že zkrácení stanovené lhůty ke svolání valné hromady ještě nemusí být bez dalšího posouzeno soudem jako závažný zásah do práv akcionářů společnosti, který by měl za následek prohlášení neplatnosti usnesení valné hromady soudem, a to zejména tehdy, pokud soud shledá takové dostatečně závažné okolnosti, které odůvodňují porušení práv akcionářů ve smyslu zkrácení lhůty pro svolání valné hromady, neboť v případě dodržení stanovených lhůt by společnosti nebo akcionářům hrozila ještě větší újma, než ta, k níž by zkrácením lhůt došlo (k tomu srovnej usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. prosince 2001, sp. zn. 29 Cdo 2072/2000).

4. Průběh valné hromady

3.1 Právo akcionáře účastnit se valné hromady

Právo účastnit se valné hromady je jedním ze základních práv akcionáře, jehož prostřednictvím se akcionář podílí na řízení společnosti. Toto právo mají všichni akcionáři společnosti bez ohledu na druh, formu, podobu či jmenovitou hodnotu svých akcií a dále také bez ohledu na to, zda s jejich akcií či zatímním listem je spojeno hlasovací právo či nikoli nebo, zda hlasovací právo spojené s akcií či zatímním listem mohou či nemohou vykonat.⁷⁶ Jde o nezadatelné právo každého akcionáře, stanovy akciové společnosti nemohou akcionáře tohoto práva zbavit, stejně jako se akcionáře nemůže tohoto práva platně a účinně vzdát.⁷⁷

Výše uvedené však neplatí, pokud zákon (případně rozhodnutí k tomu oprávněného orgánu, např. České národní banky nebo Ministerstva životního prostředí) stanoví, že akcionář není oprávněn akcionářská práva vykonávat. S takovým zákazem se lze setkat například v ustanovení § 213a odst. 2 obchodního zákoníku, podle kterého akcionář, který při snížení základního kapitálu nepředloží ve stanovené lhůtě akcie nebo zatímní listy za účelem jejich výměny či vyznačení snížení jmenovité hodnoty, není oprávněn až do jejich předložení vykonávat práva s nimi spojená, tedy ani právo účastnit se valné hromady a hlasovat na ní. Obdobně též ustanovení § 176 odst. 5, § 186b odst. 2, § 207 odst. 7 § 209 odst. 2. § 213b odst. 4 a § 213c odst. 4 obchodního zákoníku.

Mimo obchodní zákoník, rozuměj ve zvláštních zákonech, se s takovým omezením setkáme například v ustanovení § 3 odst. 3 zákona o penzijním připojištění, podle kterého nesmí banka, která pro penzijní fond vykonává funkci depozitáře, a ani právnická osoba, v níž má depozitář přímý nebo nepřímý podíl na základním kapitálu vyšší než 10 %, nabývat akcie tohoto penzijního fondu. Akcie penzijního fondu nesmí nabývat rovněž zdravotní pojišťovna. Pakliže některá z osob poruší tento zákaz a nabude akcie penzijního fondu, nesmí vykonávat mimo jiné také akcionářské právo účastnit se valné hromady a hlasovat na ní. Podle ustanovení § 18 odst. 5 zákona o obalech pak může Ministerstvo životního prostředí rozhodnout o pozastavení výkonu práva majitele akcií na účast a hlasování na valné hromadě, jestliže nebudou dodrženy podmínky stanovené v ustanovení § 18 odst. 1 až 4 tohoto zákona.⁷⁸

Zcela specifická situace nastává pro akcionáře ohledně výkonu jeho akcionářských práv v okamžiku, kdy se ocitne v úpadku a na jeho majetek bude prohlášen konkurs v souladu

⁷⁶ Viz op. cit. sub 10, s. 226.

⁷⁷ Viz op. cit. sub 27, s. 1798.

⁷⁸ Obdobně oprávnění rozhodnout o pozastavení výkonu akcionářských práv upravuje pro Českou národní banku také zákon o bankách.

s ustanovením § 244 a násl. insolvenčního zákona. Okamžikem prohlášení konkursu na majetek akcionáře totiž přechází na insolvenčního správce oprávnění nakládat s majetkovou podstatou,⁷⁹ jakož i výkon práv a plnění povinností, které přísluší dlužníkovi, pokud souvisí s majetkovou podstatou. Insolvenčnímu správci tak přísluší vykonávat akcionářská práva spojená s akciemi zahrnutými do majetkové podstaty, tedy právo účastnit se valné hromady, hlasovat na ní, požadovat a dostat na ní vysvětlení potřebné pro posouzení předmětu valné hromady, uplatňovat návrhy a protinávrhy. Stejně tak má insolvenční správce právo na podíl na zisku akciové společnosti (dividendu), který valná hromada schválila k rozdělení. Bude-li pak mít akciová společnost jediného akcionáře, přísluší insolvenčnímu správci také oprávnění vykonávat působnost valné hromady. Akcionáři zůstává zachováno toliko titulární, „holé“ vlastnictví (nuda proprietas) akcií bez možnosti akcionářská práva platně a účinně vykonávat.⁸⁰

3.2 Osobní účast akcionáře na jednání valné hromady versus zastoupení akcionáře na valné hromadě

Každý akcionář, ať již jde o fyzickou nebo právnickou osobou, je oprávněn účastnit se valné hromady buď osobně, nebo prostřednictvím svého zástupce (zmocněnce). Ze zákonem předpokládané možnosti zastoupení akcionáře na jednání valné hromady vyplývá závěr, že výkon práv akcionáře není závazkem ryze osobní povahy.⁸¹

Osobně se jednání valné hromady může zúčastnit toliko akcionář plně způsobilý k právním úkonům. Akcionář, který uvedenou vlastnost postrádá, tedy nemá plnou způsobilost k právním úkonům [typicky dítě či osoba zbavená (resp. omezená ve) způsobilosti k právním úkonům] se nemůže účastnit valné hromady osobně, ale musí být zastoupena svým zákonným zástupcem, případně opatrovníkem.⁸² Pokud je akcionářem právnická osoba, pak hovoříme o osobní účasti na jednání valné hromady tehdy, je-li v souladu s ustanovením § 13 obchodního zákoníku přítomen její statutární orgán.⁸³

Jisté komplikace v praxi může způsobit situace, kdy podle zakladatelského dokumentu, resp. zápisu v obchodním rejstříku či jiné obdobné evidenci, jedná jménem právnické osoby více osob společně (např. vždy dva členové představenstva akciové společnosti nebo všichni

⁷⁹ Dle ustanovení § 206 odst. 1 písm. f) insolvenčního zákona tvoří majetkovou podstatu také akcie, směnky, šeky nebo jiné cenné papíry anebo jiné listiny, jejichž předložení je nutné k uplatnění práva.

⁸⁰ Srovnej usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. ledna 2008, sp. zn. 29 Odo 1347/2006. Obdobně též usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 16. listopadu 2005, sp. zn. 24 K 15/2004.

⁸¹ Op. cit. sub 28, s. 419.

⁸² Viz Dědič, J. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. II. díl. Praha: Polygon, 2002, s. 1113 – 1114.

⁸³ Viz op. cit. sub 27, s. 2220.

jednatelé u společnosti s ručením omezeným apod.). V takovém případě je vyloučeno, aby společnost umožnila těmto osobám taktéž společnou účast na jednání valné hromady a společný výkon práv akcionáře s valnou hromadou souvisejících (zejména hlasování), neboť platná právní úprava striktně vylučuje (byť pro případy spoluvlastnictví akcie) možnost společného jednání více osob na valné hromadě.⁸⁴ Pro tento případ by měla právnická osoba vždy určit jediného zástupce, který ji bude na valné hromadě zastupovat, a to buď ad hoc pro každou jednotlivou valnou hromadu, nebo trvale pro všechny v budoucnu konané valné hromady až do případného odvolání takového zmocnění.⁸⁵

Pakliže se akcionář (rozuměj akcionář plně způsobilý k právním úkonům) účastní valné hromady prostřednictvím svého zástupce, musí mu za tím účelem udělit písemnou plnou moc. A právě právní úprava podmínek zastoupení akcionáře na valné hromadě byla dotčena již několikrát zmiňovanou novelou obchodního zákoníku, která podrobněji upravila náležitosti plné moci k zastoupení akcionáře na valné hromadě.⁸⁶ Nově byla zakotvena povinnost konkretizovat v plné moci rozsah zastoupení akcionáře (rozuměj, zda je plná moc udělena pro jednu konkrétní valnou hromadu nebo pro futuro pro více valných hromad v určitém časovém období). Dále zákonodárce stanovil, že akcionář, resp. jeho zmocněnec, nutně nemusí vykonat hlasovací práva spojená se všemi jeho akciemi stejným způsobem. Toto ustanovení zákona je však dle mého názoru v rozporu se základními občanskoprávními zásadami tvorby vůle fyzické osoby a v praxi může přinášet obtížně řešitelné situace.

Předpokládá-li totiž zákon, že akcionář může vykonávat hlasovací práva spojená s jeho akciemi různým způsobem, neboť každá akcie představuje samostatný podíl na společnosti a s každou jednotlivou akcií je tak spojeno hlasovací právo, pak v podstatě umožňuje, aby na jednání valné hromady akcionář v rámci jednoho a téhož bodu pořadu jednání valné hromady ohledně části svých akcií hlasoval souhlasně, ohledně další části akcií hlasoval nesouhlasně, nebo se dokonce ohledně určité části svých akcií hlasování zdržel. Takový postup považuji za nepřijatelný, neboť není možné, aby jedna a táž fyzická osoba (netrpí-li vážnou duševní poruchou) jednala ohledně téže skutečnosti různým způsobem, rozuměj současně projevovala různou vůli. V tomto směru je třeba dbát jednoho ze základních stavebních prvků procesu

⁸⁴ K tomu srovnej ust. § 156 odst. 9 a 10 obchodního zákoníku. Uvedené pravidlo se vztahuje na případy osobní účasti akcionáře na valné hromadě. Pokud jde o otázku zastoupení akcionáře vícero zmocněnci, kteří jsou oprávněni ke společnému zastupování na jednání valné hromady, tak tyto případy již opakovaně řešila judikatura Nejvyššího soudu ČR.

⁸⁵ Shodně Dědič, J. in Dědič, J. Obchodní zákoník. Komentář. III. díl. Praha: Polygon, 2002, s. 2220, dále také T. Dvořák in Dvořák, T. Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 410 a Štenglová, I. in Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 604.

⁸⁶ Srovnej ustanovení § 184 odst. 1 obchodního zákoníku před účinností novely č. 420/2009 Sb. a ustanovení § 184 odst. 4 obchodního zákoníku po nabytí účinnosti této novely.

tvorby vůle jednající osoby, a tím je vážnost vůle. Výše uvedeným způsobem projevená vůle by postrádala na své vážnosti a takový projev vůle by nemohl způsobit zamýšlené účinky, tedy takový projev vůle by byl nicotný. Valná hromada, resp. její předseda by pak musel řešit otázku, jak takové hlasování akcionáře vyhodnotit. Kloním se spíše k názoru, že v takovém případě není možné k hlasování akcionáře o daném bodu pořadu jednání valné hromady vůbec přihlížet a důsledky budou stejné, jako by se akcionář zdržel ohledně daného bodu pořadu jednání valné hromady hlasování. Právně relevantní odpověď na tuto otázku však přinese až soudní praxe, vyvstane-li potřeba jejího řešení.

Jen pro úplnost uvádím, že ve výše uvedeném smyslu by bylo lze si představit jako průchozí snad jen situaci, kdy by rozdílným způsobem ohledně téhož bodu pořadu jednání valné hromady hlasoval zástupce dvou či více akcionářů společnosti. V takovém případě je možné, aby zástupce ohledně akcií patřících jednomu akcionáři hlasoval souhlasně, ohledně akcií patřících dalšímu akcionáři nesouhlasně, případně aby se ohledně akcií zastupujícího akcionáře zdržel hlasování. Pouze v tomto případě je možné, aby fyzická osoba ohledně téže projednávané otázky hlasovala rozdílně, neboť tak bude plnit pokyny zastupujících akcionářů.

Dikce ustanovení § 184 odst. 1 posl. věta obchodního zákoníku ve znění účinném do 30. listopadu 2009 vylučovala, aby zástupcem akcionáře byl člen představenstva či dozorčí rady akciové společnosti. Důvod této záповědi byl prostý, a to vyloučit možný konflikt zájmů členů představenstva či dozorčí rady se zájmy akcionáře na jednání valné hromady. K takovému konfliktu v praxi nejčastěji dochází v situaci, kdy valná hromada v souladu s ustanovením § 187 odst. 1 písm. d) a e) obchodního zákoníku rozhoduje právě o odvolání členů představenstva a dozorčí rady nebo o jejich odměňování.

Nedávná novela obchodního zákoníku však pod vlivem transpozice směrnice, zejména jejího článku 10 odst. 3, uvedený zákaz zobecnila, a to v tom smyslu, že každý zmocněnec, jehož zájmy mohou kolidovat se zájmy akcionáře, je povinen v dostatečném předstihu před konáním valné hromady oznámit akcionáři veškeré skutečnosti, které by mohly mít význam pro posouzení, zda v daném případě hrozí střet zájmů akcionáře a zájmů zmocněnce. Bude-li zmocněncem člen orgánu společnosti (tj. představenstva, dozorčí rady či jiného fakultativně zřizovaného orgánu), pak může přijmout zmocnění udělené akcionářem pouze tehdy, pokud uveřejní výše uvedené skutečnosti současně s pozvánkou na valnou hromadu, resp. s oznámením o konání valné hromady.⁸⁷

Obchodní zákoník již dále nerozvádí, čím se rozumí „hrozící střet zájmů“ akcionáře a jeho zmocněnce. V tomto směru je tak možné vyjít právě z čl. 10 odst. 3 směrnice, který

⁸⁷ Viz op. cit. sub 6, zvláštní část.

poskytuje příkladný výčet případů, ve kterých je nanejvýš pravděpodobné, že střet zájmů nastane. Jde o případy, kdy cit.: „...je zmocněnec

- i) ovládajícím akcionářem společnosti nebo jiným subjektem ovládaným tímto akcionářem,*
- ii) členem správního, řídicího nebo dozorčího orgánu společnosti nebo ovládajícího akcionáře nebo ovládaného subjektu uvedeného v bodě i),*
- iii) zaměstnancem nebo auditorem společnosti nebo ovládajícího akcionáře nebo ovládaného subjektu uvedeného v bodě i),*
- iv) v rodinném poměru s fyzickou osobou uvedenou v bodech i) až iii).“*

Plnou moc k zastupování na valné hromadě nemusí předkládat osoba zapsaná v evidenci investičních nástrojů nebo v evidenci zaknihovaných cenných papírů coby správce nebo coby osoba oprávněná vykonávat práva spojená s akcií, neboť již jen tento zápis ji opravňuje k výkonu všech práv spojených s akciemi vedenými na daném účtu včetně hlasování na valné hromadě. Tato osoba se pak prokazuje výpisem z evidence investičních nástrojů nebo výpisem z evidence zaknihovaných cenných papírů.

Vzhledem k tomu, že obchodní zákoník ještě donedávna (rozuměj do doby účinnosti novely) obsahoval velmi kusou úpravu plné moci pro zastupování akcionáře na valné hromadě (v podstatě stanovil toliko povinnou písemnou formu plné moci), musela se právní praxe postupně vypořádat s řadou problémů, které ohledně takové plné moci v důsledku nedostatečné právní úpravy časem vznikaly.

Již ve svém rozhodnutí ze dne 27. listopadu 2002, sp. zn. 29 Odo 215/2002, Nejvyšší soud ČR konstatoval, že cit.: „zastupování akcionáře na valné hromadě není plnou mocí k uskutečnění právního úkonu za zmocnítele ve smyslu ustanovení § 31 odst. 1 obč. zák., ale je speciální plnou mocí, opravňující zmocněnce k zastupování na valné hromadě konkrétní společnosti...Pro zastupování na valné hromadě proto nelze využít obecné (generální) plné moci udělené akcionářem zmocněnci. To platí i opačně – speciální plné moci udělené pro zastupování na valné hromadě nelze využít k jinému účelu, než právě k takovému zastupování.“⁸⁸ Z uvedeného však vyplývá celá řada zásadních návazných závěrů.

Předně někteří autoři⁸⁹ se domnívají, že tím, že Nejvyšší soud ČR vyloučil, že by se v případě zastoupení akcionáře na valné hromadě jednalo o plnou moc k právnímu úkonu, tak

⁸⁸ Na uvedené rozhodnutí později navázal Nejvyšší soud ČR svým usnesením ze dne 25. června 2009, sp. zn. 29 Cdo 5297/2008 a dále usnesením ze dne 25. listopadu 2009, sp. zn. 29 Cdo 558/2009.

nepřímo také uzavřel, že účast, resp. hlasování akcionáře na valné hromadě taktéž není právním úkonem. Tady však musím souhlasit s I. Štenglovou,⁹⁰ že takový závěr Nejvyšší soud ČR nemínil učinit, neboť Nejvyšší soud ČR v tomto rozhodnutí závěr odvolacího soudu o tom, že výkon práv akcionáře podle ustanovení § 180 obchodního zákoníku není právním úkonem podle ustanovení § 34 občanského zákoníku, vůbec nekomentoval. Nejvyšší soud ČR se otázkou právní povahy hlasování akcionáře na valné hromadě nezabýval, neboť to pro daný případ nebylo relevantní. Této problematice se však budu podrobněji věnovat dále v této práci v rámci tematického pojednání o povaze hlasování akcionáře na valné hromadě.

Dále také Nejvyšší soud ČR vyloučil, aby akcionáře na valné hromadě zastupoval jeho advokát, kterému akcionář udělil plnou moc ke všem právním úkonům činěným jménem akcionáře, ledaže by v uvedené plné moci bylo jednoznačně konstatováno, že zahrnuje také zmocnění k zastupování akcionáře na valné hromadě konkrétní společnosti.⁹¹ Ještě do nedávna se řada autorů shodovala na tom, že obdobný závěr jako u advokáta lze učinit u prokuristy, který ačkoli je v souladu s ustanovením § 14 obchodního zákoníku zmocněn ke všem právním úkonům, k nimž dochází při provozu podniku, i když se k nim jinak vyžaduje zvláštní plná moc, taktéž musí k zastupování na valné hromadě obdržet speciální plnou moc, neboť zastupování na valné hromadě není právním úkonem a tudíž nespadá pod provoz podniku.⁹² Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. dubna 2010, sp. zn. 29 Cdo 2720/2009, však uvedené závěry relativizovalo.

V citovaném rozhodnutí totiž Nejvyšší soud ČR judikoval, že za určitých okolností⁹³ je nabývání majetkových účastí v jiných obchodních společnostech součástí provozu podniku, a jedná se tedy o právní úkony, ke kterým je v souladu s ustanovením § 14 odst. 1 obchodního zákoníku prokurista zmocněn. Bude-li prokurista oprávněn v rámci provozování podniku k nabývání majetkových účastí v jiných obchodních společnostech (rozuměj oprávněn uzavírat smlouvy o převodu obchodních podílů, smlouvy o koupi akcií apod.), pak zcela jistě bude také oprávněn takto nově nabyté majetkové účasti v jiných společnostech spravovat. V případě majetkové účasti na akciové společnosti bude taková správa zahrnovat oprávnění prokuristy k

⁸⁹ Srovnej P. Čech in Čech, P., Pavela, L. Právní povaha úkonů spojených s valnou hromadou. Právní rádce, 2006, č. 12, s. 24 – 31 nebo V. Pihera in Pihera, V. Opět k valné hromadě a rozhodování společníků. Obchodněprávní revue, 2009, č. 3, s. 67 – 72.

⁹⁰ Viz Pihera, V. Opět k valné hromadě a rozhodování společníků. Obchodněprávní revue, 2009, č. 3, s. 67 – 72, v poznámce na konci příspěvku.

⁹¹ Op. cit. sub 29.

⁹² Srovnej Dědič, J. in Dědič, J. Obchodní zákoník. Komentář. II. díl. Praha: Polygon, 2002, s. 1116 nebo T. Dvořák in Dvořák, T. Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 413.

⁹³ Typicky v případě podnikatelů, kteří se zabývají například přípravou a prodejem tzv. ready-made společností, tedy společností založených za účelem jejich následného prodeje třetím osobám.

zastupování podnikatele – akcionáře na valné hromadě společnosti přímo ze zákona bez speciální písemné plné moci, a to i když zastupování akcionáře na valné hromadě nezahrnuje pouze oprávnění činit právní úkony jménem a na účet zastoupeného akcionáře, ale zahrnuje také výkon dalších práv, která již právními úkony nejsou (typicky právo požadovat vysvětlení potřebné pro posouzení předmětu jednání valné hromady, právo pouhé účasti na valné hromadě apod.). Může-li totiž prokurista zastupovat podnikatele při všech právních úkonech, k nimž dochází při provozu podniku, tím spíše bude moci zastupovat podnikatele i při výkonu řady dalších práv, která sice právními úkony nejsou, nicméně s právními úkony, ke kterým je prokurista oprávněn, jsou nerozlučně spjata.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. listopadu 2002, sp. zn. 29 Odo 215/2002 samozřejmě vyvolalo reakce u těch zástupců právní doktríny, kteří odmítají závěry o tom, že by se nejednalo o plnou moc k právnímu úkonu. T. Dvořák⁹⁴ striktně trvá na tom, že se bez jakýchkoli pochyb jedná o plnou moc k právnímu úkonu podle ustanovení § 31 a násl. občanského zákoníku, neboť akcionář udělující plnou moc tak činí právní úkon osobně a v zastoupení se pak účastní valné hromady, kde projevuje (sic prostřednictvím svého zástupce) vlastní vůli dle ustanovení § 34 občanského zákoníku a tato vůle bezesporu směřuje ke vzniku, změně nebo zániku práv a povinností, a to primárně práv a povinností akciové společnosti a sekundárně také práv a povinností ostatních akcionářů.

Asi nejdůležitěji však danou otázku vystihl J. Dědič,⁹⁵ který vyslovil názor, se kterým se plně ztotožňuji, a proto si jej dovoluji citovat: „*U plné moci k zastupování na jednání valné hromady je v odborné literatuře sporné, zda je plnou mocí k právnímu úkonu, nebo jen k výkonu práva. ... Jsme toho názoru, že není nutné stavět do protikladu výkon práva a právní úkon. Hlasování na valné hromadě je podle našeho názoru výkonem práva i právním úkonem, neboť jde nepochybně o volní akt – projev vůle fyzické nebo právnické osoby, s nímž jak zákon, tak ten, kdo vůli projevuje, spojují určitý právní důsledek, kterým je zde přijetí či nepřijetí usnesení valné hromady. Navíc nešlo-li by při hlasování o právní úkon, není jasné, podle kterých pravidel by se posuzovaly vady projevu vůle při hlasování na valné hromadě. Problematika je však složitější, neboť plná moc je nutná nejen k hlasování na valné hromadě, ale i jen k pouhé účasti na hromadě a i k výkonu jiných práv, která společník uplatňuje na valné hromadě a jež podle našeho názoru právním úkonem nejsou, jako je např. právo získat na valné hromadě informace o činnosti SRO.*“ Nejde tedy o plnou moc k právnímu úkonu právě proto, že opravňuje zmocněnce nejen k právním úkonům, ke kterým bezesporu patří hlasování na valné hromadě, ale především k pouhé účasti na jednání valné hromady a k výkonu řady dalších práv, která však již právním úkonem nejsou.

⁹⁴ Viz op. cit. sub 26, s. 410 – 411.

⁹⁵ Viz op. cit. sub 82, s. 1114.

Nejvyšší soud ČR dále vyloučil, aby za akcionáře ohledně týchž akcií jednalo a hlasovalo na valné hromadě více zástupců společně, neboť cit.: „*Obchodní zákoník výslovně neupravuje možnost či nemožnost společného jednání více zmocněnců. Proto je...třeba použít analogicky ustanovení § 156 odst. 9 obch. zák. upravující situaci, kdy je jedna akcie ve společném majetku více akcionářů. Pro takový případ obchodní zákoník předepisuje nezbytnost dohody spolumajitelů o tom, kdo z nich bude vykonávat práva spojená s akcií nebo o jejich zastupování společným zmocněncem.*“ Opačným postupem by totiž v praxi docházelo k těžko řešitelným situacím, kdy by právě společní zmocněnci na valné hromadě jednali protichůdně (např. jeden z nich hlasoval pro přijetí rozhodnutí valné hromady a druhý proti přijetí takového rozhodnutí).

Dalším problémem, se kterým se musela právní praxe a následně i judikatura vypořádat, byla otázka paralelní přítomnosti akcionáře i jeho zástupce na valné hromadě. Ještě před přijetím usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. dubna 2005, sp. zn. 29 Odo 701/2004, se touto problematikou podrobněji zabýval J. Dědič,⁹⁶ který dospěl k závěru, že z dikce ust. § 184 obchodního zákoníku vyplývá, že současná účast akcionáře i jeho zástupce na valné hromadě ohledně týchž akcií není možná.⁹⁷ Současně však k tomu uvedl, že každá akcie představuje právně samostatný podíl na akciové společnosti, a proto je třeba interpretovat ustanovení první věty § 184 odst. 1 obchodního zákoníku ve vztahu ke každé jednotlivé akci, že tedy lze udělit plnou moc na každou akci samostatně a že je rovněž možné, aby se valné hromady účastnil ohledně určitých akcií osobně akcionář a ohledně jiných jeho akcií zástupce. S tímto závěrem však nesouhlasím, neboť se domnívám, že spojka „nebo“ užitá v ustanovení § 184 odst. 1 věta druhá obchodního zákoníku má zjevně vylučovací charakter. Pokud se jednou akcionář účastní valné hromady osobně, pak není důvod, aby se i jen ohledně části svých akcií nechal na valné hromadě zastoupit zmocněncem, kterému za tím účelem udělí plnou moc. Takový postup by odporoval účelu ustanovení § 184 odst. 1 věta druhá obchodního zákoníku, kterým je jím ochrana zájmů akcionáře, nemůže-li se valné hromady zúčastnit osobně. Pro tento případ mu umožňuje právní úprava zvolit si svého zástupce. Jakmile se však akcionář osobně dostaví na jednání valné hromady, pak mu již taková ochrana nepřísluší a není proto možné, aby se ohledně části svých akcií valné hromady účastnil osobně a současně ohledně jiné části svých akcií prostřednictvím zmocněnce. Akcionář účastnící se valné hromady musí svá akcionářská

⁹⁶ Viz op. cit. sub 27, s. 1799 – 1800.

⁹⁷ Ke stejnému závěru dospěla i I. Štenglová in Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 12 vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 560, která připustila možnost současné účasti akcionáře a jeho zmocněnce ohledně týchž akcií na valné hromadě pouze v případě, že tuto variantu umožňují stanovy akciové společnosti nebo k tomu dá souhlas valná hromada. V takovém případě však bude zástupce pouhým hostem na valné hromadě.

práva vykonat osobně. Uvedené však nevyklučuje účast zástupce coby případného hosta na jednání valné hromady, což by ale musela valná hromada odsouhlasit.⁹⁸

Ke stejnému závěru jako J. Dědič ve věci paralelní přítomnosti akcionáře i jeho zástupce na valné hromadě ohledně týchž akcií pak dospěl i Nejvyšší soud ČR v již zmiňovaném usnesení ze dne 27. dubna 2005, sp. zn. 29 Odo 701/2004, když uzavřel, že cit.: „...účelem institutu zastoupení je zajistit členu družstva, který se nemůže zúčastnit členské schůze, možnost podílet se na jejím rozhodování prostřednictvím zástupce. Na takové zastoupení dává obchodní zákoník členu družstva právo. Jestliže je člen družstva přítomen na členské schůzi osobně, není zapotřebí, aby byl současně zastoupen v uvedeném slova smyslu. Účelem současné přítomnosti členu družstva a jeho zástupce proto nepochybně není zajistit členovi družstva účast na členské schůzi, ale zástupce je přítomen za jiným účelem. Pak ale nelze dovodit právo člena na takové „zastupování“ ze zákona a záleží pouze na členské schůzi, resp. ostatních členech družstva, zda s přítomností zástupce člena, tj. nečlena družstva, jehož přítomnost zákon neupravuje, na členské schůzi souhlasí.“ Ačkoli se uvedené rozhodnutí týká družstevního práva, lze jeho závěry bezesporu aplikovat také na oblast práva akciových společností. Toto rozhodnutí dále podporuje můj závěr o tom, že osobní účast akcionáře na valné hromadě za současné přítomnosti jeho zástupce pro výkon akcionářských práv i jen ohledně části akcií je vyloučena, neboť taková účast sleduje jiný účel, než kterým je ochrana zájmů akcionáře, nemůže-li se valné hromady zúčastnit.

Konečně pak v usnesení ze dne 25. června 2009, sp. zn. 29 Cdo 5297/2008, Nejvyšší soud ČR dovedl, že speciální plnou moc k zastupování na valné hromadě může akcionář udělit nejen ve vztahu ke konkrétní valné hromadě, ale také pro více v budoucnu konaných valných hromad,⁹⁹ což je dnes již explicitně upraveno obchodním zákoníkem. Dále pak Nejvyšší soud ČR kladně odpověděl na otázku, zda je osoba, zmocněná k zastupování na valné hromadě, oprávněna udělit plnou moc i jiné osobě, aby místo ní jednala za akcionáře, tedy připustil substituční zastoupení zmocněnce akcionáře na valné hromadě. Uvedené závěry byly posléze potvrzeny také usnesením Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. listopadu 2009, sp. zn. 29 Cdo 558/2009.

⁹⁸ Shodně též I. Štenglová in Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009.

⁹⁹ Nejvyšší soud ČR k tomu doslova uvedl cit.: „Přestože plná moc k zastupování akcionáře na valné hromadě není plnou mocí k uskutečnění právního úkonu zmocnitele ve smyslu ustanovení § 31 odst.1 ObčZ, nýbrž je speciální plnou mocí opravňující zmocněnce nejen k hlasování na valné hromadě, ale i k účasti na ní, vznášení dotazů a uplatňování dalších práv akcionáře, lze uvedený závěr o povaze speciální plné moci beze zbytku vztáhnout i na plnou moc k zastupování na více valných hromadách konkrétní společnosti.“

Nad rámec požadavků stanovených zákonem, mohou stanovy společnosti předepsat další náležitosti plné moci k zastupování akcionáře na valné hromadě. Nejčastěji bude možné se v praxi setkat s požadavkem úředního ověření podpisu akcionáře na plné moci, neboť taková náležitost plné moci ze zákona neplyne. Uvedený závěr potvrdil Nejvyšší soud ČR již ve svém rozsudku ze dne 5. listopadu 1997, sp. zn. 1 Odon 74/96, kdy judikoval cit.: „*zástupce akcionáře nemusí mít k účasti na valné hromadě úředně ověřenou plnou moc, nevyžadují-li to stanovy.*“ Budou-li však stanovy úředně ověřený podpis akcionáře vyžadovat a plná moc v tomto smyslu nebude kompletní, pak nebyly splněny podmínky řádného zastoupení akcionáře a společnost účast zástupce na valné hromadě odmítne.

4.0 Listina přítomných

Bezprostředně po příchodu akcionáře na místo konání valné hromady bude třeba ověřit, zda se skutečně jedná o osobu oprávněnou k účasti na valné hromadě. Způsob ověření se bude lišit v závislosti na tom, jaké akcie společnost emitovala, a zda se uplatní režim tzv. rozhodného dne či nikoli.

Dle ustanovení § 184 odst. 3 obchodního zákoníku mohou stanovy, případně rozhodnutí předcházející konání valné hromady, určit den rozhodný k účasti akcionáře na valné hromadě (tzv. rozhodný den). Pro nekótované společnosti je stanovení rozhodného dne toliko fakultativní možností¹⁰⁰ s tím, že bude-li rozhodný den určen, pak nesmí předcházet dni konání valné hromady o více než 30 dnů. U kótovaných akciových však obchodní zákoník stanoví jednotný rozhodný den, a to sedmý den předcházející konání valné hromady. Bude-li rozhodný den určen, pak je oprávněna vykonávat akcionářská práva ve vztahu k valné hromadě akciové společnosti pouze ta osoba, která těmito právy disponovala k rozhodnému dni, a to bez ohledu na to, zda po rozhodném dnu dojde k převodu akcií, tedy daná osoba přestane být akcionářem společnosti.

Pokud tedy akciová společnost vydala akcie v zaknihované podobě, pak je oprávněna k účasti na valné hromadě a výkonu práv spojených se zaknihovanými akciemi ta osoba, která je vedena v evidenci zaknihovaných cenných papírů k rozhodnému dni, resp. ke dni konání valné hromady, pakliže se režim rozhodného dne neuplatní. Za tímto účelem je společnosti povinna si opatřit výpis emise z evidence zaknihovaných cenných papírů. Vydala-li společnost listinné akcie na jméno, je oprávněna účastnit se valné hromady osoba zapsaná v seznamu akcionářů společnosti k rozhodnému dni, resp. ke dni konání valné hromady,

¹⁰⁰ Shodně též V. Pihera in Pihera, V. Transpozice směrnice o výkonu některých práv akcionářů ve společnostech s kótovanými akciemi. Obchodněprávní revue, 2009, č. 2, s. 48 - 49.

(neuplatní-li se opět úprava rozhodného dne), ledaže bude prokázáno, že zápis v seznamu akcionářů neodpovídá skutečnosti. V takovém případě je oprávněn účastnit se valné hromady a vykonávat práva spojená s listinnými akciemi na jméno jejich skutečný vlastník. A v neposlední řadě, emitovala-li společnost listinné akcie na majitele, pak je oprávněna účastnit se valné hromady osoba, která předloží platné akcie společnosti, případně osoba, která se prokáže písemným prohlášením osoby vykonávající úschovu či uložení akcií podle zvláštního předpisu. U listinných akcií na majitele se v souladu s ustanovením § 156a odst. 2 obchodního zákoníku uplatní vyvratitelná domněnka, že ten, kdo v den konání valné hromady předloží společnosti listinné akcie na majitele, byl oprávněn vykonávat akcionářská práva spojená s těmito akciemi i k rozhodnému dni, bude-li rozhodný den určen. Obdobným způsobem se musí prokázat také zástupce akcionáře, který se na valnou hromadu dostaví s udělenou písemnou plnou mocí.

Akcionáři, kteří se dostaví na stanovené místo konání valné hromady, nejprve projdou kontrolou prezence, která spočívá v jejich zápisu do listiny přítomných. Dle ustanovení § 185 odst. 2 obchodního zákoníku se do listiny přítomných zapisují následující údaje:

- 1) firma nebo název a sídlo právnické osoby, která je akcionářem nebo jméno a bydliště fyzické osoby, která je akcionářem, případně jejího zástupce,
- 2) čísla listinných akcií a jmenovitou hodnotu akcií, jež opravňují akcionáře k hlasování, popřípadě údaj o tom, že akcie neopravňuje k hlasování,
- 3) označení akcionářů, kteří se zúčastnili valné hromady postupem podle ustanovení § 184 odst. 2 obchodního zákoníku (rozuměj s využitím elektronických prostředků nebo prostřednictvím korespondenčního hlasování), s tím, že se vždy uvede, jakým způsobem byla ověřena jejich totožnost a identita akcií,
- 4) pokud společnost odmítne zápis určité osoby do listiny přítomných, uvede i tuto skutečnost včetně důvodu odmítnutí.

Listina přítomných je velmi důležitým dokumentem, jehož prostřednictvím se prokazuje usnášeníschopnost valné hromady. Z uvedeného důvodu je nezbytné, aby i listina přítomných byla řádně vedena a úplně vyplněna. Listina přítomných by měla být k dispozici během celého jednání valné hromady, tedy i pro opožděně se dostavivší akcionáře, neboť i tito mají právo účastnit se jednání valné hromady a v tomto směru také potvrdit svou účast.¹⁰¹ Lze jen doporučit (byť to zákon výslovně nevyžaduje), aby listina přítomných obsahovala vedle údaje o pozdním příchodu akcionáře, také naopak údaj o jeho předčasném odchodu z jednání valné hromady,¹⁰² ačkoli i tuto skutečnost by měl reflektovat minimálně v podobě poznámky zápis o průběhu

¹⁰¹ Srovnej usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. července 2005, sp. zn. 29 Odo 919/2004.

jednání valné hromady. Předčasný odchod akcionáře z jednání valné hromady může totiž významnou měrou ovlivnit způsobilost valné hromady se usnášet. Pokud po odchodu akcionáře(ů) zbylí akcionáři nedají ve svém souhrnu dohromady akcie, jejichž jmenovitá hodnota bude přesahovat stanovenou hranici základního kapitálu pro usnášeníšopnost valné hromady a stanovy společnosti pro takové případy nestanoví pravidla dalšího postupu, pak bude nutné jednání valné hromady ukončit pro nezpůsobilost valné hromady se usnášet.

Zcela nelogickým a v praxi reálně nepoužitelným se jeví požadavek zákonodárce, aby správnost listiny přítomných potvrdil svým podpisem předseda valné hromady a zapisovatel coby orgány valné hromady. Pakliže mají tyto osoby potvrzovat správnost určitých údajů, měly by být bezesporu také u jejich ověřování přítomni. To však půjde v praxi jen velmi těžko, neboť v době, kdy převážná část prezence akcionářů, probíhá, nedošlo ještě vůbec k zahájení valné hromady jako takové, tím spíše k volbě jejich orgánů, tedy předsedy valné hromady a zapisovatele (bude-li vůbec valná hromada usnášeníšopná a uvedené orgány zvoleny). V praxi této formální komplikaci akciové společnosti nevěnují příliš pozornosti, účast akcionářů na valné hromadě zaznamenají do listiny přítomných a obvykle až po skončení jednání valné hromady ji dají podepsat předsedovi valné hromady a zapisovateli, aniž by tito byli u prezence fyzicky přítomni, případně přítomni sice byli, ale nikoli ještě jako orgány valné hromady. S ohledem na to by bylo lze uvažovat, aby zákonodárce výše uvedenou konstrukci opustil a nově odpovědnost za správnost a úplnost listiny přítomných přenesl na svolavatele valné hromady.¹⁰³

4.1 Účast dalších osob a hostů na jednání valné hromady

Valné hromady společnosti se vedle samotných akcionářů, kteří ve svém souhrnu konstituují nejvyšší orgán společnosti, mohou, resp. v určitých případech musí účastnit i další osoby. Povinnou účast na valné hromadě ukládá obchodní zákoník toliko členům dozorčí rady akciové společnosti.¹⁰⁴ Členům představenstva společnosti tato povinnost zákonem explicitně stanovená není, nicméně Nejvyšší soud ČR potvrdil, že členové představenstva se zásadně jednání valné hromady účastnit musí, neboť je to právě valná hromada coby nejvyšší orgán společnosti složený z akcionářů společnosti, kterému členové představenstva „skládají účty“ ze

¹⁰² Viz Dvořák, T. Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 415 nebo Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 610.

¹⁰³ Shodný názor zastává také T. Dvořák in Dvořák, T. Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 416 poznámka pod čarou. Obdobně se k nelogičnosti tohoto ustanovení vyjádřil J. Dědič in Dědič, J. Obchodní zákoník. Komentář. III. díl. Praha: Polygon, 2002, s. 2243.

¹⁰⁴ Viz ustanovení § 201, odst. 1, obchodního zákoníku.

své činnosti. Účast členů představenstva je žádoucí také s ohledem na zajištění práva akcionářů na vysvětlení záležitostí týkajících se společnosti či osob jí ovládaných, potřebných pro posouzení předmětu jednání valné hromady.¹⁰⁵ Nutno dodat, že v drtivé většině případů je to právě představenstvo nebo dozorčí rada společnosti, případně jejich členové, kdo valnou hromadu svolává, proto se jejího jednání účastní primárně z titulu jejího svolavatele. Není vyloučeno, aby povinnou účast dalších osob na jednání valné hromady nad rámec zákona zakotvily stanovy akciové společnosti (nejčastěji se lze setkat např. s povinnou účastí ředitele společnosti, členů výboru pro audit nebo zástupců dalších fakultativně zřízovaných orgánů společnosti).

Ačkoli to není v zákoně výslovně stanoveno, platí, že jednání valné hromady je neveřejné, neurčí-li stanovy, příp. nerozhodne-li příslušná valná hromada ad hoc jinak.¹⁰⁶ Z uvedeného vyplývá, že jiné než zákonem či stanovami povolané osoby nemohou být bez souhlasu valné hromady přítomny jejímu jednání.¹⁰⁷ Po formální stránce by každá taková osoba (rozuměj host) měla být v první řadě pozvána některou z osob, které mají právo, resp. povinnost účastnit se jednání valné hromady (tedy svolavatelem, akcionáře, členem představenstva či dozorčí rady apod.). Tato pozvánka však ještě není zárukou setrvání hosta na jednání valné hromady.

Rozhodování o účasti hostů na jednání valné hromady spadá mezi tzv. procedurální otázky, tj. otázky, které netřeba výslovně uvádět v pozvánce na valnou hromadu, resp. v oznámení o jejím konání coby body navrhovaného pořadu jednání valné hromady, a o kterých tak může valná hromada operativně rozhodovat v průběhu svého jednání.¹⁰⁸ Je však vhodné, aby otázka účasti hostů na valné hromadě byla projednána a rozhodnuta bezodkladně po zahájení valné hromady, ideálně po volbě orgánů valné hromady, tedy ještě před tím, než bude započato projednávání jednotlivých bodů navrhovaného pořadu jednání valné hromady. Uvedené nevyklučuje, aby i v případě, kdy na počátku valné hromady bude odsouhlasena přítomnost hostů na jejím jednání, rozhodla valná hromada kdykoli to uzná za vhodné, zejména před projednáváním konkrétního bodu pořadu jednání (typicky před projednáváním otázky úzce související s obchodním tajemstvím, obchodní strategií společnosti atp.), o vyloučení hostů z projednávání takového bodu pořadu jednání valné hromady. V každém případě lze jen

¹⁰⁵ Srovnej usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. ledna 2009, sp. zn. 29 Cdo 3009/2007.

¹⁰⁶ Srovnej op. cit. sub 26, s. 415.

¹⁰⁷ Srovnej usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. dubna 2005, sp. zn. 29 Odo 701/2004.

¹⁰⁸ Viz usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. října 2006, sp. zn. 7 Cmo 146/2006, jehož závěry o charakteru procedurálních otázek byly potvrzeny usnesením Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. června 2009, sp. zn. 29 Cdo 2340/2007.

doporučit, aby bližší podmínky účasti hostů na jednání valné hromady upravily stanovy společnosti, resp. jednací řád valné hromady přijatý v souladu se stanovami akciové společnosti.

Zde je však třeba upozornit čtenáře, že existuje kategorie třetích osob (rozuměj osob, které ze zákona nebo na základě stanov nejsou oprávněny účastnit se valné hromady), které nemohou být vyloučeny ani rozhodnutím valné hromady, neboť jejich vyloučení by bylo v přímém rozporu s ochranou práva akcionáře účastnit se valné hromady. Půjde zejména o případy, kdy nevidomý, neslyšící, případně jinak tělesně postižený akcionář bude potřebovat k výkonu svých akcionářských práv pomoc další osoby.¹⁰⁹

S účastí hostů na valné hromadě se setkáváme v praxi zejména tehdy, pokud některý z akcionářů ne zcela rozumí postupům, ke kterým dochází v průběhu jednání valné hromady a smyslu některých rozhodnutí. Z uvedeného důvodu by takový akcionář uvítal přítomnost fundovaného odborníka, nejčastěji svého právního zástupce coby poradce. Zároveň mu však za tímto účelem nechce udělit plnou moc, ale naopak sám chce činit rozhodnutí o jednotlivých otázkách projednávaných valnou hromadou. Proto si takovou osobu pozve coby hosta a svého poradce, aby mu za tím účelem vysvětlila smysl jednotlivých kroků a dopad následných rozhodnutí valné hromady.

4.2 Usnášeníschopnost valné hromady

Po ukončení hlavní prezence následuje oficiální zahájení valné hromady společnosti. Toto zahájení a následné vedení jednání valné hromady do doby zvolení jejich orgánů přísluší svolavateli valné hromady. Nejčastěji bude svolavatelem představenstvo společnosti, které zahájením a vedením jednání valné hromady pověří na podkladě rozhodnutí dle ustanovení § 194 odst. 3 obchodního zákoníku některého ze svých členů.¹¹⁰ Obdobně pak bude postupováno i v případě svolání valné hromady dozorčí radou coby kolektivním orgánem, neboť ustanovení § 199 odst. 1, posl. věta obchodního zákoníku výslovně počítá s přiměřeným použitím ustanovení § 184 až 190 obchodního zákoníku, tedy i s přiměřeným použitím ustanovení § 188 odst. 1 posl. věta obchodního zákoníku.¹¹¹ Svolává-li valnou hromadu jen jednotlivý člen představenstva či dozorčí rady, pak zahájení a řízení valné hromady přísluší této osobě. Výše řečené se neuplatní, pokud soud rozhodne o zmocnění akciové minority ke svolání valné hromady, neboť v takovém

¹⁰⁹ Viz op. cit. sub 28, s. 442.

¹¹⁰ Viz ustanovení § 188, odst. 1, posl. věta, obchodního zákoníku.

¹¹¹ Viz Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 633 nebo Dědič, J. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. III. díl. Praha: Polygon, 2002, s. 2323.

případě může (i bez návrhu akciové minority) rovnou určit předsedu valné hromady, který ji povede už od jejího zahájení.

Pokud dojde k tomu, že se pověřený člen představenstva, resp. dozorčí rady společnosti na jednání valné hromady vůbec nedostaví, případně představenstvo či dozorčí rada svého člena k zahájení a vedení valné hromady nepověří, pak může zahájit jednání valné hromady a toto jednání vést až do doby zvolení orgánů valné hromady kterýkoliv člen představenstva či dozorčí rady společnosti. Nedostaví-li se pak na jednání valné hromady žádný z členů představenstva, resp. dozorčí rady společnosti a svolavatelem valné hromady nebude akciová minorita zmocněná k tomu soudem dle ustanovení § 181 odst. 3 obchodního zákoníku, pak může valnou hromadu zahájit kdokoli. Takové porušení obchodního zákoníku ohledně řádného způsobu zahájení valné hromady by nemělo být způsobilé k vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady soudem, neboť se jedná o nepodstatné porušení obchodního zákoníku ve smyslu ustanovení § 131 odst. 3 písm. a) obchodního zákoníku ve spojení s ustanovením § 183 odst. 1 obchodního zákoníku.¹¹²

Po zahájení valné hromady je nezbytné ověřit, zda bylo dosaženo kvora stanoveného pro způsobilost valné hromady se usnášet. S. Černá definuje kворum jako cit.: „...*minimální část základního kapitálu, která musí být prostřednictvím akcionářů zastoupena na valné hromadě, aby se valná hromada mohla platně usnášet.*“¹¹³ Toto kворum je v minimální výši stanoveno v ustanovení § 185 odst. 1 obchodního zákoníku a činí 30 % základního kapitálu společnosti. Stanovy společnosti mohou uvedenou minimální hranici kdykoli zvýšit, což však může zejména u společností s drobnou a velmi početnou akcionářskou strukturou narážet na neschopnost valné hromady dosáhnout stanoveného kvora a tím i způsobilosti se usnášet. Proto zvyšování této hranice není, pokud pro to nejsou důležité důvody, příliš praktické. Snížení kvora pod zákonem stanovenou hranici je nepřijatelné a takové ustanovení stanov by bylo pro rozpor se zákonem bez dalšího neplatné.

Zákonem, resp. stanovami předepsaná hranice usnášeníschopnosti valné hromady se počítá pouze z akcií či zatímních listů, se kterými je spojeno hlasovací právo a u nichž je může akcionář vykonávat. K akciím či zatímním listům, se kterými hlasovací právo spojeno není, nebo jej z jakéhokoli důvodu nelze vykonávat, se při posuzování usnášeníschopnosti valné hromady nepřihlíží.¹¹⁴

¹¹² Viz op. cit. sub 27, s. 2323 – 2324.

¹¹³ Op. cit. sub 10, s. 227.

¹¹⁴ Viz ustanovení § 186c, odst. 1, obchodního zákoníku.

Mezi akcie, se kterými není spojeno hlasovací právo, řadíme především prioritní akcie bez hlasovacího práva vydané za podmínek ustanovení § 159 odst. 3 obchodního zákoníku. Vydání těchto akcií (rozuměj akcií bez hlasovacího práva) musí výslovně předpokládat stanovy akciové společnosti, jinak platí, že i vlastníci prioritních akcií hlasovací právo na valné hromadě mají. I přesto, že stanovy společnosti odejmou prioritním akciím hlasovací právo, mohou tyto akcie hlasovacího práva přechodně nabýt, a to tehdy, pokud (i) zákon vyžaduje o určité otázce oddělené hlasování podle druhů akcií, nebo pokud (ii) dojde k porušení povinnosti přiznat či vyplatit akcionáři prioritní dividendu. V takovém případě jsou vlastníci prioritních akcií oprávněni přechodně hlasovací práva na valné hromadě vykonávat. Dále se nepřihlíží k akciím zbaveným hlasovacího práva v souladu s ustanovením § 180 odst. 2 posl. věty obchodního zákoníku, což je však postup, se kterým se lze praxi setkat jen velmi ojediněle.¹¹⁵ Jestliže není hlasovací právo spojeno s akcií jako takovou, není pak spojeno ani se zatímními listy tyto akcie nahrazujícími.

Právní úpravu zákazu výkonu hlasovacího práva nalezneme v ustanovení § 186c obchodního zákoníku. Účelem této úpravy je zabezpečit fungování valné hromady a funkčnost jejího rozhodování zejména v případě, kdy některý z akcionářů společnosti porušuje své povinnosti nebo v případě, kdy valná hromada projednává a rozhoduje otázky, na jejichž výsledku je akcionář osobně zainteresován, případně kdy by akcionář vahou svých hlasů mohl prosadit přijetí určitého rozhodnutí ve svůj prospěch a zároveň ke škodě společnosti či dalších osob.¹¹⁶

Akcionář tedy nemůže vykonávat hlasovací právo

- a) spojené se zatímním listem, pokud je v prodlení se splácením emisního kursu nesplacených akcií nebo jeho části,
- b) rozhoduje-li valná hromada o ocenění a předmětu jeho nepeněžitého vkladu,
- c) rozhoduje-li valná hromada o tom, zda jemu nebo osobě, s níže jedná ve shodě, má být prominuto splnění povinnosti, anebo zda má být odvolán z funkce člena orgánu společnosti pro porušení povinností při výkonu funkce,
- d) v jiných případech stanovených zákonem (např. když společnost nesmí vykonávat hlasovací práva spojená s vlastními akciemi dle ustanovení § 161d odst. 1 a § 161e odst.

¹¹⁵ Srovnej op. cit. sub 28, s. 439.

¹¹⁶ Viz op. cit. sub 26, s. 423.

l obchodního zákoníku, nebo když akcionář není oprávněn vůbec vykonávat akcionářská práva spojená s akciemi).¹¹⁷

Zákaz výkonu hlasovacího práva uvedený pod písm. b) až d) se dále vztahuje i na akcionáře, kteří s akcionářem, jenž nemůže vykonávat hlasovací právo, jednají ve shodě. Uvedené se samozřejmě neuplatní, pokud ve shodě jednají všichni akcionáři společnosti, neboť v takovém případě by nebyl způsobilý hlasovat na valné hromadě nikdo.

Případy, kdy není možné vykonat hlasovací práva spojená s akciemi, jakož i další zákazy výkonu hlasovacího práva nalezneme i mimo úpravu obchodního zákoníku ve zvláštních právních předpisech.¹¹⁸

Pokud nebude valná hromada na svém počátku usnášeníschopná a stanovy nebudou nabízet řešení takové situace (např. vyčkat vymezený čas na dodatečný příchod dalších akcionářů), nelze učinit jiný závěr než ten, že valná hromada musí být ukončena a za podmínek stanovených v ustanovení § 185 odst. 3 obchodního zákoníku by měla být svolána náhradní valná hromada. Bude-li však dosaženo kvora nezbytného k usnášeníschopnosti valné hromady, je možné přistoupit k dalšímu bodu pořadu jednání valné hromady.

Je třeba mít stále na paměti, že usnášeníschopnost valné hromady se neposuzuje pouze a jedině na jejím počátku s účinky pro celé jednání valné hromady, nýbrž je třeba ji posoudit vždy před každým hlasováním o jednotlivých bodech projednávaných valnou hromadou, čemuž by měl také odpovídat záznam v zápise z jednání valné hromady.¹¹⁹ Opačný postup by totiž mohl společnost dostat do důkazní nouze z hlediska prokazování způsobilosti valné hromady se usnášet, pokud by z důvodu, že v zápise o valné hromadě absentuje záznam o dosažení usnášeníschopnosti valné hromady před každým hlasováním, někdo napadl platnost usnesení přijatých valnou hromadou.

Bude-li kdykoli v průběhu valné hromady zjištěno, že valná hromada není již nadále schopna se usnášet, a to zejména z důvodu odchodu některého akcionáře či akcionářů z jednání valné hromady, měla by být taková valná hromada ukončena a logicky by měl následovat postup dle ustanovení § 185 odst. 3 obchodního zákoníku. Jsem však toho názoru, že takovou situaci je třeba odlišit od případů, kdy valná hromada není schopna se usnášet pouze ohledně konkrétních bodů pořadu jednání, a to buď z důvodu, že ohledně daného bodu pořadu jednání

¹¹⁷ K tomu srovnej v podrobnostech výklad obsažený v kapitole 4.1 této práce.

¹¹⁸ Například v ustanovení § 20a zákona o bankách, v ustanovení § 18 odst. 5 zákona o obalech nebo v ustanovení § 3 odst. 3 zákona o penzijním připojištění, v ustanovení § 122 odst. 4 zákona o podnikání na kapitálovém trhu atd.

¹¹⁹ Viz Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 610 nebo Dědič, J. Obchodní zákoník. Komentář. III. díl. Praha: Polygon, 2002, s. 2239.

nemůže akcionář vykonávat hlasovací právo (rozuměj akcionář je sice přítomen jednání valné hromady, jeho hlasy se však pro posouzení usnášeníschopnosti valné hromady ze stanovených důvodů nezapočítávají), nebo proto, že stanovy společnosti vyžadují k usnášení valné hromady ohledně konkrétního bodu pořadu jejího jednání dosažení vyššího kvora. V takovém případě není na místě jednání valné hromady bez dalšího ukončit. Domnívám se, že je možné takové body pořadu jednání „přeskočit“ a dále pokračovat v projednání těch bodů pořadu jednání, u nichž z uvedeného důvodu způsobilost valné hromady se usnášet neabsentuje. Náhradní valná hromada pak budou řešit pouze ty otázky, ohledně kterých původní valná hromada nebyla schopna se usnášet, a tudíž je neprojednala. Opačný výklad (rozuměj okamžité ukončení valné hromady) by totiž otevíral prostor zneužívajícím praktikám, kdy by bylo lze takové body zařadit hned zkraje navrhovaného pořadu jednání valné hromady, pro nezpůsobilost valné hromady se o těchto bodech usnášet její jednání ukončit, svolat náhradní valnou hromadu a tam bez ohledu na původní požadavky usnášeníschopnosti, přijmout rozhodnutí i jen za přítomnosti třeba jediného akcionáře.¹²⁰

Lze tedy jen doporučit, aby bližší podmínky postupu v případech, kdy z nejrůznějších důvodů nebude dosaženo kvora stanoveného pro způsobilost valné hromady se usnášet, upravily stanovy společnosti.

4.3 Volba orgánů valné hromady

Ačkoli to není zákonem explicitně stanoveno, měla by volba orgánů valné hromady být jedním z prvních bodů pořadu jednání valné hromady (bez ohledu na to, zda je jako bod uvedena v pozvánce na valnou hromadu či oznámení o konání valné hromady). Je to dáno tím, že jednak každá valná hromada má povinnost své orgány zvolit¹²¹ a jednak tím, že volba orgánů valné hromady je považována za rozhodnutí procedurální povahy.¹²²

Orgány valné hromady tvoří předseda valné hromady, zapisovatel, dva ověřovatelé zápisu a osoby pověřené sčítáním hlasů (tzv. skrutátoři). Kandidáty na post orgánů valné hromady zpravidla navrhuje svolavatel valné hromady, který také valnou hromadu řídí do doby

¹²⁰ Shodně T. Dvořák in Dvořák, T. Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 421 – 422. Naproti tomu opačný názor zastává J. Dědič in Dědič, J. Obchodní zákoník. Komentář. III. díl. Praha: Polygon, 2002, s. 2244 – 2245, který považuje I. Štenglová in Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 12 vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 611 za přinejmenším sporný.

¹²¹ Viz Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 633 s.

¹²² Srovnej usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. června 2009, sp. zn. 29 Cdo 2340/2007. Bližší komentář k procedurálním otázkám bude podán v následující kapitole.

jejich zvolení.¹²³ Zákon umožňuje, aby soud v případě, kdy dle ustanovení § 181 odst. 3 obchodního zákoníku zmocní akciovou minoritu ke svolání valné hromady a ke všem úkonům s tím souvisejícím, současně určil také předsedu valné hromady. Pak kandidáty do orgánů valné hromady nebude navrhopvat svolavatel valné hromady (rozuměj soudem zmocněná akciová minorita), nýbrž soudem určený předseda valné hromady. Uvedené však nevylučuje návrhy, resp. protinávřhy také ze strany akcionářů. O volbě svých orgánů rozhoduje valná hromada prostou (tedy nadpoloviční) většinou hlasů přítomných akcionářů, pokud není stanovami vyžadována většina kvalifikovaná.

Orgány valné hromady je třeba odlišovat od orgánů akciové společnosti, jsou voleny ad hoc pro každou valnou hromadu zvlášť (jejich funkce se vyčerpává vyhotovením a podpisem zápisu o valné hromadě) a jejich primárním úkolem je vedení valné hromady a zajištění jejího řádného průběhu. Z uvedeného vyplývá, že orgány valné hromady plní důležitou a nenahraditelnou funkci.

Co se však stane v případě, kdy z jakéhokoli důvodu nebudou orgány valné hromady zvoleny? J. Dědič¹²⁴ k této otázce uvedl, že v takovém případě by cit.: „nešlo o valnou hromadu ve smyslu obchodního zákoníku a jednalo by se pouze o jakési shromáždění akcionářů bez možnosti závazně rozhodovat o záležitostech svěřených do působnosti valné hromady.“ S tímto jeho názorem nelze než souhlasit. Volba orgánů valné hromady je obligatorní, tj. povinnou náležitostí každé valné hromady. Nebudou-li tedy tyto orgány, resp. některé z nich zvoleny, nebudou splněny podmínky pro řádné jednání valné hromady, valná hromada nemůže platně přijímat rozhodnutí a jednání jako takové je třeba ukončit. V opačném případě by se jednalo, jak shora uvedl J. Dědič, o jakési neformální shromáždění akcionářů bez způsobilosti přijímat rozhodnutí valné hromady. Tento názor byl také nedávno potvrzen judikaturou Nejvyššího soudu ČR, prozatím v části týkající se absence volby předsedy valné hromady.¹²⁵ Domnívám se však, že uvedený závěr Nejvyššího soudu ČR lze obdobně vztáhnout také na ostatní orgány valné hromady.

Byť to opět není v zákoně výslovně stanoveno, vyžaduje se od osob zvolených do orgánů valné hromady (podobně jako u osob zvolených do orgánů akciové společnosti) souhlas s výkonem této funkce. Nejčastěji půjde o souhlas konkludentní a následný, spočívající v tom, že se zvolené osoby chopí svých funkcí a začnou je fakticky vykonávat. Není však vyloučeno,

¹²³ Viz op. cit. sub 27, s. 2322

¹²⁴ Tamtéž.

¹²⁵ Nejvyšší soud ČR k tomu v usnesení ze dne 16. září 2009, sp. zn. 29 Cdo 9/2009, doslova uvedl cit.: „...je zcela zřejmé, že člen představenstva pověřený podle ustanovení § 188 odst. 1 věty druhé obch. zák. řízením valné hromady do doby zvolení předsedy je oprávněn – v případě, že předseda valné hromady není zvolen – valnou hromadu ukončit. Je tomu tak proto, že valná hromada nemůže bez toho, že by byl zvolen její předseda, pokračovat.“

aby tyto osoby udělily souhlas ještě před tím, než budou valnou hromadou do těchto funkcí zvoleni, tedy daly souhlas výslovný a předem.¹²⁶

Dále je možné si položit otázku, kdo všechno (rozuměj které osoby) může být zvolen do orgánů valné hromady, a zda lze tyto funkce kumulovat. Byť I. Štenglová¹²⁷ k první otázce uvádí, že cit.: „*V teorii ani praxi není jednotný názor na to, zda předseda valné hromady musí být akcionář,*“ judikatura se již s touto otázkou jednoznačně vypořádala. V již několikrát citovaném usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. prosince 2006, sp. zn. 35 Odo 755/2005, bylo postaveno na jisto, že předsedou valné hromady akcionář být nemusí.¹²⁸ Uvedený závěr lze tím spíše vztáhnout také na ostatní orgány společnosti, tedy na zapisovatele, ověřovatele zápisu a skrutátory, kteří zpravidla budou vybíráni z řad administrativních pracovníků společnosti, nikoli z řad přítomných akcionářů. Je to logické, neboť tyto osoby jsou nadány celou řadou organizačních oprávnění, dozorují průběhu jednání valné hromady a plní i řadu administrativních úkolů. Proto je mnohem efektivnější (ne však vyloučené), aby tyto funkce nezastávali jednotliví akcionáři společnosti, u nichž je vždy nutné počítat s jistým rizikem možné zájmové kolize, a v jejichž zájmu je věnovat veškerou svou pozornost průběhu jednání valné hromady, jednotlivým návrhům a rozhodnutím.

Negativně pak byla v citovaném rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR zodpovězena druhá z výše uvedených otázek, tedy zda je možné funkce orgánů valné hromady kumulovat. Nejvyšší soud ČR kumulaci funkcí vyloučil konstatováním, že cit.: „*Nelze např. vyloučit, že na valnou hromadu se dostaví jediný akcionář či jeho zástupce, přičemž valná hromada bude usnášeníschopná, popř. že se jejího jednání zúčastní méně než čtyři akcionáři, resp. jejich zástupci. V takovém případě by orgány povinně volené podle ustanovení § 188 odst. 1 obch. zák. při výkladu, že členy orgánů valné hromady mohou být jen akcionáři přítomní na valné hromadě, vůbec nebylo možné obsadit.*“

S ohledem na výše uvedené lze jen doporučit, aby bližší pravidla vymežující okruh možných kandidátů do orgánů valné hromady určily stanovy společnosti.

Nejrozsáhlejší organizační oprávnění jsou svěřena do rukou předsedy valné hromady. Předseda valné hromady řídí průběh jednání valné hromady, uděluje slovo jednotlivým řečníkům a odebírá je, připouští návrhy a protinavrhy, zahajuje hlasování, ukončuje jednání

¹²⁶ Shodně též J. Dědič in Dědič, J. Obchodní zákoník. Komentář. III. díl. Praha: Polygon, 2002, s. 2322 – 2323.

¹²⁷ Štenglová, I., Pliva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 633.

¹²⁸ Uvedený závěr byl následně potvrzen usnesením Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. září 2007, sp. zn. 29 Odo 1665/2005 nebo usnesením Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. ledna 2009, sp. zn. 29 Cdo 1247/2007.

valné hromadu, potvrzuje platnost provedené presence akcionářů a v neposlední řadě je garantem pravdivosti a úplnosti údajů uvedených v zápisu o valné hromadě.¹²⁹

Primárním úkolem zapisovatele je bedlivě mapovat celkový průběh jednání valné hromady a v závislosti na tom posléze vyhotovit detailní zápis takového jednání. Spolu s předsedou valné hromady dále potvrzuje platnost prezenční listiny a svým podpisem taktéž stvrzuje pravdivost a úplnost údajů uvedených v zápisu o valné hromadě.

Ověřovatelé zápisu mají za úkol zkontrolovat, zda zápis o valné hromadě vyhotovený zapisovatelem odpovídá skutečnému průběhu jednání valné hromady a následně k zápisu připojí své podpisy. Velmi důležitou úlohu také plní osoby pověřené sčítáním hlasů, neboli skrutátoři. Jejich počet není v zákoně stanoven, nicméně z použitého termínu „osoby“ lze dovodit, že jejich počet by měl být dva či více. Jejich úkolem je sčítat hlasy akcionářů při hlasování o jednotlivých bodech pořadu jednání valné hromady a výsledky tohoto sčítání následně zapracovat do zápisu o valné hromadě, případně do zvláštní přílohy tohoto zápisu, kterou představuje oddělený protokol o výsledcích hlasování.¹³⁰

4.4 Pořad jednání valné hromady, procedurální otázky

Po volbě orgánů valné hromady následuje nejdůležitější část jednání valné hromady, a to projednání jednotlivých bodů pořadu jednání valné hromady.

Pořad jednání valné hromady je vždy předem určen svolavatelem valné hromady a jednotliví akcionáři mají možnost se s ním seznámit v pozvánce na valnou hromadu, resp. v oznámení o konání valné hromady. Na jejich podkladě se pak mohou rozhodnout, zda se valné hromady zúčastní osobně či v zastoupení, nebo že se valné hromady nezúčastní vůbec. Logicky by proto nemělo po zahájení valné hromady docházet ke změnám daného pořadu jednání, zvláště pak k jeho rozšíření o další body. Pokud by bez vědomí některého z akcionářů, který se na podkladě pozvánky na valnou hromadu (oznámení o konání valné hromady), resp. v ní uvedeného pořadu jednání rozhodl, že zvolený pořad jednání valné hromady není natolik důležitý, aby se valné hromady zúčastnil, svolavatel po zahájení valné hromady doplnil pořad jednání o další body (zejména body, které se mohou dotknout i výkonu akcionářských práv jako takových), jednalo by se o nepřijatelný postup poškozující zájmy akcionářů (zejména pak těch nepřítomných). Z uvedeného důvodu proto ustanovení § 185 odst. 4 obchodního zákoníku umožňuje rozšířit pořad jednání valné hromady pouze cit.: „...za účasti a se souhlasem všech

¹²⁹ Srovnej usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. prosince 2006, sp. zn. 35 Odo 755/2005, shodně též usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. června 2007, sp. zn. 29 Odo 984/2005.

¹³⁰ Op. cit. sub 26, s. 430.

akcionářů společnosti.“ Uvedené ustanovení je zcela univerzální, proto neexistuje důvod pro to, aby se neaplikovalo i v případě mimořádné či náhradní valné hromady. Doplnění pořadu jednání valné hromady po doručení pozvánky na valnou hromadu akcionářům, resp. zveřejnění oznámení o konání valné hromady, ještě však před jejím konáním je možné pouze za podmínek ustanovení § 182 odst. 1 písm. a) obchodního zákoníku.

Bez splnění podmínek uvedených v ustanovení § 185 odst. 4 obchodního zákoníku může valná hromada rozhodovat o otázkách, které nebyly zařazeny na pořad jednání uvedený v pozvánce na valnou hromadu, resp. v oznámení o konání valné hromady, pouze tehdy, bude-li se jednat o tzv. otázky procedurální povahy. Otázkami procedurální povahy se rozumí jen takové otázky, které se týkají organizace a průběhu konání valné hromady, nemají obecnou povahu a z rozhodování o nich nevzejdou jakákoli pravidla do budoucna. Tyto otázky nemusí být výslovně uváděny coby body pořadu jednání valné hromady v pozvánce na valnou hromadu, resp. oznámení o konání valné hromady a valná hromada je oprávněna o nich rozhodnout vždy, pokud v průběhu jejího jednání potřeba takového rozhodnutí vyvstane. K nejčastějším rozhodnutím procedurální povahy řadíme volbu orgánů valné hromady, stanovení způsobu hlasování akcionářů na valné hromadě (není-li způsob hlasování samostatně upraven stanovami společnosti), rozhodnutí o přerušení valné hromady, případně ad hoc schválení jednacího řádu pro konání valnou hromadu¹³¹ (není-li jednací řád přílohou stanov nebo nejsou-li stanoveny jiné podmínky jeho přijetí).¹³²

Názory se však různí, pokud jde o otázku zúžení navrhovaného pořadu jednání valné hromady po jejím zahájení. J. Dědič¹³³ striktně zastává názor, že žádný z bodů pořadu jednání valné hromady nelze vypustit, resp. přeskóčit bez projednání, a to i v případě, že s tím přítomní akcionáři souhlasí. Vždy by tedy mělo dojít k formálnímu projednání příslušného bodu pořadu jednání, i když k němu nebudou vzneseny žádné návrhy či protináměry a ani zde nebude vůle akcionářů o takovém bodu pořadu jednání hlasovat. Naproti tomu T. Dvořák¹³⁴ tak formalistický

¹³¹ Jednací řád představuje organizační pomůcku, která stanoví, jakým způsobem bude valná hromada jednat. Valná hromada je oprávněna přijmout svůj jednací řád, aniž by to muselo být výslovně zákonem nebo stanovami upraveno (k tomu srovnej usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. ledna 2009, sp. zn. 29 Cdo 1970/2007). Bude-li však jednací řád součástí stanov společnosti například coby jejich příloha, pak jakákoli změna jednacího řádu nutně znamená změnu obsahu stanov společnosti a v tomto smyslu je třeba dodržet zákonem stanovené podmínky pro rozhodování valné hromady o změně stanov společnosti, mimo jiné takovou změnu stanov zařadit na pořad jednání valné hromady uvedený v pozvánce na valnou hromadu, resp. v oznámení o jejím konání.

¹³² Srovnej usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. října 2006, sp. zn. 7 Cmo 146/2006 nebo usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. června 2009, sp. zn. 29 Cdo 2340/2007 (ačkoli obě uvedená rozhodnutí řeší problematiku procedurálních otázek rozhodovaných shromážděním delegátů bytového družstva, jsou jejich závěry bez dalšího aplikovatelné také na rozhodování procedurálních otázek valnou hromadou akciové společnosti).

¹³³ Viz op. cit. sub 27, s. 2246.

¹³⁴ Op. cit. sub 26, s. 431.

není, připouští vypuštění kteréhokoli bodu pořadu jednání valné hromady, a to kdykoliv v průběhu jednání valné hromady. Osobně se přikláním spíše k názoru T. Dvořáka, že i v průběhu jednání valné hromady lze některý z bodů pořadu jednání vypustit, chcete-li přeskočit, neboť vypuštění konkrétního bodu pořadu jednání nemá tak závažné důsledky pro nepřítomné akcionáře jako naopak výše uvedené rozšíření pořadu jednání o další body. Činím to však s jistou výhradou. Nesouhlasím totiž s tím, že takto lze postupovat bez jakýchkoli omezení, nýbrž pouze v situaci, kdy s tím budou souhlasit všichni přítomní akcionáři. Není důvod, aby akcionáři byli nuceni toliko do formálního projednání některého z bodů pořadu jednání valné hromady, když o něm všichni jednat ani rozhodovat nechtějí. Pokud by však s navrhovaným vynecháním určitého bodu pořadu jednání nesouhlasil byť i jediný přítomný akcionář, domnívám se, že v takovém případě nelze bod přeskočit a je nutné se mu věnovat, projednat jej a hlasovat o něm.

Které otázky náleží do působnosti valné hromady, tedy co může být projednávaným bodem pořadu jednání valné hromady, upravuje obchodní zákoník v ustanovení § 187 odst. 1, přičemž platí, že valná hromada si nemůže vyhradit k rozhodování, a tudíž ani projednat, záležitosti, které ji nesvěřuje do působnosti zákon nebo stanovy společnosti. Pokud by přesto valná hromada některou z takových otázek projednala a rozhodla o ní, pak se nejedná o neplatné rozhodnutí valné hromady pro rozpor se zákonem, nýbrž nejde o rozhodnutí vůbec. Pro takové případy užíváme termín tzv. nicotné rozhodnutí.¹³⁵

Na tomto místě je třeba upozornit, že projednání všech navrhovaných bodů pořadu jednání valné hromady může být a mnohdy také je časově velmi náročné. K takovým situacím dochází zejména tehdy, pokud je jednání valné hromady zahájeno až v pozdních odpoledních hodinách, je-li navrhovaný pořad jednání valné hromady relativně obsáhlý, nebo když je akcionářská struktura společnosti značně rozsáhlá a řada akcionářů v průběhu valné hromady využívá svého práva klást dotazy, požadovat vysvětlení a uplatňovat k jednotlivým bodům návrhy a protinávry. V těchto případech si jednání valné hromady může vyžádat i několik hodin. Nastane-li taková situace je zcela na místě, již jen s ohledem na omezené časové kapacity všech zúčastněných, jakož i jejich schopnosti dlouhodobě se soustředit na projednávané otázky, rozhodnout o přerušení valné hromady a o jejím pokračování ve stanoveném termínu. Při pokračování v přerušeném jednání valné hromady pak musí být projednány ty body pořadu jednání, které měly následovat, pokud by k přerušení valné hromady nedošlo (rozuměj musí být zachován stejný pořad jednání valné hromady), ledaže budou dodrženy zákonem stanovené podmínky pro rozšíření pořadu jednání valné hromady po jejím zahájení.¹³⁶ Jak již bylo uvedeno shora, rozhodnutí o přerušení valné hromady řadíme mezi rozhodnutí procedurální povahy.

¹³⁵ Viz Rada, I. Neplatnost a nicotnost usnesení (nejen) valné hromady. Právní rádce, 2009, č. 1, s. 4 – 16.

¹³⁶ K tomu srovnej usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. srpna 2003, sp. zn. 29 Odo 213/2003.

Každý akcionář má vedle práva účastnit se valné hromady a hlasovat na ní, také právo požadovat a dostat na jednání valné hromady vysvětlení záležitostí týkajících se společnosti, je-li takové vysvětlení potřebné pro posouzení předmětu jednání valné hromady (dále v textu jen „vysvětlení“), jakož i právo uplatňovat návrhy a protinávhrhy k navrhovaným bodům pořadu jednání valné hromady.¹³⁷

Právo akcionáře na vysvětlení nelze chápat jako bezbřehé. I pro toto právo platí ustanovení § 265 obchodního zákoníku. Pokud by pak chování akcionáře při kladení dotazů bylo možné hodnotit jako šikanózní výkon práva, nebylo by možné mu poskytnout právní ochranu. Akcionář je tak oprávněn požadovat odpovědi pouze na takové dotazy, které je společnost povinna znát.¹³⁸

Novela obchodního zákoníku výrazně usnadnila pozici akciových společností, pokud jde o jejich povinnost poskytovat svým akcionářům výše uvedená vysvětlení, a to především ve snaze snížit technickou a časovou náročnost organizace valných hromad.¹³⁹ Nově mohou akciové společnosti poskytovat vysvětlení formou souhrnných odpovědí na nejčastěji se vyskytující otázky akcionářů. Společnost tak může do budoucna předjímat, jaké dotazy mohou na valné hromadě ze strany akcionářů zazní, tyto následně zpracovat formou otázek a odpovědí, které budou uveřejněny na oficiálních webových stránkách příslušné akciové společnosti nejpozději v den předcházející konání valné hromady.¹⁴⁰ Zazní-li posléze na valné hromadě dotaz tímto způsobem již zodpovězený, postačí, aby předseda valné hromady odkázal akcionáře na odpověď publikovanou na webových stránkách společnosti, pakliže je současně tato odpověď k dispozici akcionáři také v místě konání valné hromady.

Výše uvedená novela obchodního zákoníku také upravila podmínky podávání a vyřizování návrhů uplatňovaných akcionáři společnosti k bodům, které teprve budou zařazeny na pořad jednání valné hromady. Představenstvo společnosti má v takovém případě povinnost uveřejnit návrh akcionáře spolu s pozvánkou na valnou hromadu nebo s oznámením o jejím konání. Nebude-li však návrh akcionáře doručen společnosti s dostatečným časovým předstihem (rozuměj alespoň 7 dní před uveřejněním pozvánky na valnou hromadu či oznámením o konání valné hromady, neupravují-li stanovy lhůtu kratší), pak je třeba s takovým návrhem naložit obdobně jako s protinávhrhy akcionářů dle ustanovení § 180 odst. 6 obchodního zákoníku.

¹³⁷ Viz ustanovení § 180, odst. 1, obchodního zákoníku.

¹³⁸ Srovnej usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. srpna 2001, sp. zn. 29 Odo 71/2001, jehož závěry byly potvrzeny usnesením Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. srpna 2003, sp. zn. 29 Odo 213/2003.

¹³⁹ Op. cit. sub 6, zvláštní část, bod č. 5.

¹⁴⁰ Op. cit. sub 74.

Protinávry k návrhům uvedeným v pozvánce na valnou hromadu či v oznámení o jejím konání, nebo v případě, kdy o rozhodnutí valné hromady musí být pořízen notářský zápis, musí akcionář doručit společnosti v písemné podobě nejméně 5 pracovních dnů přede dnem konáním valné hromady. Představenstvo společnosti je pak povinno uveřejnit protinávrh akcionáře spolu se svým stanoviskem, je-li to možné, alespoň tři dny před předpokládaným datem konání valné hromady.¹⁴¹ Účelem této úpravy je získání dostatečného časového prostoru pro seznámení ostatních akcionářů s protinávrem akcionáře k návrhům, se kterými se již měli možnost seznámit v pozvánce na valnou hromadu, resp. oznámení o konání valné hromady, jakož i se stanoviskem představenstva společnosti, ve kterém představenstvo zhodnotí, jakým způsobem se případné přijetí protinávru promítne do poměrů společnosti. Na podkladě těchto informací se pak akcionáři budou moci rozhodnout, zda budou akceptovat původní návrh nebo protinávrh akcionáře. Bude-li se o rozhodnutí valné hromady pořizovat notářský zápis, slouží výše uvedená lhůta nejméně pěti pracovních dnů k tomu, aby notář získal dostatek času k posouzení zákonnosti takového protinávru akcionáře a mohl se k ní vyjádřit v rámci povinností uložených mu při sepisování zápisu.¹⁴²

Výše uvedené se samozřejmě neuplatní, jde-li o návrhy na volbu konkrétních osob do orgánů společnosti, popř. procedurální návrhy, neboť v takovém případě postačí, pokud tyto návrhy budou akcionářem předneseny v samotném průběhu valné hromady před rozhodnutím o takové otázce.

K protinávřům doručeným ve lhůtě kratší než 5 pracovních dnů přede dnem konání valné hromady by společnost neměla vůbec přihlížet ve vztahu k již svolané valné hromadě, resp. by s nimi měla naložit jako s návrhy dle ustanovení § 180 odst. 7 obchodního zákoníku vztahujícími se k další v budoucnu konané valné hromadě.

¹⁴¹ Zákonodárcem užitá spojení „pokud je to možné“ se vztahuje jak k povinnosti představenstva uveřejnit své stanovisko k protinávru akcionáře, tak i k možnosti uveřejnit samotný protinávrh akcionáře (k tomu srovnej usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. dubna 2007, sp. zn. 29 Odo 1629/2005).

¹⁴² Op. cit. sub 121, s. 562.

5. Hlasování akcionáře na valné hromadě

5.1 Způsoby hlasování

Po přednesení návrhů, resp. protinávrhů k příslušnému bodu pořadu jednání valné hromady obvykle následuje diskuse všech zúčastněných (a to nejen akcionářů, ale také členů představenstva, dozorčí rady, výboru pro audit, fakultativně zřizovaných orgánů společnosti a hostů, byla-li jejich účast připuštěna) zakončená hlasováním. Z osob účastnících se jednání valné hromady náleží hlasovací právo pouze akcionářům společnosti (a to ještě ne všem),¹⁴³ neboť je spojeno s akcií coby podílem ve společnosti.

Stanovy společnosti musí vždy určit počet hlasů spojených s každou akcií, přičemž platí, že na akcie se stejnou jmenovitou hodnotou musí připadat stejný počet hlasů. Vydá-li pak společnost akcie o různé jmenovité hodnotě, musí být počet hlasů spojených s těmito akciemi určen ve stejném poměru, jako je poměr jmenovitých hodnot těchto akcií. Z této zásady stanoví obchodní zákoník jedinou výjimku, a to ve prospěch tzv. hlasovacích stropů ve smyslu ustanovení § 180 odst. 2 posl. věta obchodního zákoníku. Tato výjimka umožňuje, aby stanovy omezily výkon hlasovacího práva stanovením nejvyššího přípustného počtu hlasů jednoho akcionáře, a to ve stejném rozsahu pro každého akcionáře nebo i pro akcionáře a jím ovládané osoby. Dosáhne-li pak akcionář mezního podílu na hlasovacích právech, nebude již moci vykonat hlasovací práva, která stanovami vymezený počet hlasů přesahují.¹⁴⁴

Obchodní zákoník blíže nestanoví způsob, jakým mohou akcionáři o jednotlivých bodech pořadu jednání valné hromady hlasovat. Bude tedy záležet především na stanovách společnosti, zda tuto otázku vůbec upraví a pokud ano, jak podrobně tak učiní. Domnívám se, že pokud tuto otázku stanovy explicitně neupravují, není vyloučeno, aby byl způsob hlasování určen ad hoc až na konkrétní valné hromadě.¹⁴⁵

¹⁴³ V podrobnostech odkazují na výklad uvedený v kapitole 4.5 této práce ohledně důvodů absence hlasovacího práva spojeného s akcií a k zákazu výkonu hlasovacího práva.

¹⁴⁴ Srovnej op. cit. sub 27, s. 1806.

¹⁴⁵ Akcionáři tak přijmou rozhodnutí procedurální povahy obdobně jako by rozhodovali o orgánech valné hromady nebo o přerušení valné hromady.

Mezi nejčastější způsoby hlasování patří tzv. aklamace, tedy hlasování veřejné, obvykle pomocí zdvihnutí jedné ruky nad hlavu. U některých otázek (zejména u odvolání a volby jednotlivých členů orgánů společnosti) je pak preferováno tajné hlasování za pomoci hlasovacích lístků nebo jinými technickými prostředky. Tajné hlasování je však vyloučeno v případech, kdy zákon výslovně stanoví, aby v notářském zápisu o rozhodnutí valné hromady byli jmenovitě uvedeni ti akcionáři, kteří hlasovali pro přijetí usnesení, resp. proti přijetí usnesení.¹⁴⁶ Kam až sahají hranice veřejného hlasování, se pokusil definovat Nejvyšší soud ČR ve svém usnesení ze dne 27. srpna 2008, sp. zn. 29 Odo 1139/2006, když uzavřel, že cit.: „*Veřejným hlasováním je takový způsob hlasování, při němž přítomní mohou seznat, jak kdo hlasoval, tedy zda se vyjádřil ve prospěch projednávané záležitosti, zda byl proti nebo zda se hlasování zdržel. Nezáleží na tom, zda se hlasování uskutečnilo zvednutím ruky nebo za pomoci hlasovacího lístku, v němž byl zaznamenán způsob hlasování každého z přítomných a obsah tohoto záznamu nebyl ostatním přítomným utajen.*“

Nově (rozuměj po nabytí účinnosti novely obchodního zákoníku) umožňuje obchodní zákoník také distanční hlasování, tedy hlasování bez nutnosti osobní přítomnosti akcionáře či jeho zástupce v místě konání valné hromady, či tzv. korespondenční hlasování spočívající v odevzdání hlasů písemně ještě před konáním valné hromady. Oba tyto způsoby však musí vždy upravit stanovy společnosti, je tedy principiálně vyloučeno, aby se jejich využití pro konkrétní valnou hromadu rozhodlo až na ní samotné.¹⁴⁷

5.0 Právní povaha hlasování akcionáře na valné hromadě

I ohledně právní povahy hlasování akcionáře na valné hromadě se můžeme setkat s rozdílnými právními názory. Někteří autoři považují hlasování akcionáře na valné hromadě za právní úkon,¹⁴⁸ jiní zastávají opačné stanovisko a v hlasování akcionáře na valné hromadě právní úkon nespatřují.¹⁴⁹ Diskuse na toto téma se vede již několik let a za její počátek můžeme označit rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. prosince 1997, sp. zn. 1 Odo 88/97, ve

¹⁴⁶ Srovnej například ustanovení § 186a odst. 1 obchodního zákoníku.

¹⁴⁷ Viz ustanovení § 184, odst. 2, obchodního zákoníku.

¹⁴⁸ Srovnej V. Pihera in Pihera, V. Opět k valné hromadě a rozhodování společníků. Obchodněprávní revue, 2009, č. 3, s. 67 – 72; Jan Krůta in Krůta, J. Zastoupení na valné hromadě od 1.12. 2009 s ohledem na dosavadní judikaturu. Obchodněprávní revue, 2010, č. 5, s. 135 – 141 nebo I. Pelikánová in Pelikánová, I. Komentář k obchodnímu zákoníku. 2. díl. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: Linde, 1998, s. 475. Shodně také J. Dědič in Dědič, J., a kol. Obchodní zákoník. Komentář. Díl II. Praha: Polygon, 2002, s. 1099 a Dědič, J., a kol. Obchodní zákoník. Komentář. Díl III. Praha: Polygon, 2002, s. 2329.

¹⁴⁹ Například I. Štenglová in Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 603, která považuje hlasování akcionáře na valné hromadě za výkon práva.

kterém Nejvyšší soud ČR poprvé prezentoval názor, že usnesení valné hromady není právním úkonem. Následná judikatura Nejvyššího soudu ČR navazující na toto rozhodnutí a dále rozvíjející otázky s tímto rozhodnutím související pak tenduje k tomu, jak správně uvedl V. Pihera¹⁵⁰ cit.: „skupinu „nikoli-právních úkonů“ týkajících se společností spíše rozšiřovat.“

V dané oblasti se považují za zástupce první početnější skupiny autorů, kteří v hlasování akcionáře na valné hromadě spatřují právní úkon ve smyslu ustanovení § 34 občanského zákoníku. V tomto ohledu se zcela ztotožňují s argumentací, kterou na podporu uvedeného závěru vyslovil V. Pihera ve svém příspěvku.¹⁵¹

V. Pihera argumentoval především tím, že společníci nejsou orgány společnosti a ti, kteří se sejdou na valné hromadě, sice konstituují orgán společnosti, nicméně sami se jím nestávají. Pokud hlasují, pak vykonávají svá hlasovací práva, jež nenáleží valné hromadě, resp. společnosti, ale právě každému jednotlivému společníkovi. Odevzdáním svého hlasu vyjadřuje akcionář svou individuální vůli, kterou nelze považovat za vůli společnosti.

Za nejvýstižnější považují následující závěr cit.: „*Je-li hlasování jednáním společníka, je-li společník subjektem práva a je-li hlasování vyjádřením jeho vůle, přičemž současně nelze pochybovat o tom, že toto jednání směřuje k právnímu následku (kterým je právě usnesení valné hromady, resp. s ním spojené právní následky), nelze pochybovat ani o tom, že jde o právní úkon, resp. nejednalo-li by se o právní úkon, bylo by rozlišení mezi právními úkony a jinými právními skutečnostmi zcela arbitrární.*“

Je obecně známo, že důvodem, pro který Nejvyšší soud ČR vyčlenil vztahy vznikající okolo valných hromad společností z obecného rámce právní úkonů, byla snaha zabránit, aby se na usnesení valné hromady aplikovala obecná občanskoprávní pravidla o neplatnosti právních úkonů (rozuměj aby se neplatnost usnesení valné hromady posuzovala pouze a jen podle speciálních ustanovení obchodního zákoníku). Protože svolání valné hromady, jakož i hlasování akcionářů na valné hromadě je neoddelitelnou součástí procesu vedoucího k přijetí usnesení valné hromady, pak je to dle mého stejný důvod, který Nejvyšší soud ČR vede k tomu, aby obdobnou optikou nahlížel jak na pozvánku na valnou hromadu, resp. oznámení o konání valné hromady, tak i na hlasování akcionářů na valné hromadě. Nutno však dodat, že relevantních důvodů pro závěr, že pozvánka na valnou hromadu, resp. oznámení o konání valné hromady není právním úkonem je více a podrobně byly rozebrány v kapitole 3.3.2 této práce. Jak jsem však již konstatovala v úvodu, rozbořem problematiky neplatnosti usnesení valné hromady se v této práci detailněji zabývat nebudu.

¹⁵⁰ Op. cit. sub 90.

¹⁵¹ Tamtéž.

Autoři, kteří nepovažují hlasování akcionáře za právní úkon, se povětšinou touto otázkou nezabývají izolovaně (jako tomu činí například při posuzování právní povahy pozvánky valnou hromadu), ale vždy v rámci polemiky o širším tématu, a to právní povaze usnesení valné hromady. Zde pak závěr o tom, že hlasování akcionáře na valné hromadě není právním úkonem, obvykle použijí na podporu svého stanoviska, že usnesení valné hromady není a nemůže být právním úkonem. Proto v takových polemikách, člancích, publikacích často absentuje bližší rozbor této otázky se všemi argumenty pro i proti. S ohledem na to velmi pozitivně vnímám článek P. Čecha a L. Pavely publikovaný v Právním rádci č. 12 z roku 2006¹⁵² a výše citovaný příspěvek V. Pihery v časopise Obchodněprávní revue,¹⁵³ neboť tito autoři se jako jedni z mála snažili podat obsáhlejší a ucelenější výklad problematiky povahy hlasování akcionáře na valné hromadě.

¹⁵² Op. cit. sub 29.

¹⁵³ Op. cit sub 90.

6. Rozhodnutí valné hromady

4.1 Počet hlasů potřebných k přijetí rozhodnutí valné hromady aneb většinové rozhodování

Od hlasování akcionářů zbývá už jen krůček k přijetí rozhodnutí valné hromady.

Valná hromada je orgánem kolektivním, rozhoduje tudíž většinově. Její rozhodnutí mají formu usnesení. K přijetí konkrétního rozhodnutí valné hromady se vždy vyžaduje určitý počet hlasů přítomných akcionářů. Není-li v zákoně stanoveno něco jiného, je vždy pro přijetí rozhodnutí valné hromady nezbytná nadpoloviční (tzv. prostá) většina hlasů přítomných akcionářů, to vše samozřejmě za předpokladu, že je valná hromada schopna se usnášet. Stanovy společnosti mohou být v tomto ohledu pouze přísnější než zákon, tedy mohou stanovit vyšší než zákonem předpokládanou většinu k přijetí rozhodnutí valné hromady, pod zákonem stanovenou mez však jít nemohou. Takové ustanovení stanov by bylo bez dalšího absolutně neplatné pro rozpor se zákonem.

Existují však otázky, u kterých zákon s ohledem na jejich význam (zejména možné dopady na akcionářská práva, případně poměry dané společností) předepisuje vyšší (kvalifikovanou) většinu hlasů k přijetí rozhodnutí valné hromady o takové otázce. Obecně platí, že jak prostá, tak kvalifikovaná většina se počítá z akcionářů přítomných na valné hromadě. Není však vyloučeno, aby stanovy určily jiný základ pro výpočet požadované většiny (např. většinu počítanou ze všech akcionářů společnosti).¹⁵⁴

Zákonem předpokládaná kvalifikovaná většina může být buď dvoutřetinová,¹⁵⁵ nebo tříčtvrtinová.¹⁵⁶ V některých případech pak zákon vyžaduje také oddělené hlasování podle druhů či formy akcií, případně podle dalších vlastností akcií v rámci jednoho druhu či formy nebo dokonce souhlas všech dotčených akcionářů.¹⁵⁷ I v těchto případech platí, že od zákonem

¹⁵⁴ Srovnej op. cit. sub 28, s. 445.

¹⁵⁵ Například rozhoduje-li valná hromada o změně stanov (nejde-li o změnu v důsledku zvýšení základního kapitálu představenstvem nebo o změnu, ke které došlo na základě jiných právních skutečností) nebo rozhoduje-li o zvýšení či snížení základního kapitálu apod.

¹⁵⁶ Například rozhoduje-li valná hromada o vyloučení nebo omezení přednostního práva na získání vyměnitelných a prioritních dluhopisů, o schválení ovládací smlouvy nebo o schválení smlouvy o převodu zisku apod.

¹⁵⁷ Srovnej ustanovení § 186, odst. 3, odst. 4, posl. věta, nebo odst. 5, obchodního zákoníku.

požadované kvalifikované většiny se mohou stanovy společnosti odchýlit, toliko však směrem vzestupným, tedy stanovit většinu ještě vyšší.

Akcionáři vždy hlasují a valná hromada poté coby k tomu způsobilý orgán přijímá rozhodnutí o každém bodu pořadu jednání zvlášť (tedy samostatně). Je zcela nepřijatelný postup, ke kterému (byť již velmi ojediněle) v praxi některých akciových společnostech přesto dochází, a to, že valná hromada nejprve projedná všechny body pořadu jednání, jakož i případné návrhy a protinavrhy k nim, a až posléze v samotném závěru se přistoupí k hlasování o všech těchto bodech jako celku. Výsledkem takového postupu je pak přijetí souhrnného usnesení valné hromady. Ačkoli to není v zákoně výslovně stanoveno, je nutné takový postup (zejména v případě absence jakýchkoliv bližších podmínek jeho užití ve stanovách, příp. v jednacím řádu) pro jeho rozpor se zákonem odmítnout, neboť neumožňuje akcionářům v plném rozsahu výkon jejich základních akcionářských práv. Předně neumožňuje akcionářům zaujmout různá stanoviska k různým bodům pořadu jednání valné hromady. Nutí je v podstatě k jedinému možnému závěru o všech projednávaných bodech. Dále neodpovídá požadavkům zákona kladeným na hlasování akcionářů v závislosti na významu projednávaných otázek (předně nerozlišuje kvalifikovanou či prostou většinu, nereflektuje požadavky odděleného hlasování atp.) a tudíž nelze jednoznačně říci, jakým poměrem hlasů byla jednotlivá rozhodnutí přijata. Nehledě na to, že ze souhrnného usnesení valné hromady není zřejmé, zda byla valná hromada po celou dobu projednávání jednotlivých bodů usnášeníschopná či nikoli. Takový postup by s největší pravděpodobností vedl k prohlášení usnesení valné hromady za neplatné.

Obdobně je třeba přistupovat i k tzv. blokovému hlasování, rozuměj hlasování o několika bodech pořadu jednání valné hromady dohromady. Nejčastěji k němu dochází u otázek, které spolu věcně souvisejí (typicky hlasování o volbě všech členů dozorčí rady jako celku, hlasování o schválení několika věcně souvisejících smluv apod.), nicméně i přesto nelze bez stanovení bližších pravidel takové hlasování následně přijaté usnesení valné hromady považovat za legitimní. Domácí judikatura k této otázce zatím mlčí, inspiraci je však možné hledat v zahraniční, zejména u našich německých sousedů, neboť české akciové právo má mnohé společné právě s akciovým právem německým. Spolkový soudní dvůr již problematiku přípustnosti blokového hlasování na valné hromadě řešil a dospěl k následujícímu závěru cit.: *„tzv. „blokové hlasování“ valné hromady akciové společnosti o několika souvisejících věcných otázkách (v tomto případě jde o souhlas k několika smlouvám, jimiž se akciová společnost podřizuje jinému podniku) je bez jakýchkoli pochybností přípustné tehdy, jestliže předsedající předem poukáže na to, že v případě (většinového) odmítnutí navrhovaného usnesení se uskuteční oddělené hlasování o jednotlivých otázkách a žádný z přítomných*

*akcionářů nevznesse proti uvedenému způsobu hlasování námitky.*¹⁵⁸ Domnívám se proto, že blokové hlasování by bylo lze připustit pouze za předpokladu, že pro všechny blokově projednávané otázky budou platit stejná pravidla usnášeníschopnosti valné hromady a dále bude vyžadována stejná většina hlasů k přijetí rozhodnutí o těchto otázkách valnou hromadou. Vedle toho je nezbytné, aby akcionáři byli předsedou valné hromady poučeni o podstatě blokového hlasování a jeho důsledcích, s možností vznést proti takovému hlasování námitku. Bude-li pak ze strany některého z akcionářů vznesena námitka vůči blokovému hlasování, nebo bude-li většinou navrhané usnesení odmítnuto, mělo by následovat klasické oddělené hlasování o každém jednotlivém bodu pořadu jednání zvlášť.

4.2 Zázpis o valné hromadě

Poté, co akcionáři projednají, a valná hromada rozhodne o všech bodech pořadu jednání, předseda valné hromady valnou hromadu ukončí. Zákon vyžaduje, aby byl o průběhu valné hromady pořízen zázpis. Přitom se rozlišují dva druhy zázpisů, a to jednak notářský zázpis, jehož vyhotovení zabezpečuje notář přítomný jednání valné hromady a jednak prostý zázpis o valné hromadě.

Notářský zázpis je veřejnou listinou a pořizuje se o těch rozhodnutích valné hromady, o kterých to vyžaduje zákon.¹⁵⁹ Notář sepisující notářský zázpis je odpovědný jak za věrohodnost, úplnost a pravdivost údajů a skutečností uvedených v notářském zázpisu, tak také za zákonnost jeho obsahu a postupu, který předcházal jeho vyhotovení.¹⁶⁰

Ve všech ostatních případech postačí vyhotovení prostého (běžného, tj. nikoli notářského) zázpisu. Povinnost zabezpečit vyhotovení takového zázpisu ukládá obchodní zákoník primárně představenstvu společnosti, a to ve lhůtě 30 dnů ode dne ukončení valné hromady.¹⁶¹ Nebylo-li však představenstvo společnosti svolavatelem valné hromady (tedy nesplnilo svou zákonnou povinnost ve stanovených případech valnou hromadu svolat), pak lze zcela jistě očekávat, že při vyhotovení zázpisu o valné hromadě bude taktéž pasivní a vyhotovení zázpisu nezabezpečí. V takovém případě zcela jistě může vyhotovení zázpisu zabezpečit jiná osoba či orgán společnosti, typicky příslušný svolavatel valné hromady (např. akciová minorita

¹⁵⁸ Rozsudek Spolkového soudního dvora ze dne 21. 7. 2003, sp.zn. II ZR 109/02, publikovaný v časopise Právní rozhledy, 2004, č. 10, s. 405.

¹⁵⁹ Například rozhoduje-li valná hromada o změně obsahu stanov, o zvýšení či snížení základního kapitálu, o zrušení společnosti s likvidací, o změně druhu nebo formy akcií atp.

¹⁶⁰ Op. cit. sub 28, s. 448.

¹⁶¹ Viz ustanovení § 189, odst. 1, obchodního zákoníku.

zmocněná ke svolání valné hromady soudem nebo dozorčí rada). Z hlediska platnosti a věrohodnosti takového zápisu totiž není podstatné, kdo zabezpečí jeho vyhotovení, nýbrž to, aby byl podepsán k tomu povolanými osobami, tedy zapisovatelem, předsedou valné hromady a dvěma zvolenými ověřovateli zápisu, neboť právě tyto osoby garantují pravdivost a úplnost údajů a skutečností uvedených v zápisu o valné hromadě.¹⁶²

Obligatorní obsahové náležitosti zápisu o valné hromadě nalezneme v ustanovení § 188 odst. 2 obchodního zákoníku. Přísnější požadavky pak z hlediska obsahového předepisuje notářský řád, sepisuje-li se o rozhodnutí valné hromady a o jejím průběhu notářský zápis.¹⁶³ Přílohou zápisu jsou vždy návrhy a prohlášení předložené valné hromadě k projednání, jakož i nezbytná listina přítomných. Obsahovým náležitostí zápisu o valné hromadě se v této práci nebudu blíže věnovat, neboť obdobně jako v případě obsahových náležitostí pozvánky na valnou hromadu, resp. oznámení o jejím konání tato otázka jak v právní teorii, tak v praxi nepřináší zásadních potíží.

6.0 Právní povaha usnesení valné hromady

6.0.1 Úvod do problematiky právní povahy usnesení valné hromady

Nyní se dostáváme k poslednímu bodu této práce, tedy ke krátkému pojednání o právní povaze usnesení valné hromady. Úvodem je třeba podotknout, že toto téma není v právní teorii, ani v praxi nijak nové. Svými kořeny sahá diskuse o této otázce již do druhé poloviny devadesátých let minulého století, kdy dne 17. prosince 1997 spatřil světlo světa průlomový rozsudek Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 1 Odon 88/97.¹⁶⁴ Avšak i přes dlouhou dobu, která uplynula od vydání zmiňovaného rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, které uvedenou diskuzi rozvířilo, jde o otázku stále aktuální a zdaleka ne definitivně uzavřenou.

Ve shora citovaném rozhodnutí Nejvyšší soud ČR poprvé judikoval, že usnesení valné hromady není právním úkonem, a to ani právním úkonem samotné akciové společnosti, protože valná hromada není orgánem způsobilým činit jménem akciové společnosti právní úkony, a ani právním úkonem akcionářů, neboť usnesení jako takové nepřijímají akcionáři coby fyzické či právnické osoby, nýbrž valná hromada coby orgán společnosti.

Dle názoru Nejvyššího soudu ČR má valná hromada coby orgán společnosti, byť za podmínek stanovených zákonem konstituovaný z jejich akcionářů, zcela jinou kvalitu než jakési

¹⁶² Op. cit. sub 28, s. 447.

¹⁶³ Srovnej ustanovení § 80b notářského řádu.

¹⁶⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR byl uveřejněn v časopise Soudní judikatura číslo 8, ročník 1998, pod číslem 65.

neformální seskupení akcionářů, které nespĺňuje zákonem stanovené podmínky pro vytvoření valné hromady coby orgánu společnosti. Jakmile však již jednou dojde ke konstituování valné hromady, není možné zaměňovat rozhodnutí valné hromady coby orgánu společnosti za jednání akcionářů, kteří tento orgán tvoří. Akcionáři se pouze podílejí na vytváření takového rozhodnutí, o jejich rozhodnutí coby fyzických či právnických osob však nemůže být řeč. Na valné hromadě se pouze utváří vůle společnosti ohledně záležitostí společnosti spadajících do působnosti valné hromady.¹⁶⁵

Nejvyšší soud ČR se totiž obával, že byla-li by usnesení valné hromady přiznána povaha právního úkonu, skýtalo by takové právní posouzení možnost napadat platnost těchto usnesení i mimo speciální režim ustanovení § 183 ve spojení s ustanovením § 131 obchodního zákoníku. V takovém případě by bylo lze postupovat podle obecných občanskoprávních ustanovení o platnosti, resp. neplatnosti právních úkonů, což by mohlo nebyvalou měrou zasáhnout do právní jistoty vztahů vznikajících na podkladě takových usnesení valné hromady. Uvedený postup byl proto coby nepřipustný vyloučen.¹⁶⁶

Dalo se předpokládat, že se k tak klíčovému rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR rozpoutá bouřlivá diskuse předních představitelů právní vědy i řady praktiků. Stalo se již téměř pravidlem, že se tito autoři rozdělují do tří názorových linií. Zastánci první linie se ztotožňují s názorem vysloveným Nejvyšším soudem ČR o tom, že usnesení valné hromady není právním úkonem, zastánci druhé linie tomuto názoru logicky oponují a zbývající část představitelů právní vědy i praxe stojí, nabízí se říci, „na hranici barikády,“ rozumějí vyslovuje pochybnosti v obou směrech.¹⁶⁷

¹⁶⁵ Citovaný rozsudek Nejvyššího soudu ČR byl následně potvrzen usnesením Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. března 2002, sp. zn. 29 Odo 528/2001, ve kterém byla původní argumentace na podporu závěru o tom, že usnesení valné hromady není právním úkonem rozšířena následujícím způsobem cit.: „...*usnesení valné hromady není právním úkonem, protože jím nedochází ke vzniku, změně nebo zániku právních vztahů vně společnosti. Usnesení valné hromady nemůže být právním úkonem ani proto, že nemá jednu z nezbytných kvalitativních náležitostí právních úkonů, není projevem vůle společnosti, neboť valná hromada není orgánem oprávněným jednat jménem společnosti ve vnějších vztazích.*“ K této argumentaci se pak Nejvyšší soud ČR vrátil v usnesení ze dne 26. března 2008, sp. zn. 29 Odo 1254/2006.

¹⁶⁶ Jak jsem již uváděla, problematika platnosti, resp. neplatnosti usnesení valné hromady akciové společnosti není náplní této práce, proto se uvedené problematiky dotknu pouze okrajově a toliko v míře související s posouzením právní povahy usnesení valné hromady.

¹⁶⁷ Shodně též Štegllová, I., Dědič, J. Je usnesení valné hromady právním úkonem? Právní rozhledy, 1999, č. 5, s. 225 – 266.

6.0.2 *Usnesení valné hromady není právní úkon*

Mezi nejznámější autory příklánějící se k názoru vyslovenému Nejvyšším soudem ČR o tom, že usnesení valné hromady není právním úkonem, se řadí především J. Dědič, I. Štenglová, P. Čech s L. Pavelou a řada další praktických komercionalistů.

J. Dědič a I. Štenglová již v roce 1999 společně konstatovali, že usnesení valné hromady skutečně není právním úkonem, nýbrž jinou právní skutečností ve smyslu ustanovení § 2 občanského zákoníku, a to ve svém příspěvku *Je usnesení valné hromady právním úkonem?*¹⁶⁸

J. Dědič později tyto závěry zopakoval ve svém komentáři,¹⁶⁹ když uzavřel cit.: „...*Je to důsledek koncepce, podle níž není usnesení valné hromady právním úkonem, ale jinou právní skutečností. Vzhledem k tomu, že jsme se výše přiklonili k názoru, že usnesení valné hromady není právním úkonem, nelze podle našeho názoru posuzovat neplatnost usnesení valné hromady podle ustanovení občanského nebo obchodního zákoníku o právních úkonech.*“ Obdobný postup zvolila také I. Štenglová, která se ve svém komentáři přidržela argumentace použité Nejvyšším soudem ČR ve shora citovaném průlomovém rozsudku na podporu svého závěru o tom, že usnesení valné hromady není právním úkonem.¹⁷⁰

P. Čech a L. Pavla taktéž podpořili závěr Nejvyššího soudu ČR a dál uvedenou problematiku rozvedli ve svém příspěvku *Právní povaha úkonů spojených s valnou hromadou.*¹⁷¹ Oba autoři navíc trefně podotkli, že otázka právní kvalifikace svolání valné hromady, hlasování akcionářů na valné hromadě či usnesení valné hromady je (až na výjimky) spíše akademická a praktické dopady této kvalifikace se omezují na několik dílčích problémů (jako je např. zvláštní režim neplanosti a soudního přezkumu usnesení valné hromady, problematika sepisování notářských zápisů, specifika plné moci k zastupování na valné hromadě atp.).

6.0.3 *Usnesení valné hromady je právní úkon*

Mezi zastánce opoziční názorové linie patří především K. Eliáš a J. Pokorná.

K. Eliáš poté, co podrobil detailnímu rozboru a věcné kritice závěry I. Štenglové a J. Dědiče vyslovené v roce 1999, k této otázce uzavřel, že usnesení valných hromad, případně

¹⁶⁸ Tamtéž.

¹⁶⁹ Viz op. cit. sub 82, s. 1158 - 1159.

¹⁷⁰ Srovnej op. cit. sub 121, s. 418.

¹⁷¹ Op. cit. sub 29.

jiných členských shromáždění soukromoprávních korporací považuje za jednostranné právní úkony těchto právnických osob, a to do té míry, v jaké mají za následek vznik, změnu či zánik práv a povinností subjektů od právnické osoby odlišných. Poukazuje zejména na to, že právní úprava každé formy soukromoprávní korporace vždy jasně počítá s tím, že taková korporace usnesením svého nejvyššího orgánu vůli nejen vytvoří, ale také současně projeví.¹⁷²

J. Pokorná se ve své krátké stati na toto téma¹⁷³ vyjádřila v tom směru, že činnost vnitřních orgánů kapitálových společností považuje za proces predeterminující chování společnosti jako celku. Bude-li se pak v takovém procesu realizovat jednání vnitřních orgánů společnosti, a to v právem předpokládaných formách s cílem způsobit následky, které právo s takovým jednáním spojuje, půjde navenek o procesy, které uskutečňuje obchodní společnost coby právnická osoba. Pakliže uvedené procesy vykazují většinu znaků shodných se znaky právních úkonů, není důvod k tomu, aby tyto projevy vůle společnosti byly vyčleňovány z kategorie právních úkonů.

6.0.4 Pochybnosti v obou směrech aneb usnesení valné hromady coby rozhodnutí sui generis

Poslední názorovou linii pak představují autoři, kteří se nechtějí kategoricky přiklonit k žádnému z výše uvedených názorů. Stojí na jakési pomyslné hranici a vyjadřují své pochybnosti k oběma výše uvedeným koncepcím. Společně těmto autorům je, že povětšinou chápou usnesení valné hromady jako jakési rozhodnutí „sui generis,“ tedy rozhodnutí svého druhu.

Do této skupiny řadím především I. Pelikánovou a V. Piheru.

I. Pelikánová chápe usnesení valné hromady jako vnitřní rozhodovací akt společnosti, který není jejím právním úkonem, na druhou stranu jej však současně považuje za právní úkon smluvní povahy spočívající na konsensu společníků vzešlého z jejich hlasování na valné hromadě.¹⁷⁴ Dle jejího názoru valná hromada coby orgán společnosti sice vytváří vůli společnosti, není však způsobilá tuto vůli projevit navenek (to přísluší pouze jednatelskému orgánu společnosti). V tomto ohledu tak usnesení valné hromady coby vnitřní akt společnosti

¹⁷² Srovnej Eliáš, K. *Akciová společnost. Systematický výklad obecného akciového práva se zřetelem k jeho reformě.* Praha: Linde, 2000, s. 239.

¹⁷³ Viz Pokorná, J. Několik úvah k právní povaze usnesení valné hromady. *Právní rozhledy*, 1999, č. 12, s. 631 – 635.

¹⁷⁴ Viz op. cit. sub 61, s. 491.

zavazuje toliko společníky společnosti z titulu jejich příslušnosti ke společnosti, ale nemůže mít zásadně žádné účinky navenek vůči osobám stojícím vně společnosti.¹⁷⁵

K této otázce pro mne asi nejpříležitější stanovisko zaujal V. Pihera,¹⁷⁶ který uvedl, že právní subjektivita společnosti v ničem nepopírá samostatnou právní subjektivitu společníků a tudíž nemůže mít vliv ani na povahu jejich jednání. Výsledkem hlasování společníků je tak rozhodnutí, které zcela jistě je právním úkonem těchto společníků. Nabízí se však otázka, zda je současně i právním úkonem společnosti? K tomu V. Pihera uzavřel, že v případě usnesení valné hromady zákon stanoví, že rozhodnutí společníků coby právní úkon těchto společníků je, bude-li učiněn za předepsaných podmínek, současně usnesením valné hromady. Usnesení valné hromady však není možné bez dalšího považovat za právní úkon společníků, neboť takový závěr by odporoval právní konstrukci orgánů společnosti a ani za právní úkon společnosti, neboť není výsledkem jejího právního jednání. Z toho vyplývá, že V. Pihera obdobně jako I. Pelikánová přisuzuje usnesení valné hromady dvojjedinou povahu, kdy na jedné straně coby rozhodnutí společníků společnosti právním úkonem je, ale na druhou stranu coby usnesení valné hromady právním úkonem být nemůže. Zdůrazňuje však, že v obou případech je třeba k usnesení valné hromady přistupovat jako k jediné skutečnosti, jejíž právní režim by měl být vždy jednotný.

6.0.5 Stanovisko autorky práce k právní povaze usnesení valné hromady

Jak jsem již v předchozích kapitolách této práce uvedla, u problematiky právní povahy hlasování akcionáře na valné hromadě, jakož i právní povahy usnesení valné hromady se ztotožňuji se závěry vyslovenými V. Piherou.¹⁷⁷ Považuji však za důležité své stanovisko podrobněji rozpracovat.

Budeme-li se zabývat otázkou, zda usnesení valné hromady je či není právním úkonem, měli bychom nejprve hledat odpověď na otázku co, že to právní úkon vlastně je.

Legální definici právního úkonu nalezneme v ustanovení § 34 občanského zákoníku, který stanoví, že „*právní úkon je projev vůle směřující zejména ke vzniku, změně nebo zániku těch práv nebo povinností, které právní předpisy s takovým projevem spojují.*“ Z uvedeného vyplývá, že pojmovými znaky právního úkonu jsou:

a) vůle,

¹⁷⁵ Viz Pelikánová, I. Komentář k obchodnímu zákoníku. 3. Díl. Praha: Linde, 1996, s. 85 – 88.

¹⁷⁶ Op. cit. sub 90.

¹⁷⁷ Op. cit. sub 90.

- b) relevantní projev vůle,
- c) zaměření vůle na způsobení právního následku, tj. vznik, změna nebo zánik práv a povinností, které právní předpisy s takovým projevem spojují.

Bez vůle, která směřuje ke způsobení právního následku, jakož i bez jejího relevantního projevu ve vnějším světě, nelze tedy o právním úkonu vůbec hovořit.¹⁷⁸

Myslím, že není pochyb o tom, že usnesení valné hromady splňuje první a třetí z výše uvedených pojmových znaků právních úkonů, tedy že vyjadřuje vůli akciové společnosti, jejíž valná hromada usnesení přijala, a že tato vůle směřuje ke vzniku právem předpokládaného následku. Nejasnosti však nastávají u druhého znaku, tj. relevantního projevu vůle, neboť právnické osoby netvoří svoji vůli přímo (jako tomu je u osob fyzických), ale vždy prostřednictvím k tomu zákonem určeného orgánu. U tohoto znaku se nejvíce projevují specifika valných hromad coby zákonem předpokládaných sdružení akcionářů.

I. Štenglová a J. Dědič vyslovili závěr,¹⁷⁹ se kterým nemohu souhlasit, totiž že usnesení valné hromady nevyjadřuje přímo vůli společníků a jako takové nemůže být právním úkonem takových společníků, neboť usnesení, resp. rozhodnutí není výsledkem schody zúčastněných, nýbrž výsledkem střetu jejich vůlí.

Usnesení valné hromady je coby výsledek hlasování akcionářů přítomných na valné hromadě bezpochyby právním úkonem, a to právním úkonem těchto akcionářů, neboť naplňuje všechny výše uvedené znaky právního úkonu. Akcionáři jsou nepochybně samostatnými právními subjekty odlišnými od společnosti, které při hlasování na valné hromadě vyjadřují relevantním způsobem svoji vůli, a tato vůle zcela jistě směřuje ke způsobení právem předpokládaného následku, tj. k přijetí usnesení valné hromady. Zároveň je však třeba mít na paměti, že při splnění zákonem stanovených podmínek tyto akcionáři konstituují nejvyšší orgán společnosti (valnou hromadu). Proto je tedy nezbytné na ně nahlížet dvojí optikou, a to jednak jako na akcionáře coby osoby právně odlišné od společnosti, které na jednání valné hromady vykonávají svá akcionářská práva (zejména právo hlasovat o jednotlivých bodech pořadu jednání, právo klást návrhy a protináměry, právo dostat vysvětlení k projednávaným otázkám apod.) a jednak jako na akcionáře coby personální substrát valné hromady oprávněné rozhodovat o otázkách svěřených jí do působnosti zákonem.

¹⁷⁸ Viz Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník I. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 297.

¹⁷⁹ Viz op. cit. sub 166.

Valná hromada je kolektivně rozhodujícím orgánem. Takové rozhodování však není specifikem pouze právnických osob a jejich orgánů, ale setkáváme se s ním i u jiných právních entit, typicky v případě spoluvlastnického rozhodování podle ustanovení § 139 občanského zákoníku nebo rozhodování účastníků sdružení podle ustanovení § 836 občanského zákoníku, kde výsledkem jsou vždy právní úkony rozhodujících osob (a to i v případě, kdy se vůle rozhodujících osob střetávají!) a nikdo proti takovým závěrům nevznáší jedinou námitku. Není tedy důvod, proč by tomu mělo být v případě akcionářů hlasujících na valné hromadě jinak.

Domnívám se, že důvodem, pro který někteří autoři odnímají usnesení valné hromady povahu právního úkonu akcionářů, je právě ta skutečnost, že za splnění zákonem stanovených podmínek tito akcionáři zároveň vytvářejí zákonem předpokládaný orgán právnické osoby, s čímž se u spoluvlastníků či účastníků sdružení nesetkáme, neboť v těchto případech o právnickou osobu vůbec nejde. Zákonem předpokládané konstituování akcionářů v orgán společnosti je však pouze další vlastností navíc (chcete-li jakousi přidanou hodnotou), kterou zákonodárce obdařil sdružení akcionářů. Nemyslím si, že by tato „přidaná hodnota“ bez dalšího odnímala rozhodnutí takto konstituovaných akcionářů povahu právního úkonu.

Na druhou stranu jsem zastáncem závěru, že usnesení valné hromady nemůže být právním úkonem společnosti, neboť uvažujeme-li o právním úkonu společnosti, pak usnesení valné hromady postrádá druhý z výše uvedených znaků právního úkonu, a to relevantní projev vůle společnosti jako takové. Valná hromada totiž není orgánem způsobilým činit jménem akciové společnosti právní úkony.¹⁸⁰

Z uvedeného vyplývá, že jedna a táž skutečnost může být nazírána dvojím způsobem. Oba tyto úhly pohledu však musí ústit ke stejnému právnímu režimu. Není totiž možné, aby viděnou jednou optikou bylo rozhodnutí coby právní úkon společníků absolutně neplatné, zatímco na usnesení valné hromady by bylo nahlíženo jako na platné, protože by jeho platnost nebyla zpochybněna zákonem stanoveným způsobem. Stejně tak, bylo-li by usnesení valné hromady prohlášeno za neplatné, musí taková neplatnost stíhat také rozhodnutí společníků coby jejich právní úkon.

Lze tedy uzavřít, že usnesení valné hromady nelze jednoznačně zařadit do kategorie právních úkonů, na druhou stranu mu však tuto povahu nelze ani jednoznačně odejmout. V tomto ohledu považuji rozhodnutí valné hromady za rozhodnutí „sui generis,“ tedy rozhodnutí svého druhu. Jde o zvláštní zákonem konstruovanou skutečnost, na níž lze nahlížet dvěma výše uvedenými způsoby. Tuto specifickou povahu usnesení valné hromady je nutné respektovat a není možné ji zejména při posuzování platnosti, resp. neplatnosti usnesení valné

¹⁸⁰ K tomu srovnej ustanovení § 20 občanského zákoníku a ustanovení § 13, 15 a 16 obchodního zákoníku.

hromady postupem dle ustanovení § 131 ve spojení s ustanovením § 183 obchodního zákoníku zcela přehlížet.

7. Závěr

Valná hromada je nejvyšším orgánem akciové společnosti a v její organizační struktuře zaujímá nenahraditelné místo. Jedná se o obligatorně zřizovaný kolektivní orgán tvořený všemi akcionáři společnosti, jehož prostřednictvím akcionáři realizují právo podílet se na řízení společnosti. Valné hromadě přísluší rozhodovat o nejdůležitějších otázkách života

akciové společnosti, jakož i o personálním obsazení ostatních orgánů společnosti. Coby orgán společnosti je valná hromada pojmovou součástí každé akciové společnosti, nemá však na rozdíl od akciové společnosti samostatnou právní subjektivitu.

Valná hromada není trvale jednajícím orgánem akciové společnosti. Minimálním zákonem poskytovaným standardem je jedno jednání valné hromady ročně, a to ve lhůtě určené stanovami, nejpozději však do 6 měsíců od posledního dne účetního období. Pokud se valná hromada koná ve lhůtách určených zákonem nebo stanovami společnosti, pak hovoříme o řádné valné hromadě. Bude-li se valná hromada konat mimo tyto stanovené lhůty, půjde o mimořádnou valnou hromadu, a to i tehdy pokud zákon výslovně nestanoví, že se o mimořádnou valnou hromadu jedná. Vedle toho zákon upravuje ještě náhradní valnou hromadou, která musí být svolána tehdy, není-li řádná nebo mimořádná valná hromada schopna se usnášet, a pro kterou platí zcela specifická pravidla ohledně jejího svolání i způsobilosti se usnášet.

Mezi subjekty oprávněné svolat valnou hromadu řadíme na prvním místě představenstvo společnosti, které o svolání valné hromady rozhoduje coby kolektivní orgán v souladu s ustanovením § 194 odst. 3 obchodního zákoníku. Svolat valnou hromadu však přísluší v zákonem stanovených případech také jednotlivým členům představenstva společnosti a soudní judikatura pak uvedené oprávnění jednotlivých členů představenstva rozšířila i na bývalé členy představenstva společnosti, pokud není k dispozici jiný orgán společnosti, který by valnou hromadu svolal.

Druhým subjektem oprávněným svolat valnou hromadu je dozorčí rada společnosti, která tak opět činí coby kolektivní orgán společnosti za podmínek stanovených v ustanovení § 199 odst. 1 obchodního zákoníku. Vedle toho aktuální judikatura Nejvyššího soudu potvrdila závěry převážné části právní doktríny o tom, že oprávnění svolat valnou hromadu za podmínek stanovených v ust. §199 odst. 1 obchodního zákoníku svědčí také kterémukoli členu dozorčí rady společnosti, budou-li současně splněny obdobné předpoklady jako v případě svolání valné hromady jednotlivými členy představenstva společnosti.

V neposlední řadě je oprávněna svolat valnou hromadu akciová minorita zmocněná k tomu soudem dle ustanovení § 181 odst. 3 obchodního zákoníku. Na rozdíl od představenstva či dozorčí rady společnosti, resp. jejich jednotlivých členů, se akciová minorita může domoci soudní cestou svolání toliko mimořádné valné hromady, případně v souladu s aktuální judikatorní praxí také náhradní valné hromady.

Subjekty oprávněné svolat valnou hromadu jsou povinny dodržet zákonem stanovený způsob svolání valné hromady. Vydala-li společnosti akcie na jméno, svolává se valná hromada

písemnou pozvánkou, kterou je třeba odeslat všem akcionářům společnosti na adresu jejich sídla či bydliště uvedenou v seznamu akcionářů. Má-li společnost akcie na majitele, svolává se valná hromada oznámením uveřejněným v Obchodním věstníku a jiným vhodným způsobem určeným stanovami společnosti. Tento „jiný vhodný způsob“ nahradil v důsledku přijetí novely obchodního zákoníku původní požadavek zákonodárce na uveřejnění oznámení o konání valné hromady v jednom celostátně distribuovaném deníku. Uvedená změna je společnostmi vítána zejména s ohledem na eliminaci nákladů spojených právě s povinným uveřejňováním oznámení o konání valné hromady v celostátně distribuovaných denících ve srovnání s uveřejněním oznámení například na oficiálních webových stránkách společnosti.

I po přijetí novely obchodního zákoníku bylo z hlediska způsobu svolání valné hromady společnosti mající akcie na majitele zachováno centrální uveřejnění oznámení o konání valné hromady v Obchodním věstníku. Tento požadavek považuji za zpátečnický, neboť povědomí akcionářů (zejména těch zahraničních) o existenci Obchodního věstníku, tím spíše jeho obliba mezi akcionáři je totiž pramalá. Lze předpokládat, že akcionáři na místo Obchodního věstníku budou dávat přednost spíše onomu „jinému vhodnému způsobu“ uveřejnění oznámení o konání valné hromady určenému stanovami společnosti (typicky uveřejnění oznámení na oficiálních webových stránkách společnosti, nebo má-li společnost akcie na majitele v zaknihované podobě, zaslání oznámení o konání valné hromady přímo na adresu bydliště nebo sídla akcionáře uvedenou v evidenci zaknihovaných cenných papírů).

Svolavatel valné hromady musí vždy dodržet zákonem stanovenou lhůtu, v níž je třeba pozvánku na valnou hromadu, resp. oznámení o konání valné hromady uveřejnit. Tato lhůta činí nejméně 30 dní počítáno přede dnem konání valné hromady, přičemž jde o lhůtu minimální a v tomto ohledu nepřekročitelnou. Stanovy společnosti mohou lhůtu pro svolání valné hromady pouze prodloužit, zkrácení lhůty by bylo v rozporu se zákonem a z uvedeného důvodu by bylo příslušné ustanovení stanov absolutně neplatné.

Z uvedené minimální třicetidenní lhůty pro svolání valné hromady existují tři zákonné výjimky ve prospěch jejího zkrácení. První výjimku představuje patnáctidenní lhůta ke svolání náhradní valné hromady dle ustanovení § 185 odst. 3 obchodního zákoníku. Zkrácená patnáctidenní lhůta se dále uplatní také při svolání mimořádné valné hromady dle ustanovení § 181 obchodního zákoníku, která se musí konat nejpozději do 40 dnů ode dne, kdy představenstvo společnosti obdrželo žádost akciové minority o její svolání. Uvedené lhůty jsou však nedostatečné, jedná-li se o svolání mimořádné valné hromady kótované společnosti. Pro tyto případy zákon uvedenou patnáctidenní lhůtu prodloužuje na 21 dnů s tím, že valná hromada se pak musí konat nejpozději do 50 dnů ode dne, kdy představenstvo obdrželo žádost akciové minority o její svolání. Prodloužení těchto lhůt si vyžádala transpozice směrnice, jejímž účelem

bylo poskytnout větší časový prostor zahraničním investorům, aby se mohli náležitě seznámit s navrhovaným pořadem jednání valné hromady, připravit se na jednání valné hromady, budou-li se ho chtít zúčastnit osobně, případně v této lhůtě zabezpečit účast svého zástupce a udělit mu za tím účelem dostatečné pokyny. Poslední výjimku pak představuje čtrnáctidenní lhůta pro svolání valné hromady cílové společnosti po uveřejnění výsledků nabídky převzetí na žádost oferenta dle ustanovení § 32 odst. 4 zákona o nabídkách převzetí.

U problematiky právní povahy svolání valné hromady, shodně též pozvánky na valnou hromadu a oznámení o konání valné hromady, se řadím mezi zastávce většinového názoru o tom, že jak svolání valné hromady, tak pozvánka na valnou hromadu, resp. oznámení o jejím konání nejsou právní úkony. Je to dáno především tím, že svolání valné hromady je záležitostí vnitřního fungování společnosti. Jedná se o zvláštní, zákonem explicitně stanovenou povinnost představenstva společnosti (obdobně též dozorčí rady), které coby kolektivní orgán nemá vlastní způsobilost k právním úkonům. Pakliže by mělo být svolání valné hromady, resp. pozvánka na valnou hromadu či oznámení o jejím konání právním úkonem, pak by se mohlo jednat pouze o právní úkon společnosti nebo jednotlivých členů představenstva či dozorčí rady, což však odporuje současné dikci zákona. Kdyby totiž zákonodárce považoval pozvánku na valnou hromadu, resp. oznámení o jejím konání za právní úkon, zcela jistě by povinnost jejich uveřejnění nesvěřil výslovně představenstvu společnosti, nýbrž společnosti jako takové. Nutno dodat, že pozvánka na valnou hromadu, resp. oznámení o konání valné hromady pouze reflektují skutečnost, že představenstvo se již dříve rozhodlo svolat valnou hromadu s určitým pořadem jednání. Samotnou realizaci takového rozhodnutí v podobě fyzické přípravy pozvánky na valnou hromadu či oznámení o konání valné hromady a jejich distribuce akcionářům však již představenstvo společnosti zpravidla zabezpečovat nebude, neboť tento úkol svěří administrativním pracovníkům společnosti.

Právo účastnit se jednání valné hromady je základním právem každého akcionáře společnosti bez ohledu na druh, formu, podobu či jmenovitou hodnotu jeho akcií a dále také bez ohledu na to, zda vlastní akcie, s nimiž je spojeno hlasovací právo či nikoli nebo, zda hlasovací právo může nebo nemůže vykonat. To neplatí v případech, kdy akcionář není oprávněn vykonávat akcionářská práva.

Jednání valné hromady se může akcionář účastnit buď osobně, nebo prostřednictvím svého zástupce. Bude-li akcionářem právnická osoba, půjde o osobní účast tehdy, účastní-li se valné hromady její statutární orgán. Je-li však jménem právnické osoby oprávněno jednat více osob společně, pak je taková právnická osoba povinna vždy určit jediného zástupce, který ji bude na valné hromadě reprezentovat, neboť možnost společného jednání více osob na valné hromadě a tím i společný výkon práv akcionáře na valné hromadě jsou zákonem vyloučeny.

Účastní-li se akcionář valné hromady v zastoupení, musí svému zástupci za tímto účelem udělit písemnou plnou moc, ve které určí rozsah svého zastoupení (tedy zda uděluje plnou moc toliko pro jednu konkrétní valnou hromadu nebo pro více valných hromad v určitém časovém období). Plná moc pro zastupování akcionáře na valné hromadě není plnou mocí k uskutečnění právního úkonu, nýbrž je speciální plnou mocí opravňující zmocněnce k zastupování akcionáře na valné hromadě konkrétní společnosti, a to i pro více v budoucnu konaných valných hromad. Nejedná se o plnou moc k právnímu úkonu právě proto, že opravňuje zmocněnce nejen k hlasování na valné hromadě (kteréžto považují za právní úkon), ale také k výkonu řady dalších práv, které je akcionář oprávněn na jednání valné hromady uplatňovat, která však již právními úkony nejsou (např. právo na informace o činnosti společnosti, právo na vysvětlení, právo pouhé účasti na valné hromadě atp.).

Je zcela vyloučeno, aby akcionáře ohledně týchž akcií zastupovalo (tj. jednalo a hlasovalo) na valné hromadě více zástupců společně, neboť takový postup by v praxi vedl k neřešitelným situacím, kdy by právě společní zmocněnci na valné hromadě jednali protichůdně. Obdobně je též vyloučena paralelní přítomnost akcionáře i jeho zástupce na jednání valné hromady, a to i ohledně části akcií zastupovaného akcionáře, neboť současná přítomnost obou významně přesahuje účel ustanovení § 184 odst. 1 věta druhá obchodního zákoníku, rozuměj ochranu zájmů akcionáře, který se nemůže valné hromady zúčastnit osobně. Jakmile se však akcionář dostaví osobně na valnou hromadu, pak mu tato ochrana již nepřísluší a svá akcionářská práva by měl vykonat osobně, Současná přítomnost zástupce akcionáře na valné hromadě sleduje jiný účel, a proto je možná pouze se souhlasem valné hromady.

Po příchodu na místo konání valné hromady potvrdí akcionáři, resp. jejich zástupci svoji prezenci do listiny přítomných. Listina přítomných je důležitým dokumentem, který slouží k prokázání způsobilosti valné hromady se usnášet. Proto by měla být k dispozici po celé jednání valné hromady pro případ, že by se někteří akcionáři dostavili později, tedy po oficiálním zahájení valné hromady, nebo naopak pro případ, že by někteří akcionáři opustili jednání valné hromady předčasně. Za správnost a úplnost listiny přítomných odpovídá podle současné právní úpravy předseda valné hromady a zapisovatel, což je nelogický a v praxi těžko realizovatelný požadavek, neboť v době, kdy k prezenci akcionářů dochází, nebyla valná hromada ještě zahájena, tím spíše nebyly zvoleny ani její orgány. Z uvedeného důvodu by bylo lze doporučit, aby zákonodárce tento požadavek korigoval a odpovědnost za správnost a úplnost listiny přítomných přenesl na svolavatele valné hromady.

Jednání valné hromady je neveřejné a mohou se ho vedle akcionářů společnosti účastnit pouze zákonem, resp. stanovami povolané osoby. Povinná účast je zákonem uložena toliko členům dozorčí rady společnosti. Členové představenstva tuto povinnost výslovně

stanovenou zákonem nemají, nicméně dovodila ji judikatura Nejvyššího soudu ČR. Stanovy pak mohou okruh osob povinně se účastnících valné hromady dále rozšířit i o členy dalších obligatorně či fakultativně zřizovaných orgánů společnosti, případně o další osoby (např. ředitele společnosti). Jiné než zákonem či stanovami vymezené osoby se mohou jednání valné hromady účastnit pouze coby hosté, a to jen za předpokladu, že valná hromada s jejich účastí bude souhlasit.

Po zahájení valné hromady je nezbytné prověřit, zda bylo dosaženo kvora nezbytného pro způsobilost valné hromady se usnášet. Zákonem stanovená minimální hranice usnášeníschopnosti je představována účastí akcionářů držících akcie, jejichž jmenovitá hodnota přesahuje 30% základního kapitálu. Stanovy se mohou od zákonem definovaného kvora odchýlit pouze způsobem vzestupným, tedy stanovit kворum ještě vyšší. Zásadně platí, že k akciím nebo zatímním listům, se kterými není spojeno hlasovací právo nebo hlasovací právo nelze vykonat, se při posuzování usnášeníschopnosti valné hromady nepřihlíží.

Způsobilost valné hromady se usnášet je třeba posoudit nejen na jejím počátku, ale také v průběhu jejího jednání vždy před každým hlasováním a rozhodnutím valné hromady. Bude-li valná hromada usnášeníschopná, je možné přistoupit k projednání navrhovaných bodů pořadu jednání. Pokud po svém zahájení valná hromada schopna usnášení nebude a stanovy společnosti nebudou nabízet způsob řešení nastalé situace, nezbude než jednání valné hromady ukončit a způsobem dle ustanovení § 185 odst. 3 svolat náhradní valnou hromadu. Domnívám se však, že uvedený postup není na místě v případě, kdy absentovala usnášeníschopnost valné hromady pouze ohledně těch bodů pořadu jednání, u kterých nemůže konkrétní akcionář vykonat hlasovací právo nebo v případě, kdy stanovy vyžadují k rozhodnutí o určité otázce vyšší kворum pro dosažení způsobilosti valné hromady se usnášet. V těchto případech je možné příslušné body pořadu jednání přeskočit a dále pokračovat v těch, u nichž z uvedeného důvodu způsobilost valné hromady neabsentuje.

Bez ohledu na to, zda je volba orgánů valné hromady označena jako bod pořadu jednání valné hromady v pozvánce, resp. v oznámení o konání valné hromady, měla by být prvním z projednávaných bodů, neboť volba orgánů valné hromady je povinná, bez zvolených orgánů nemůže valná hromada řádně jednat a musí být ukončena. Mezi orgány valné hromady patří předseda valné hromady, kterému přísluší nejrozsáhlejší organizační oprávnění, dále zapisovatel, dva ověřovatelé zápisu a osoby pověřené sčítáním hlasů. Uvedené funkce může zastávat jakákoli fyzická osoba, tedy nikoli pouze akcionář společnosti, přičemž výkon těchto funkcí nelze kumulovat.

Na volbu orgánů valné hromady navazuje nejdůležitější část jednání valné hromady, tedy projednání jednotlivých navrhovaných bodů pořadu jednání. Pořad jednání valné hromady určuje vždy svolavatel valné hromady a akcionáři mají možnost se s ním seznámit v pozvánce na valnou hromadu, resp. v oznámení o konání valné hromady. Rozšířit navrhovaný pořad jednání valné hromady po jejím zahájení je možné pouze za účasti a se souhlasem všech akcionářů společnosti. Uvedené se neuplatní u procedurálních otázek, neboť tyto otázky netřeba výslovně uvádět v pozvánce na valnou hromadu, resp. v oznámení o konání valné hromady, a lze je projednat a rozhodnout o nich, kdykoli v průběhu valné hromady taková potřeba vystane. Procedurální otázky totiž nemají obecnou povahu a rozhodnutí valné hromady o těchto otázkách nestanoví žádná pravidla pro futuro. Naopak zúžení navrhovaného pořadu jednání valné hromady nevyžaduje přítomnosti všech akcionářů společnosti na valné hromadě, musí s tím však všichni přítomní akcionáři souhlasit.

Každý akcionář přítomný na jednání valné hromady má právo požadovat a dostat na jednání valné hromady vysvětlení záležitostí týkajících se společnosti, je-li takové vysvětlení potřebné pro posouzení předmětu jednání valné hromady, jakož i uplatňovat návrhy a protinávrhy k jednotlivým bodům pořadu jednání. Právní úprava poskytování vysvětlení ze strany společnosti doznala po přijetí novely obchodního zákoníku výrazného zjednodušení. Nově umožňuje akciovým společnostem poskytovat vysvětlení formou souhrnných odpovědí na nejčastěji se vyskytující otázky akcionářů, kdy tyto otázky a odpovědi na ně uveřejní na svých oficiálních webových stránkách nejpozději v den předcházející konání valné hromady. Dotázali se pak akcionář na jednání valné hromady na otázku tímto způsobem již zodpovězenou, postačí, bude-li odkázán na odpověď publikovanou na webových stránkách společnosti, pakliže je současně tato odpověď k dispozici akcionáři také v místě konání valné hromady.

Po přednesení návrhů a protinávrhů, po zodpovězení vznesených otázek a po diskusi všech zúčastněných k projednávanému bodu pořadu jednání valné hromady následuje hlasování. Z osob účastnících se jednání valné hromady náleží hlasovací právo pouze a jen akcionářům společnosti, to však výjimkou případů, kdy akcionář není oprávněn hlasovací právo vykonat nebo drží akcie, s nimiž hlasovací právo spojeno není. Z hlediska způsobu hlasování je možné rozlišovat hlasování veřejné, rozuměj hlasování, u kterého ostatní mohou seznat, jak kdo hlasoval, nebo hlasování tajné např. pomocí hlasovacích lístků či hlasovacího zařízení. Nově obchodní zákoník upravuje také distanční hlasování nebo hlasování korespondenční.

V hlasování akcionářů na valné hromadě spatřují právní úkon těchto akcionářů, neboť akcionáři hlasující na valné hromadě jsou samostatnými právními subjekty, které mají vlastní způsobilost k právním úkonům, ačkoli současně konstituují nejvyšší orgán společnosti, který takovou způsobilost postrádá. Odevzdáním svého hlasu projevuje každý akcionář svoji

individuální vůli, jeho jednání směřuje ke způsobení právně relevantního následku (tedy k přijetí usnesení valné hromady) a tudíž nelze učinit jiný závěr, než že takový akcionář činí právní úkon.

Valná hromada coby kolektivní orgán rozhoduje většinově. Nestanoví-li zákon něco jiného, vyžaduje se k přijetí rozhodnutí valné hromady nadpoloviční (prostá) většina hlasů přítomných akcionářů. Vedle uvedené nadpoloviční většiny stanoví zákon pro určité otázky v závislosti na jejich významu také tzv. kvalifikovanou většinu hlasů, opět počítáno z přítomných akcionářů, nestanoví-li stanovy jiný základ pro výpočet uvedené většiny. Kvalifikovanou většinou se rozumí většina dvoutřetinovou nebo tříčtvrtinovou a v některých případech vyžaduje zákon dokonce tzv. oddělené hlasování podle druhu či formy akcií nebo souhlas všech akcionářů. Stanovy společnosti pak mohou být ještě přísnější než zákon, tedy stanovit vyšší než zákonem předpokládanou většinu, jít však pod zákonem stanovenou mez je nepřípustné.

Obecně platí, že akcionáři hlasují vždy o každém bodu pořadu jednání valné hromady zvlášť. Je zcela vyloučeno, aby akcionáři hlasovali a valná hromada posléze rozhodla o všech bodech pořadu jednání jako celku s tím, že přijme souhrnné usnesení. Takový postup brání akcionářům v plném výkonu základních akcionářských práv a neumožňuje jim zaujmout různá stanoviska k jednotlivým projednávaným otázkám. Obdobně nelze doporučit ani blokové hlasování, tedy hlasování o několika bodech pořadu jednání valné hromady jako celku, které je legitimní pouze v případě, že stanovy podrobně upraví podmínky jeho užití, a to takovým způsobem, který nebude poškozovat žádného z akcionářů.

Po projednání všech bodů pořadu jednání valné hromady bude valná hromada ukončena. O průběhu valné hromady musí být pořízen zápis, a to buď prostý zápis o valné hromadě, jehož vyhotovení je povinno zabezpečit představenstvo společnosti ve lhůtě 30 dnů od ukončení valné hromady, nebo notářský zápis, který vyhotovuje notář přítomný jednání valné hromady v případech stanovených zákonem.

Rozhodnutí valné hromady mají formu usnesení. Usnesení valné hromady přijaté na podkladě hlasování jednotlivých akcionářů považují za rozhodnutí *sui generis* (rozhodnutí svého druhu), neboť lze na něj nahlížet dvojí optikou. Za splnění zákonem stanovených podmínek je takové rozhodnutí coby výsledek hlasování právním úkonem akcionářů, současně však, coby usnesení orgánu akciové společnosti, který není způsobilý činit jménem společnosti právní úkony, není právním úkonem společnosti. Tuto specifickou povahu usnesení valné hromady je nutné respektovat a vždy se snažit o to, aby oba naznačené úhly pohledu vedly ke stejnému právnímu režimu

Ačkoli právní úprava procesu svolání valné hromady akciové společnosti a následného průběhu jejího jednání prošla rozsáhlou novelizací, která se jí snažila přiblížit současnému trendu moderní společnosti využívající moderní způsoby komunikace, a která nastínila nové možnosti, kterými se mohou valné hromady v budoucnu ubírat, bude ještě několik let trvat, než se proces jednání valné hromady v tomto ohledu zjednoduší, zcela odproští od zbytečných formalit například v podobě dosud ponechaného zveřejňování oznámení o konání valné hromady v Obchodním věstníku nebo lpění na písemné pozvánce na valnou hromadu. Jednotlivé akciové společnosti budou potřebovat čas, aby se nabízené možnosti naučily náležitě využívat.

Domnívám se, že právě úprava procesu svolání a následného průběhu jednání valné hromady akciové společnosti je oblastí, která by měla být více ponechána na vůli jednotlivých společností. Společnosti by si samy stanovily podrobné postupy jednání valných hromad ve stanovách, případně v jednacích řádech. Zákonná úprava by se měla v tomto ohledu soustředit na odstranění výkladových rozporů a stanovení minimálních standardů k ochraně jednotlivých akcionářů a práv souvisejících s valnou hromadou společnosti, to však za současného respektování požadavku na zjednodušení a modernizaci této právní úpravy.

Seznam zkratek

insolvenční zákon

zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, ve znění pozdějších předpisů

notářský řád	zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti, ve znění pozdějších předpisů
novela obchodního zákoníku	zákon č. 420/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony
občanský soudní řád	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
občanský zákoník	zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
obchodní zákoník	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
zákon o auditorech	zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
zákon o bankách	zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů
zákon o obalech	zákon č. 477/2001 Sb., o obalech, ve znění pozdějších předpisů
zákon o penzijním připojištění	zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem, ve znění pozdějších předpisů
zákon o nabídkách převzetí	zákon č. 104/2008 Sb., o nabídkách převzetí a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
směrnice	směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/36/ES ze dne 11. července 2007 o výkonu některých práv akcionářů ve společnostech s kótovanými akciemi
kótované společnosti	akciové společnosti, jejichž akcie byly přijaty k obchodování na regulovaném trhu
nekótované společnosti	akciové společnosti, jejichž akcie nebyly přijaty k obchodování na regulovaném trhu
Nejvyšší soud ČR	Nejvyšší soud České republiky

Seznam literatury

Monografie:

Černá, S. Obchodní právo. Akciová společnost. 3. díl, Praha: ASPI, 2006.

Dědič, J. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. II. díl. Praha: Polygon, 2002.

Dědič, J. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. III. díl. Praha: Polygon, 2002.

- Dědič, J., Lasák, J. Právo kapitálových obchodních společností. Přehled judikatury s komentářem. 1. Díl. Praha: Linde, 2010.
- Dědič, J., Štenglová, I., Čech, P., Kříž, R. Akciové společnosti. 6. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2007.
- Dvořák, T. Akciová společnost a Evropská společnost. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009.
- Eliáš, K. Akciová společnost. Systematický výklad obecného akciového práva se zřetelem k jeho reformě, Praha: Linde, 2000.
- Eliáš, K., Bartošíková, M., Pokorná, J. a kol. Kurs obchodního práva. Právnícké osoby jako podnikatelé. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005.
- Eliáš, K. Společnost s ručením omezeným. Praha: Prospektrum, 1997.
- Pelikánová, I. Komentář k obchodnímu zákoníku. 2. část. 1. vydání. Praha: Linde, 1995.
- Pelikánová, I. Komentář k obchodnímu zákoníku. 3. Díl. Praha: Linde, 1996.
- Pelikánová, I. Komentář k obchodnímu zákoníku. 2. díl. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: Linde, 1998.
- Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 12. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009.
- Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník I. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008.

Články:

- Čech, P. Modernizace akciové komunitární úpravy. Obchodní právo, 2006, č. 2, s. 7 – 12.
- Čech, P. Směrnice ES odstartovala reformu úpravy výkonu akcionářských práv. Právní zpravodaj, 2007, č. 9, s. 1 – 6.
- Čech, P. Svolání valné hromady. Právní rádce, 2008, č. 10, s. 4.
- Čech, P., Pavela, L. Právní povaha úkonů spojených s valnou hromadou. Právní rádce, 2006, č. 12, s. 24 – 31.
- Černá, S. Výbory pro audit v zahraničních a tuzemských akciových společnostech. Obchodněprávní revue, 2010, č. 8, s. 223 – 232.
- Jelínková, P. K usnesení valné hromady. Obchodní právo, 2007, č. 12, s. 27 – 30.
- Krůta, J. Zastoupení na valné hromadě od 1. 12. 2009 s ohledem na dosavadní judikaturu. Obchodněprávní revue, 2010, č. 5, s. 135 – 141.
- Pihera, V. Opět k valné hromadě a rozhodování společníků. Obchodněprávní revue, 2009, č. 3, s. 67 – 72.
- Pihera, v. Transpozice směrnice o výkonu některých práv akcionářů ve společnostech s kótovanými akciemi. Obchodněprávní revue, 2009, č. 2, s. 48 - 49.

Pokorná, J. Několik úvah k právní povaze usnesení valné hromady. Právní rozhledy, 1999, č. 12, s. 631 – 635.

Rada, I. Neplatnost a nicotnost usnesení (nejen) valné hromady. Právní rádce, 2009, č. 1, s. 4 – 16.

Štegllová, I., Dědič, J. Je usnesení valné hromady právním úkonem? Právní rozhledy, 1999, č. 5, s. 225 – 266.

Judikatura:

a) Tuzemská judikatura:

Krajské soudy

Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 16. listopadu 2005, sp. zn. 24 K 15/2004, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu ČR pod č. R 94/2006.

Vrchní soudy

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. října 2006, sp. zn. 7 Cmo 146/2006, publikované v časopise Právní rozhledy, 2008, č. 16.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. února 2008, sp. zn. 7 Cmo 503/2007, publikované v časopise Právní rozhledy, 2008, č. 9.

Nejvyšší soud ČR

Není-li níže u jednotlivých rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR uvedeno jinak, jsou uvedená rozhodnutí dostupná na webových stránkách Nejvyššího soudu ČR www.nsoud.cz.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. dubna 1997, sp. zn. 1 Odon 2/97, publikované v časopise Právní rozhledy, 1997, č. 8.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. listopadu 1997, sp. zn. 1 Odon 74/96, uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu ČR pod č. R 43/1998.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. prosince 1997, sp. zn. 1 Odon 88/97, publikované v časopise Soudní judikatura, 1998, č. 8, pod číslem 65.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. října 2000, sp. zn. 29 Cdo 1300/2000, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu ČR pod č. R 72/2001.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. srpna 2001, sp. zn. 29 Odo 71/2001, publikované v časopise Soudní judikatura, 2001, č. 11, pod číslem 138.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. září 2001, sp. zn. 29 Odo 155/2001.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. prosince 2001, sp. zn. 29 Cdo 2072/2000.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. března 2002, sp. zn. 29 Odo 528/2001.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. května 2002, sp. zn. 29 Odo 657/2001, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu ČR pod č. R 25/2003.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. června 2002, sp. zn. 29 Odo 694/2001.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. listopadu 2002, sp. zn. 29 Odo 215/2002, publikované v časopise Soudní Judikatura, 2002, č. 12, pod číslem 234.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. srpna 2003, sp. zn. 29 Odo 1013/2002.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. srpna 2003, sp. zn. 29 Odo 213/2003.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. dubna 2004, sp. zn. 29 Odo 783/2003.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 6. května 2004, sp. zn. 29 Odo 841/2003.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. února 2005, sp. zn. 29 Odo 407/2004.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. dubna 2005, sp. zn. 29 Odo 567/2004, publikované v časopise Soudní judikatura, 2005, č. 6, pod číslem 94.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. dubna 2005, sp. zn. 29 Odo 701/2004, publikované v časopise Soudní rozhledy, 2006, č. 2.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. června 2005, sp. zn. 29 Odo 442/2004, publikovaný v časopise Soudní judikatura, 2005, č. 10, pod č. 162.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. července 2005, sp. zn. 29 Odo 919/2004.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. listopadu 2005, sp. zn. 29 Odo 1061/2004.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. prosince 2005, sp. zn. 29 Odo 149/2005, publikované v časopise Soudní judikatura, 2006, č. 3, pod číslem 39.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. srpna 2006, sp. zn. 29 Odo 1023/2005.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. září 2006, sp. zn. 29 Odo 634/2005.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. prosince 2006, sp. zn. 35 Odo 755/2005, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu ČR pod č. R 102/2007.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. února 2007, sp. zn. 29 Odo 1237/2005, publikované v časopise Soudní judikatura, 2007, č. 6, pod číslem 92.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. dubna 2007, sp. zn. 29 Odo 1629/2005.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. června 2007, sp. zn. 29 Odo 984/2005, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu ČR pod č. R 30/2008.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. září 2007, sp. zn. 29 Odo 1665/2005, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu ČR pod č. R 64/2008.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. ledna 2008, sp. zn. 29 Odo 1347/2006.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. ledna 2008, sp. zn. 29 Odo 1429/2006, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu ČR pod č. R 22/2009.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. ledna 2008, sp. zn. 29 Odo 1205/2006.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. března 2008, sp. zn. 29 Odo 1254/2006.
Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. srpna 2008, sp. zn. 29 Odo 1381/2006.
Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. srpna 2008, sp. zn. 29 Odo 1139/2006.
Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. listopadu 2008, sp. zn. 29 Cdo 3646/2008.
Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. ledna 2009, sp. zn. 29 Cdo 3009/2007.
Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. ledna 2009, sp. zn. 29 Cdo 1247/2007.
Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. ledna 2009, sp. zn. 29 Cdo 1970/2007.
Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. února 2009, sp. zn. 29 Cdo 4223/2007.
Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. června 2009, sp. zn. 29 Cdo 2340/2007.
Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. června 2009, sp. zn. 29 Cdo 5297/2008.
Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. července 2009, sp. zn. 29 Cdo 590/2009.
Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 2. září 2009, sp. zn. 29 Odo 4547/2008.
Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. září 2009, sp. zn. 29 Cdo 9/2009.
Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. listopadu 2009, sp. zn. 29 Cdo 558/2009.
Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. dubna 2010, sp. zn. 29 Cdo 2720/2009.

b) Zahraniční judikatura:

Rozsudek Spolkového soudního dvora ze dne 21. 7. 2003, sp.zn. II ZR 109/02, publikovaný v časopise Právní rozhledy, 2004, č. 10.

Jiné zdroje:

www.nsoud.cz

Důvodová zpráva k zákonu č. 420/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Dostupná z <http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?j=33&o=23&k=4978&d=307823>.

Resumé

A joint stock company is a very common type of a company to which many legal provisions are dedicated. Since a joint stock company represents much more complicated legal entity, compared to other types of companies, the regulation of the organizational structure of a joint stock company is very detailed. The supreme body of a joint stock company is the general meeting, which has an irreplaceable function within the organizational structure of the company.

General meeting is the most important organ of a joint stock company by means of which the shareholders exercise their right to participate on the management of the company and decide the most important matters.

The theme of my thesis: “General meeting of the joint stock company” is rather complex. Since the detailed study of this theme would significantly exceed the scope of this thesis, I decided to write about a specific phase of the general meeting, i.e. the convention of the general meeting, the course of the general meeting and passing of the resolution of the general meeting. I write about general meetings of those joint stock companies, whose securities were not admitted to trading on a regulated market, because they represent the majority of the joint stock companies and they are much more common.

In the introductory chapter I talk about the organizational structure of the joint stock company and about the general meeting as the supreme body of the joint stock company. The following chapter explains the principles of the convention of the general meeting. Firstly I introduce the types of general meetings and I describe who is entitled to convene the general meeting. Then I explain when the general meeting is convened duly and in time, i.e. the problem of the invitation to the general meeting and the notice about the general meeting. I also refer to the legal status of the invitation and of the notice.

The next chapter describes the course of the general meeting. I talk about the attendance of the shareholder at the general meeting and I explain when the shareholder can be substituted by a proxy. In the following chapter I point out the importance of the list of present shareholders regarding the quorum of the general meeting and the legal provisions which enable other people than the shareholders to attend the general meeting. Then I describe the competence of the general meeting to pass resolutions and the consequences of the absence of such competence with respect to the following course of the general meeting. I explain what are the mandatory organs of the general meeting and what are their duties during the convention of the general meeting and afterwards. I also mention questions of creating the program and possible changes of the course of the general meeting, as well as some procedural matters.

The last chapters deal with voting of the shareholders at the general meeting with emphasis on ways the shareholders may exercise their voting rights, the results of such voting in the form of a decision or a resolution of the general meeting.

In the course of individual chapters I try to refer to the most discussed and controversial matters the legal practice must deal with respecting the opinions of the leading authors of theory of law and judicature of the Supreme Court.

The end of this thesis summarizes the most important conclusions of previous chapters and evaluates the relevant positive legal regulation.

General meeting of the joint stock company.

Klíčová slova: valná hromada
akciová společnost

Key words: general meeting
joint stock company

